

เส้นทางเดินภายในสถาปัตยกรรมตะวันตกที่พัฒนาและเปลี่ยนแปลงไป ในช่วงเวลาสำคัญของ
ประวัติศาสตร์สมัยใหม่ ศตวรรษที่ 17 - 19

โดย
นายชัชวาล์ ทินกร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม แผน ก แบบ ก 2 แนวความคิดในการออกแบบ(ออกแบบสถาปัตยกรรม)

ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

เส้นทางเดินภายในสถาปัตยกรรมตะวันตกที่พัฒนาและเปลี่ยนแปลงไป ในช่วงเวลา
สำคัญของประวัติศาสตร์สมัยใหม่ ศตวรรษที่ 17 - 19

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม แผน ก แบบ ก 2 แนวความคิดในการออกแบบ(ออกแบบสถาปัตยกรรม)

ระดับปริญญาโท

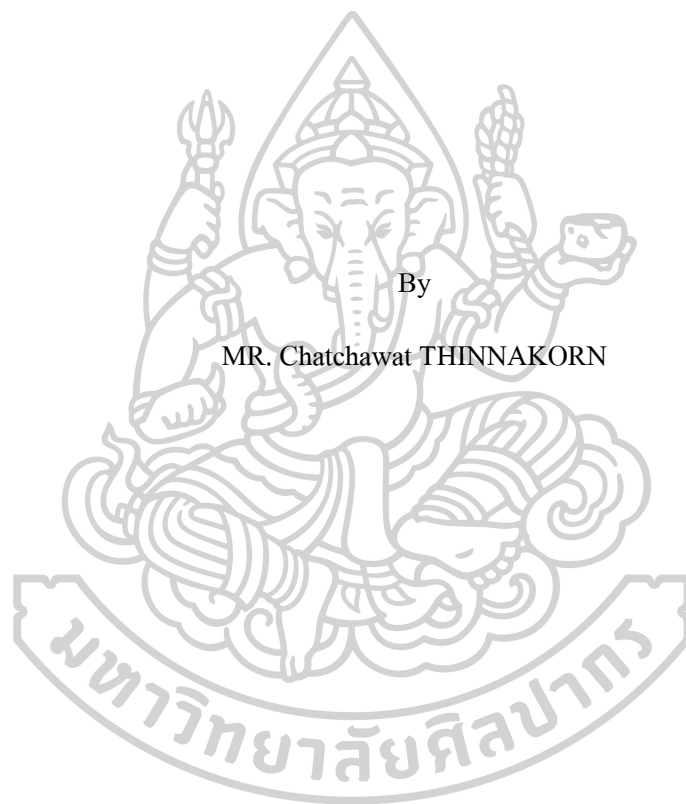
ภาควิชาสถาปัตยกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

DISTRIBUTION ROUTES (CORRIDOR) WITHIN THE DEVELOPED AND
ALTERED WESTERN ARCHITECTURE AT CRITICAL MOMENT IN MODERN
HISTORY IN 17TH - 19TH CENTURY.

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Architecture (Architecture)
Department of Architecture
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2018
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

59054213 : สถาปัตยกรรม แผน ก แบบ ก 2 แนวความคิดในการออกแบบ(ออกแบบสถาปัตยกรรม) ระดับปริญญาโท

คำสำคัญ : เส้นทางการเดินทาง, สถาปัตยกรรม, บริบททางสังคม (กลุ่มผู้ใช้งาน)

นาย ชัชวาล์ ทินกร: เส้นทางการเดินทางภายในสถาปัตยกรรมตะวันตกที่พัฒนาและเปลี่ยนแปลงไป ในช่วงเวลาสำคัญของประวัติศาสตร์สมัยใหม่ ศตวรรษที่ 17 - 19 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อาจารย์ นันทพล จันเงิน

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค้นคว้าถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงของเส้นทางการเดินทางในสถาปัตยกรรมตะวันตก โดยเชื่อว่ามีเหตุปัจจัยมาจากบริบททางสังคมด้านกลุ่มผู้ใช้งาน (User) ในช่วงเวลาสำคัญของประวัติศาสตร์สมัยใหม่ ชาติตะวันตก โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ช่วงเวลาหลัก ที่สัมพันธ์กับเส้นทางการเดินทางสังคมในเรื่องของกลุ่มผู้ใช้งาน และสถาปัตยกรรม ได้แก่ ยุคการปกครองที่มั่นคงและทรงอำนาจ ยุคการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 1 และยุคพัฒนาสูงสุด ประกอบกับการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 2 ซึ่งจากยุคสมัยทั้ง 3 ล้วนแล้วแต่มีการเปลี่ยนแปลงและเหตุการณ์สำคัญของประวัติศาสตร์ชาติตะวันตก ไม่ว่าจะเป็น การพัฒนาด้านแนวคิด สิ่งประดิษฐ์ เทคโนโลยีสมัยใหม่ ตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่ในสถาปัตยกรรมที่แตกต่างกัน โดยในงานวิจัยประกอบไปด้วยการศึกษาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม การศึกษาระบบอาคาร เส้นทางการเดินทาง รวมทั้งการศึกษบริบททางสังคมและพฤติกรรมการใช้งานของมนุษย์

จากการศึกษาพบว่าเส้นทางการเดินทางในสถาปัตยกรรมที่อยู่ภายใต้บริบททางสังคมในช่วงเวลาแต่ละยุคสมัย มีความแตกต่างและพัฒนาการที่สำคัญ มีส่วนสำคัญมาจากกลุ่มผู้ใช้งานต่างชนชั้น ที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งภายใน ความต้องพื้นที่ส่วนตัว ความเร็วในการเข้าถึง และความสะดวกสบาย นอกจากนั้นเส้นทางการเดินทางยังแสดงหน้าที่บางอย่างที่ช่วยจัดการพื้นที่ของสถาปัตยกรรมให้มีความเป็นระบบระเบียบและตอบสนองต่อการอยู่อาศัยมากขึ้น

59054213 : Major (Architecture)

Keyword : corridor, architecture, social context

MR. CHATCHAWAT THINNAKORN : DISTRIBUTION ROUTES (CORRIDOR)
WITHIN THE DEVELOPED AND ALTERED WESTERN ARCHITECTURE AT CRITICAL
MOMENT IN MODERN HISTORY IN 17TH - 19TH CENTURY. THESIS ADVISOR :
NANTAPON JUNNGURN

This research aims to study the development of changes in corridor distribution in Western architecture, believed that there are factors from the social context of the user group in the defining moment of Western modern history. The research was divided into 3 main time periods which were related to the corridor distribution, User groups in different social contexts and architecture : The absolute monarchy (powerful era), The Industrial Revolution and the Second Industrial Revolution. All three periods have changed and the events of Western history. Whether it is the development of the concept. Inventions, modern technology, as well as living life in different architectures. The research includes the study of architectural history, building elements, corridor, as well as social context and human behavioral habits.

The results show that corridor distribution in social contexts at different time. There are significant changes and developments. The key is from the different types of users. Caused by internal conflict, space requirements, access speed and convenience. The corridor distribution also shows some functions that manage the area of architecture. To be more organized and responsive to housing.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องเส้นทางเดินภายในสถาปัตยกรรมตะวันตกที่พัฒนาและเปลี่ยนแปลงไป ในช่วงเวลาสำคัญของประวัติศาสตร์สมัยใหม่ ศตวรรษที่ 17 – 19 จะสำเร็จไปไม่ได้หากขาดซึ่งความช่วยเหลือของบุคคลและหน่วยงานดังต่อไปนี้

อาจารย์นันทพล จันเงิน ผู้ให้ความกรุณารับเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ให้ความรู้ คำแนะนำต่าง ๆ และติดตามดูแลตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องอย่างดีตลอดมา และที่สำคัญที่สุดท่านเป็นอาจารย์ที่ให้อิสระทางความคิดเป็นอย่างยิ่ง ทำให้ข้าพเจ้าสามารถกล้าคิดและเขียนในสิ่งที่เชื่อได้อย่างเต็มที่

ศาสตราจารย์ ดร. วีระ อินพันทัง และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิรดี เกษมสุข ผู้ซึ่งช่วยเปิดมุมมองความคิดในการวิจัย แปลงความคิดอันยุ่งเหยิงให้มีระบบ ระเบียบ เป็นชิ้นงานที่สมบูรณ์ขึ้น

อาจารย์ ดร. วิญญู อาจารย์ภา ที่กรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณ อาจารย์ประจำหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม วิชาแนวความคิดในการออกแบบ ที่ช่วยติกรอบ มอบความรู้ ให้แก่งานของข้าพเจ้า

ขอขอบคุณหน่วยงานรัฐและเอกชน ทั้งหอสมุดสาขา วังท่าพระ มหาวิทยาลัยศิลปากร และ ทีซีดีซี ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ บางรัก ที่ให้แหล่งค้นคว้าหาความรู้อันเป็นประโยชน์ รวมทั้ง ข้อมูล และเครื่องมือในการศึกษา และหน่วยงานอีกมากมายที่ไม่สามารถกล่าวได้หมด

สุดท้ายนี้ทางผู้ศึกษาขอน้อมรำลึกพระคุณบิดา มารดา และขอขอบพระคุณที่ให้อำนาจใจ ให้ความรักความอบอุ่นและเป็นแรงสนับสนุนในการส่งเสริมให้ข้าพเจ้าศึกษา ณ สถาบันแห่งนี้มาโดยตลอดจนกระทั่งประสบความสำเร็จในวันนี้

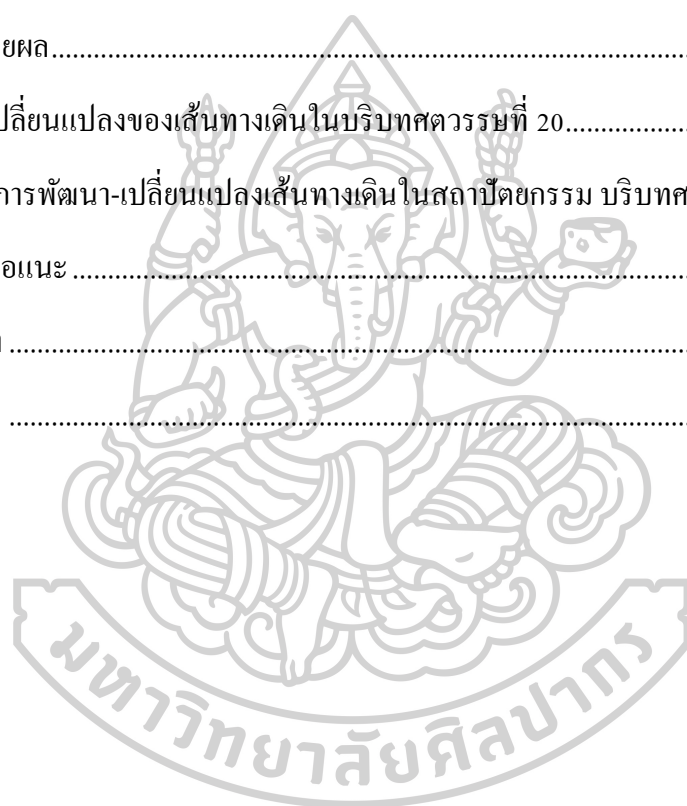
ชัชวาลส์ ทินกร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของหัวข้อ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	4
1.4 สมมติฐาน	4
1.5 วิธีการดำเนินงานวิจัย.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.7 นิยามความหมายเส้นทางเดิน สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้.....	5
1.8 วิธีการดำเนินงานวิจัย.....	6
1.9 การดำเนินงานวิจัย	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.2 เส้นทางเดินจากอดีต สู่ ปัจจุบัน	9
2.2.1 เริ่มต้นเส้นทางเดินในอดีต.....	9
2.2.2 ทางเดินลับ	10
2.2.3 เส้นทางเดินเข้าสู่สถาปัตยกรรม.....	13

2.2.4 การแพร่กระจายเป็นวงกว้าง	14
2.3 บริบททางสังคมในช่วงเวลาสำคัญของประวัติศาสตร์ ศตวรรษที่ 17-19	16
2.3.1 สถาปัตยกรรมที่เปลี่ยนไปในช่วงสำคัญของประวัติศาสตร์	17
2.3.2 กลุ่มผู้ใช้งานภายใต้บริบททางสังคม	18
2.3.3 บริบททางสังคมของกลุ่มผู้อาศัยที่อยู่ภายในสถาปัตยกรรม ในช่วงเวลาวิจัย	19
2.4 สถาปัตยกรรมชาติตะวันตกที่สำคัญ อันเป็นตัวแทนของยุคสมัย	20
2.4.1 ยุคการปกครองที่มั่นคงและทรงอำนาจ	21
2.4.2 ยุคเริ่มแรกการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 1	22
2.4.3 ยุคพัฒนาสูงสุดประกอบกับการยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 2	23
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย กรณีศึกษาอาคารตัวอย่าง	25
3.1 ศึกษาข้อมูลขั้นทฤษฎี	25
3.2 วิเคราะห์และตีความตามหลักฐานข้อมูล	25
3.3 สังเคราะห์และสรุปผล	33
บทที่ 4 การวิเคราะห์ กรณีศึกษาอาคารตัวอย่าง	35
4.1 การวิเคราะห์สถาปัตยกรรมตัวอย่าง	35
4.1.1 การวิเคราะห์ทางกายภาพพื้นฐานของสถาปัตยกรรม	36
4.1.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเส้นทางเดิน (แนวราบ) และบันได (แนวตั้ง)	70
4.1.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้งาน และพื้นที่ใช้สอย	78
4.1.4 การวิเคราะห์การเชื่อมต่อของเส้นทางเดินระหว่างพื้นที่และกิจกรรมการใช้งาน	94
4.2 การวิเคราะห์ส่วนเนื้อหา ที่ได้จากการศึกษาด้านบริบททางสังคมและจากการวิเคราะห์ทางสถาปัตยกรรม	101
4.2.1 ยุคที่ 1 ยุคการปกครองที่มั่นคงและทรงอำนาจ	101
4.2.2 ยุคที่ 2 ยุคเริ่มแรกปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 1	102
4.2.3 ยุคที่ 3 ยุคพัฒนาอย่างสุดขีด ประกอบกับช่วงยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมช่วงที่ 2	103

บทที่ 5 บทสรุป.....	105
5.1 สังเคราะห์และสรุปผลการศึกษา.....	105
5.1.1 เส้นทางเดินทำหน้าที่จัดการ (Organization).....	108
5.1.2 เส้นทางเดินทำหน้าที่จัดลำดับพื้นที่และความเป็นส่วนตัว.....	109
5.1.3 เส้นทางเดินทำหน้าที่เชื่อมต่อและแบ่งกันพื้นที่	110
5.1.4 เส้นทางเดินทำหน้าที่เส้นเลือดฝอยหรือเส้นทางเดินย่อย.....	111
5.2 อภิปรายผล.....	112
5.3 ความเปลี่ยนแปลงของเส้นทางเดินในบริบทศตวรรษที่ 20.....	113
5.3.1 การพัฒนา-เปลี่ยนแปลงเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรม บริบทศตวรรษที่ 20.....	114
5.4 ข้อเสนอแนะ	120
รายการอ้างอิง	121
ประวัติผู้เขียน	124

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 แสดงองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในสถาปัตยกรรม ได้แก่ เส้นทางเดิน.....	1
ภาพที่ 2 แสดงปัจจัยสำคัญที่สัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อการกำเนิด เปลี่ยนแปลงของเส้นทางเดิน	3
ภาพที่ 3 ภาพตัวอย่างเส้นทางเดินภายนอกสถาปัตยกรรมที่ใช้แบ่งระหว่างป้อมปราการ	9
ภาพที่ 4 ตัวอย่างเส้นทางเดินภายนอกสถาปัตยกรรมที่ใช้แบ่งระหว่างป้อมปราการ	10
ภาพที่ 5 (ซ้าย) พีระมิดเก่าแก่ในอียิปต์โบราณ.....	11
ภาพที่ 6 (ขวา) ทางเดินลับที่ซ่อนอยู่ภายในสถาปัตยกรรม.....	11
ภาพที่ 7 (ซ้าย) เส้นทางเดินลับสำหรับเชื่อมต่อสู่ Vatican	12
ภาพที่ 8 (ขวา) Castel Sant'Angelo ในสมัยจักรพรรดิฮาดริอานุสแห่งโรมัน ราวศตวรรษที่ 13	12
ภาพที่ 9 เส้นทางเดิน Vasari Corridor.....	13
ภาพที่ 10 แบบแปลนคฤหาสน์ Beaufort house ออกแบบโดย John Thorpe (1597).....	14
ภาพที่ 11 โถงกระจกภายในพระราชวังแวร์ซาย (Hall of mirror in Versailles).....	15
ภาพที่ 12 ไดอะแกรมแสดง Timeline การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของเส้นทางเดิน	16
ภาพที่ 13 (ซ้าย) พระราชวังแวร์ซาย (Palace of Versailles) 1682	21
ภาพที่ 14 (ขวา) ปราสาทฮาวเวิร์ด (Castle Howard) 1698	21
ภาพที่ 15 (ซ้าย) คฤหาสน์ปีติตติอนน (Pitit Trianon) 1762	22
ภาพที่ 16 (ขวา) คฤหาสน์ปานแฮม (Parnham House) 1810.....	22
ภาพที่ 17 (ซ้าย) คฤหาสน์เปกฟอร์ดตัน Peckforton Castle (1844).....	23
ภาพที่ 18 (ขวา) คฤหาสน์แบร์วูด Bearwood House (1865)	23
ภาพที่ 19 แสดง Timeline ช่วงเวลาสำคัญในขอบเขตงานวิจัยทั้ง 3 ยุคสมัย	24
ภาพที่ 20 การวางตำแหน่งอาคาร ส่วนต่าง ๆ ของตำแหน่งพื้นที่ภายในสถาปัตยกรรม	26
ภาพที่ 21 แบบแปลนแสดงทิศทาง รายละเอียดของส่วนพื้นที่ และห้องภายในสถาปัตยกรรม	26

ภาพที่ 22 แสดงเส้นทางและฟังก์ชันภายในสถาปัตยกรรม และระดับการเข้าถึง (sequence) ของเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรม ตั้งแต่ระดับความเป็นส่วนตัวน้อย ถึง ระดับความเป็นส่วนตัวมาก..27	27
ภาพที่ 23 แสดงความเป็นส่วนตัวของพื้นที่ และระดับความเป็นส่วนตัวของฟังก์ชันภายในสถาปัตยกรรม ตั้งแต่ระดับความเป็นส่วนตัวน้อย ถึง ระดับความเป็นส่วนตัวมาก28	28
ภาพที่ 24 แสดงตำแหน่งของเส้นทางเดินใน (แนวราบ) และ บันไดใน (แนวตั้ง) ภายในสถาปัตยกรรม29	29
ภาพที่ 25 แสดงรูปแบบที่เกิดขึ้น ของเส้นทางเดินแนวราบที่เชื่อมต่อและสัมพันธ์กัน ในสถาปัตยกรรมตัวอย่าง.....29	29
ภาพที่ 26 ผังแสดงความเป็นส่วนตัวของแต่ละกลุ่มพื้นที่ใช้สอยในสถาปัตยกรรม.....30	30
ภาพที่ 27 แสดงความสัมพันธ์ของฟังก์ชันกับความสามารถในการเข้าถึงของผู้ใช้งานแต่ละประเภท.....31	31
ภาพที่ 28 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างฟังก์ชัน ผู้ใช้งาน และเส้นทางเดิน31	31
ภาพที่ 29 แสดงการเชื่อมต่อของเส้นทางเดินที่เชื่อมกับกลุ่มฟังก์ชัน ภายใต้การใช้งานของกลุ่มผู้ใช้งาน.....32	32
ภาพที่ 30 แสดงเส้นทางเดินที่เชื่อมต่อกับพื้นที่การใช้งานส่วนต่าง ๆ ของสถาปัตยกรรม32	32
ภาพที่ 31 แสดงเส้นทางเดินที่เชื่อมต่อกับพื้นที่การใช้งานส่วนพื้นที่หลัก.....33	33
ภาพที่ 32 เสนอทางเลือกสถาปัตยกรรมในงานวิจัย ทั้ง 3 ยุค.....36	36
ภาพที่ 33 แสดงการวางตำแหน่งอาคารของปราสาทฮาวเวิร์ด (Castle Howard).....37	37
ภาพที่ 34 ผังแบบแปลนแสดงส่วนพื้นที่ต่าง ๆ ของปราสาทฮาวเวิร์ด (Castle Howard)38	38
ภาพที่ 35 ผังแสดงเส้นทางภายในของปราสาทฮาวเวิร์ด (Castle Howard).....39	39
ภาพที่ 36 ผังแสดงความเป็นส่วนตัวของพื้นที่ภายในปราสาทฮาวเวิร์ด (Castle Howard).....40	40
ภาพที่ 37 แสดงการวางตำแหน่งอาคารของพระราชวังแวร์ซาย (Palace of Versailles).....42	42
ภาพที่ 38 แบบแปลนแสดงส่วนพื้นที่ต่าง ๆ ของพระราชวังแวร์ซาย (Palace of Versailles).....43	43
ภาพที่ 39 ผังแสดงเส้นทางภายในพระราชวังแวร์ซาย (Palace of Versailles).....44	44
ภาพที่ 40 ผังแสดงความเป็นส่วนตัวของพื้นที่ภายในพระราชวังแวร์ซาย (Palace of Versailles)....45	45

ภาพที่ 41 แสดงการวางตำแหน่งอาคารของคฤหาสน์ปีติค็อนน (Pitit Trianon).....	47
ภาพที่ 42 ผังแบบแปลนแสดงส่วนต่าง ๆ ของคฤหาสน์ปีติค็อนน (Pitit Trianon).....	48
ภาพที่ 43 ผังแสดงเส้นทางภายในคฤหาสน์ปีติค็อนน (Pitit Trianon).....	49
ภาพที่ 44 ผังแสดงความเป็นส่วนตัวของพื้นที่ภายในคฤหาสน์ปีติค็อนน (Pitit Trianon).....	50
ภาพที่ 45 ผังแบบแปลนแสดงส่วนพื้นที่ต่าง ๆ ภายในคาร์ลตันเฮาส์ (Carlton House)	52
ภาพที่ 46 ผังแสดงเส้นทางภายในคาร์ลตันเฮาส์ (Carlton House)	53
ภาพที่ 47 ผังแสดงความเป็นส่วนตัวของพื้นที่ภายในคาร์ลตันเฮาส์ (Carlton House)	54
ภาพที่ 48 ผังแบบแปลนแสดงส่วนพื้นที่ต่าง ๆ ภายในคฤหาสน์ปามแฮม (Parnham House).....	56
ภาพที่ 49 ผังแสดงเส้นทางภายในคฤหาสน์ปามแฮม (Parnham House)	57
ภาพที่ 50 ผังแสดงความเป็นส่วนตัวของพื้นที่ภายในคฤหาสน์ปามแฮม (Parnham House)	58
ภาพที่ 51 แสดงการวางตำแหน่งอาคารของปราสาทเปคฟอร์ดัน (Peckforton Castle).....	60
ภาพที่ 52 ผังแบบแปลนส่วนพื้นที่ต่าง ๆ ภายในปราสาทเปคฟอร์ดัน (Peckforton Castle).....	61
ภาพที่ 53 ผังแสดงเส้นทางภายในปราสาทเปคฟอร์ดัน (Peckforton Castle).....	62
ภาพที่ 54 ผังแสดงความเป็นส่วนตัวของพื้นที่ภายในปราสาทเปคฟอร์ดัน (Peckforton Castle)	63
ภาพที่ 55 แสดงการวางตำแหน่งอาคารของ Bearwood House	65
ภาพที่ 56 ผังแปลนแสดงส่วนพื้นที่ต่าง ๆ ของ Bearwood House	66
ภาพที่ 57 ผังแสดงเส้นทางภายใน Bearwood House.....	67
ภาพที่ 58 ผังแสดงระดับความเป็นส่วนตัวของพื้นที่ภายใน Bearwood House	68
ภาพที่ 59 ผังแสดงตำแหน่งของเส้นทางเดินใน (แนวราบ) และ บันไดใน (แนวตั้ง) ภายในปราสาทฮาวเวิร์ด (Castle Howard)	71
ภาพที่ 60 ไดอะแกรมแสดงรูปแบบที่เกิดขึ้นของเส้นทางเดินแนวราบของปราสาทฮาวเวิร์ด (Castle Howard)	71
ภาพที่ 61 ผังแสดงความเป็นส่วนตัวของพื้นที่ภายในคฤหาสน์ปีติค็อนน (Pitit Trianon).....	72

ภาพที่ 62 ไดอะแกรมแสดงรูปแบบที่เกิดขึ้นของเส้นทางเดินแนวราบของคฤหาสน์ปีติคือนน (Pitit Trianon).....	72
ภาพที่ 63 ผังแสดงตำแหน่งของเส้นทางเดินใน (แนวราบ) และ บันไดใน (แนวตั้ง) ภายในคาร์ลตันเฮาส์ (Carlton House)	73
ภาพที่ 64 ไดอะแกรมแสดงรูปแบบที่เกิดขึ้นของเส้นทางเดินแนวราบของคาร์ลตันเฮาส์ (Carlton House)	73
ภาพที่ 65 ผังแสดงตำแหน่งของเส้นทางเดินในและบันไดภายใน Bearwood House	74
ภาพที่ 66 ไดอะแกรมแสดงรูปแบบที่เกิดขึ้นของเส้นทางเดินแนวราบของ Bearwood House	75
ภาพที่ 67 แสดงการเชื่อมต่อของฟังก์ชันระหว่างบันไดแต่ละจุดภายในคฤหาสน์ปีติคือนน (Pitit Trianon).....	75
ภาพที่ 68 แสดงการเชื่อมต่อของฟังก์ชันระหว่างบันไดแต่ละจุดภายใน Bearwood House	76
ภาพที่ 69 (ภาพซ้าย) แสดงรูปแบบที่เกิดขึ้นของเส้นทางเดินแนวราบ.....	77
ภาพที่ 70 (ภาพขวา) ระบบการเชื่อมต่อพื้นที่ระหว่างบันไดในแนวตั้ง	77
ภาพที่ 71 ผังแสดงระดับความเป็นส่วนตัวของกลุ่มพื้นที่ภายในปราสาทฮาวเวิร์ด (Castle Howard)	81
ภาพที่ 72 แสดงฟังก์ชันที่สัมพันธ์กับการใช้งานของผู้ใช้งานแต่ละประเภทภายในปราสาทฮาวเวิร์ด (Castle Howard).....	82
ภาพที่ 73 แสดงความสัมพันธ์ของฟังก์ชันกับการใช้งานระหว่างฟังก์ชัน ผู้ใช้งาน และเส้นทางเดินภายในปราสาทฮาวเวิร์ด (Castle Howard).....	82
ภาพที่ 74 ผังแสดงระดับความเป็นส่วนตัวของกลุ่มพื้นที่ในคฤหาสน์ปานแฮม (Parnham House) .	84
ภาพที่ 75 แสดงฟังก์ชันที่สัมพันธ์กับการใช้งานของผู้ใช้งานแต่ละประเภทภายในคฤหาสน์ปานแฮม (Parnham House)	85
ภาพที่ 76 แสดงความสัมพันธ์ของฟังก์ชันกับการใช้งานระหว่างฟังก์ชัน ผู้ใช้งาน และเส้นทางเดินภายในคฤหาสน์ปานแฮม (Parnham House)	85
ภาพที่ 77 ผังแสดงระดับความเป็นส่วนตัวของกลุ่มพื้นที่ภายใน Bearwood House ชั้นหนึ่ง.....	86

ภาพที่ 78 แสดงฟังก์ชันที่สัมพันธ์กับการใช้งานของผู้ใช้งานแต่ละประเภทภายใน Bearwood House ชั้นหนึ่ง.....	87
ภาพที่ 79 แสดงความสัมพันธ์ของฟังก์ชันกับการใช้งานระหว่างฟังก์ชัน ผู้ใช้งาน และเส้นทางเดิน ภายใน Bearwood House ชั้นหนึ่ง	87
ภาพที่ 80 ผังแสดงระดับความเป็นส่วนตัวของกลุ่มพื้นที่ภายใน Bearwood House ชั้นสอง	89
ภาพที่ 81 แสดงฟังก์ชันที่สัมพันธ์กับการใช้งานของผู้ใช้งานแต่ละประเภทภายใน Bearwood House ชั้นสอง	89
ภาพที่ 82 แสดงความสัมพันธ์ของฟังก์ชันกับการใช้งานระหว่างฟังก์ชัน ผู้ใช้งาน และเส้นทางเดิน ภายใน Bearwood House ชั้นสอง.....	90
ภาพที่ 83 ไดอะแกรมแสดงการเชื่อมต่อของเส้นทางเดินที่เชื่อมกับกลุ่มฟังก์ชัน ภายใต้การใช้งานของกลุ่มผู้ใช้งานภายในปราสาทฮาวเวิร์ด (Castle Howard).....	91
ภาพที่ 84 ไดอะแกรมแสดงการเชื่อมต่อของเส้นทางเดินที่เชื่อมกับกลุ่มฟังก์ชัน ภายใต้การใช้งานของกลุ่มผู้ใช้งานภายในพระราชวังแวร์ซาย (Palace of Versailles).....	91
ภาพที่ 85 ไดอะแกรมแสดงการเชื่อมต่อของเส้นทางเดินที่เชื่อมกับกลุ่มฟังก์ชัน ภายใต้การใช้งานของกลุ่มผู้ใช้งานภายในคฤหาสน์ปีติตติอน (Pitit Trianon).....	92
ภาพที่ 86 ไดอะแกรมแสดงการเชื่อมต่อของเส้นทางเดินที่เชื่อมกับกลุ่มฟังก์ชัน ภายใต้การใช้งานของกลุ่มผู้ใช้งานภายในคาร์ลตันเฮาส์ (Carlton House)	92
ภาพที่ 87 ไดอะแกรมแสดงการเชื่อมต่อของเส้นทางเดินที่เชื่อมกับกลุ่มฟังก์ชัน ภายใต้การใช้งานของกลุ่มผู้ใช้งานภายในคฤหาสน์ปามแฮม (Parnham House)	93
ภาพที่ 88 ไดอะแกรมแสดงการเชื่อมต่อของเส้นทางเดินที่เชื่อมกับกลุ่มฟังก์ชัน ภายใต้การใช้งานของกลุ่มผู้ใช้งานภายในปราสาทเปคฟอร์ดตัน (Peckforton Castle).....	93
ภาพที่ 89 ไดอะแกรมแสดงการเชื่อมต่อของเส้นทางเดินที่เชื่อมกับกลุ่มฟังก์ชัน ภายใต้การใช้งานของกลุ่มผู้ใช้งานภายใน Bearwood House	94
ภาพที่ 90 แสดงการวิเคราะห์การแบ่งส่วนพื้นที่ในระดับภาพรวมของสถาปัตยกรรมยุคที่ 1	95
ภาพที่ 91 แสดงการวิเคราะห์พื้นที่เส้นทางเดินและกลุ่มของพื้นที่ใช้สอย.....	95
ภาพที่ 92 แสดงการเชื่อมต่อของกลุ่มพื้นที่ใช้สอยและเส้นทางเดินภายในสถาปัตยกรรมยุคที่ 1	96

ภาพที่ 93 แสดงการวิเคราะห์การแบ่งส่วนพื้นที่ในระดับภาพรวมของสถาปัตยกรรมยุคที่ 2	97
ภาพที่ 94 แสดงเส้นทางเดินที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อจัดการพื้นที่ภายในสถาปัตยกรรมยุคที่ 2	97
ภาพที่ 95 การเชื่อมต่อของเส้นทางเดินระหว่างสองพื้นที่ที่แตกต่างกันในสถาปัตยกรรมยุคที่ 2	98
ภาพที่ 96 การวิเคราะห์การแบ่งส่วนพื้นที่ในระดับภาพรวมของสถาปัตยกรรมสถาปัตยกรรมยุคที่ 3	99
ภาพที่ 97 แสดงเส้นทางเดินที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อจัดการพื้นที่ภายในสถาปัตยกรรมยุคที่ 3	99
ภาพที่ 98 การเชื่อมต่อของเส้นทางเดินระหว่างสองพื้นที่ที่แตกต่างกันในสถาปัตยกรรมยุคที่ 3 ..	100
ภาพที่ 99 แสดงการเปรียบเทียบผลการวิจัยของระบบเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรมแต่ละยุคสมัย	106
ภาพที่ 100 ไดอะแกรมแสดงบทบาทของเส้นทางเดินที่ช่วยในการ Organization.....	109
ภาพที่ 101 ไดอะแกรมแสดงบทบาทของเส้นทางเดินที่ช่วยในการจัดลำดับพื้นที่	110
ภาพที่ 102 ไดอะแกรมแสดงบทบาทของเส้นทางเดินที่ช่วยในการจัดลำดับพื้นที่	111
ภาพที่ 103 ไดอะแกรมแสดงบทบาทหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นของเส้นทางเดินย่อย	112
ภาพที่ 104 บรรวเข้าสู่ สถาปัตยกรรมวิวัฒนาการในช่วงต้นของศตวรรษที่ 20.....	114
ภาพที่ 105 ไดอะแกรมแสดงบทบาทหน้าที่สัมพันธ์กับพื้นที่ใช้สอยแต่ละส่วน.....	114
ภาพที่ 106 ลักษณะของเส้นทางเชื่อมต่อของอาคารบรรวเข้าสู่.....	115
ภาพที่ 107 การวางตำแหน่งอาคารและเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างศตวรรษที่ 17 และ 20	115
ภาพที่ 108 Market Hall Rotterdam โดย MVRDV ศตวรรษที่ 21.....	116
ภาพที่ 109 ไดอะแกรมแสดงบทบาทหน้าที่สัมพันธ์กับพื้นที่ใช้สอยแต่ละส่วน.....	116
ภาพที่ 110 วิลลาซาวย สถาปัตยกรรมวิวัฒนาการในช่วงเวลาศตวรรษที่ 20	117
ภาพที่ 111 ลักษณะของเส้นทางเชื่อมต่อของอาคารบรรวเข้าสู่.....	118
ภาพที่ 112 ฮับบี้เข้าสู่ สถาปัตยกรรมวิวัฒนาการในช่วงเวลาศตวรรษที่ 20	119
ภาพที่ 113 แสดงการเคลื่อนที่ (movement) ที่แตกต่างกันในแต่ละยุคสมัย	119

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของหัวข้อ

การสร้างสถาปัตยกรรมให้เป็นสถาปัตยกรรมอย่างสมบูรณ์แบบ เมืองคัมภีร์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ เส้นทางเดิน เส้นทางเดินในสถาปัตยกรรมไม่เพียงแต่ทำหน้าที่เพื่อรองรับการสัญจรจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีหน้าที่และความสำคัญด้วยประโยชน์หลายประการ เช่น สร้างความรวดเร็วในการเข้าถึงพื้นที่ส่วนต่าง ๆ แบ่งกันพื้นที่สาธารณะกับพื้นที่ส่วนตัว นอกจากนี้การแบ่งกันพื้นที่ยังสัมพันธ์กับการแบ่งชนชั้นตามสถานภาพทางสังคมในประวัติศาสตร์ เป็นต้น

ภาพที่ 1 แสดงองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในสถาปัตยกรรม ได้แก่ เส้นทางเดิน

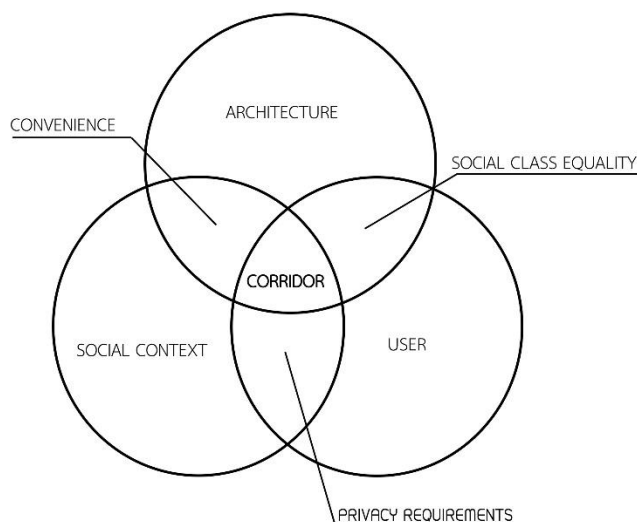
ที่มา: Castle Howard, Interior Corridor in Castle Howard , Accessed December 5, 2017, Available from <https://www.castlehoward.co.uk/the-estate/press-and-filming/castle-howard-on-film/victoria>

จากประวัติศาสตร์เส้นทางเดินมีต้นกำเนิดและพัฒนาการ รวมทั้งการใช้งานที่แตกต่างกันตามยุคสมัย โดยในปัจจุบันการอธิบายทางสถาปัตยกรรมตะวันตกเกี่ยวกับเส้นทางเดินมีน้อยเกินกว่าจะหาหลักฐานข้อมูลได้อย่างครบถ้วน การศึกษาจึงอยู่ภายใต้กรอบโครงทางประวัติศาสตร์

สถาปัตยกรรมตะวันตก ที่ยังพอมิเส้นทางและรูปแบบการพัฒนาที่หลงเหลืออยู่ โดยมีจุดเริ่มต้นคือ ยุคสมัยทางสถาปัตยกรรม

จากอดีตเมื่อ 1,000 ปีที่แล้ว ทางเดินไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งในสถาปัตยกรรม เป็นเพียงเส้นทางที่อยู่ภายนอกอาคารเท่านั้น มีไว้เพื่อใช้ในการคมนาคม การส่งสาร และใช้ในการทหาร เช่น ทางเดินเป็นเส้นทางทหารใช้สำหรับต่อรองและเจรจาทำหน้าที่ส่งข้อมูลระหว่างผู้ให้บัญชาการกับเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ทางเดินยังปรากฏเป็นเส้นทางเชื่อมจากป้อมปราการหนึ่งไปยังอีกป้อมปราการหนึ่ง (Jarzombek, 2010) ส่วนภายในอาคารมีรูปแบบเป็นห้องต่อห้อง ยังไม่ปรากฏเส้นทางเดินชัดเจน การเรียงตัวและการเข้าถึงแต่ละส่วนของพื้นที่ยังไม่เป็นระบบ การแบ่งกันพื้นที่ทำกิจกรรมมีความคลุมเครือ เป็นเหตุให้การอยู่อาศัยร่วมกันระหว่างชนชั้นเกิดปัญหา เช่น ในกฎหมายบรรดาคณินใช้ต้องเดินผ่านห้องรับแขกที่มีเจ้านายและแขกของเจ้านายกำลังสนทนากันอยู่เพื่อไปยังอีกห้องหนึ่ง (Evans, 1997) นอกจากนี้อาคารรูปแบบห้องต่อห้องยังประสบปัญหาการส่งเสียงดังหรือส่งกลิ่นเหม็น ที่เกิดจากการทำอาหารบริเวณห้องครัวอีกด้วย ปัญหาเหล่านี้สร้างความรำคาญใจให้แก่เจ้านายอย่างมาก จึงมีความเชื่อว่าเส้นทางเดินเริ่มปรากฏขึ้นเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

เส้นทางเดินที่ปรากฏขึ้นมีต้นกำเนิดมาจากอาคารขนาดใหญ่ในประวัติศาสตร์ เช่น พระราชวัง ปราสาท และคฤหาสน์ เป็นต้น เนื่องจากอาคารใหญ่เหล่านี้มีจำนวนคนอยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก มีความหลากหลายของชนชั้นที่มีสถานภาพทางสังคมที่แตกต่างกัน เช่น กษัตริย์ ราชนินขุนนาง สามัญชน และคนรับใช้ เส้นทางเดินจึงมีบทบาทสำคัญที่ช่วยจัดการชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มคนที่อาศัยภายในอาคาร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ปัจจัยด้านผู้ใช้งาน (กลุ่มคนชนชั้น) มีผลโดยตรงต่อเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรม ทั้งด้านการเข้าถึงพื้นที่ซึ่งถูกแบ่งตามลำดับชั้น หรือ การใช้พื้นที่โดยแบ่งกันด้วยฐานะทางสังคม

ภาพที่ 2 แสดงปัจจัยสำคัญที่สัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อการกำเนิด เปลี่ยนแปลงของเส้นทางเดิน
ที่มา : การศึกษาโดยผู้วิจัย

เนื่องจากเส้นทางเดินภายในประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมไม่ได้ถูกถ่ายทอดและกล่าวถึง
อย่างเป็นลำดับ โดยขาดช่วงการอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงและประเด็นสำคัญที่ประกอบด้วยเหตุ
และผลของการพัฒนาในช่วงต่าง ๆ ตั้งแต่ ค.ศ. 1597 ที่เส้นทางเดินแรกเริ่มปรากฏ จนถึงศตวรรษที่
19 ซึ่งเป็นยุคที่มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงหลายด้าน อาทิเช่น ด้านการเมืองการปกครอง ด้าน
เศรษฐกิจและสังคม โดยการศึกษาเน้นลักษณะและแนวคิดในเชิงสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิชา
สถาปัตยกรรมอย่างลึกซึ้ง

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาเส้นทางเดิน ค้นหาประเด็นจากบริบททางสังคมในเรื่องกลุ่มผู้ใช้งาน (user)
ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงของรูปแบบเส้นทางอาคารในสถาปัตยกรรม
ตะวันตกช่วงยุคสมัยศตวรรษที่ 17 ถึง 19

1.2.2 เพื่อวิเคราะห์และหาคำอธิบายเกี่ยวกับความเป็นมา เหตุผล แนวคิด และลักษณะของ
เส้นทางเดิน ในสถาปัตยกรรมตะวันตกช่วงยุคสมัยศตวรรษที่ 17 ถึง 19

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรมตะวันตก ที่ข้องเกี่ยวกับบริบททางสังคมในยุคสมัยที่แตกต่างกัน โดยเน้นไปที่พระราชวัง คฤหาสน์ รวมทั้งบ้านหรือสถาปัตยกรรมที่พิจารณาแล้วเห็นว่ามีความเกี่ยวข้องกัน ในขอบเขตดังนี้

1.3.1 ขอบเขตมิติเวลา การศึกษานี้มุ่งเน้นศึกษาพัฒนาการของเส้นทางเดินนับตั้งแต่ศตวรรษที่ 17 ถึง 19 โดยเริ่มกำหนดช่วงเวลาตั้งแต่ ค.ศ. 1597 ซึ่งจากหลักฐานพบว่าเกิดทางเดินแรกในสถาปัตยกรรมตะวันตก นอกจากนี้ช่วงเวลาดังกล่าวยังมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.3.2 ขอบเขตทางพื้นที่ เนื้อหาของงานวิจัยนี้มุ่งเน้นการศึกษาเส้นทางเดินภายในสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและทางสังคม ในขอบเขตพื้นที่ชาติตะวันตก โดยเน้นการศึกษา 2 ประเทศ ได้แก่ อังกฤษ และ ฝรั่งเศสเท่านั้น เนื่องจากประเทศดังกล่าวถือเป็นมหาอำนาจในหลากหลายด้าน มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงที่สำคัญไม่ว่าจะเป็นการเมืองปกครอง สถาปัตยกรรม รวมทั้งเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า

ประเภทงานสถาปัตยกรรม โดยการศึกษานี้มุ่งเน้นเฉพาะระหว่างเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรมและบริบททางสังคมที่เกี่ยวข้องกับระบบการปกครอง ดังนั้น รูปแบบที่ทำการวิเคราะห์สถาปัตยกรรม คือ พระราชวัง วิลล่า และบ้านชนชั้นสูงเท่านั้น โดยไม่มุ่งเน้นบ้านสามัญชนหรืออาคารสาธารณะใด ๆ เนื่องจากพระราชวัง วิลล่า และบ้านชนชั้นสูง มีสภาพสังคม และปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่แตกต่างจากบ้านทั่วไป มีกลุ่มคนที่เป็นผู้อาศัยหลายลำดับชั้น

1.4 สมมติฐาน

บริบททางสังคม โดยเฉพาะเรื่องกลุ่มผู้อยู่อาศัย (กลุ่มคน-ชนชั้น) มีอิทธิพลต่อการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงเส้นทางเดินภายในสถาปัตยกรรมตะวันตก ในศตวรรษที่ 17-19

1.5 วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษานี้ได้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร Documentary Research เป็นหลักโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1.5.1 ศึกษาข้อมูลขั้นทุติยภูมิโดยการศึกษา เก็บข้อมูลทางประวัติศาสตร์ รวมทั้งเรื่องที่สัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับการศึกษาจากตำรา บทความ บันทึกรวบรวมหรือหนังสือที่เขียนขึ้นเกี่ยวกับทางเดินในสถาปัตยกรรม

1.5.2 วิเคราะห์และตีความตามหลักฐานข้อมูล คือ การพิจารณาจากข้อมูลในหลักฐานที่ได้รวบรวมไว้ ค้นหาความหมาย หน้าที่ และความเชื่อ ที่อยู่ภายในหลักฐาน ทั้งในระดับประโยชน์ใช้สอยและความหมายในเชิงที่สัมพันธ์บริบททางสังคม เพื่อหาข้อสรุปที่ซึ่งเป็นคำตอบของปัญหาการวิจัย

1.5.3 การสังเคราะห์และเรียบเรียง คือ การสร้างความสัมพันธ์และเชื่อมโยงของหลักฐานต่าง ๆ ที่ทำการศึกษา อันอยู่บนเหตุและผลของความเป็นไปได้ มิใช่แค่เป็นการนำเหตุการณ์ในอดีตมาเรียงต่อกันตามลำดับเวลาเท่านั้นแต่เป็นการเปรียบเทียบ ค้นหา และร้อยเรียงพัฒนาการ เพื่อให้เข้าใจถึงประเด็นและสร้างความเข้าใจต่อปรากฏการณ์ในอดีตที่เปลี่ยนแปลง โดยมีความสัมพันธ์ระหว่าง 3 ส่วนหลัก ๆ คือ เส้นทางเดิน สถาปัตยกรรม และบริบททางสังคม

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 สามารถนิยามหาความหมายและอธิบายรูปแบบของเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาได้

1.6.2 สร้างความเข้าใจในลำดับการเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงของเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรมในมุมมองเกี่ยวข้องกับสังคมทำให้เข้าใจมากขึ้น

1.6.3 เพิ่มเดิมองค์ความรู้และเติมเต็มวรรณกรรมแก่วิชาสถาปัตยกรรม

1.7 นิยามความหมายเส้นทางเดิน สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้

พื้นที่ทางยาวที่มีผนังและหลังคาล้อมรอบอย่างน้อย 1 ด้าน ทำหน้าที่เชื่อมพื้นที่หนึ่งไปยังอีกพื้นที่หรือหลายพื้นที่ภายในอาคาร เพื่อความรวดเร็วในการเข้าถึง เพื่อจัดหน่วยพื้นที่และจำกัดความเป็นส่วนตัว

1.8 วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการแสวงหาความรู้โดยการพิจารณาจากประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางด้านสังคมโดยมุ่งเน้นให้เข้าใจถึง บริบททางสังคม ระบบการปกครอง ที่คาดว่าจะทำให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงของเส้นทางเดินอันเป็นองค์ประกอบของสถาปัตยกรรม

1.9 การดำเนินงานวิจัย

เป็นการดำเนินการวิจัยที่ใช้ขั้นตอนการศึกษาข้อมูลจากภาคเอกสาร โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1.9.1 ศึกษาข้อมูลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อารยะธรรมตะวันตก ซึ่งประกอบด้วยยุคสมัยหรือช่วงเวลาต่าง ๆ ในอดีต ที่เกี่ยวข้องกับระบบการปกครองการเมือง และสภาพความเป็นอยู่ทางสังคม

1.9.2 ศึกษาภาพรวมของประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมตะวันตก เป็นส่วนของการเก็บบันทึกรวบรวมข้อมูลของสถาปัตยกรรมตะวันตกในอดีต ที่อยู่ในขอบเขตช่วงเวลาของงานวิจัย ซึ่งจะทำให้ทราบถึงลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ ตั้งแต่ในอดีต-ปัจจุบัน โดยเน้นไปที่สถาปัตยกรรมสมัยบาโรก และสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ตอนต้น (เนื่องจากสองยุคนี้อยู่ในช่วงเวลาและขอบเขตของการวิจัย)

1.9.3 ศึกษาประวัติศาสตร์ของเส้นทางเดินเป็นการเก็บบันทึกรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเส้นทางเดินตั้งแต่เริ่มมีทางเดินจนกระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ รวมไปถึงการพัฒนาเส้นทางเดินในขอบเขตของช่วงเวลางานวิจัย ซึ่งจะทำให้ทราบถึงลำดับเหตุการณ์ หน้าที่การใช้งาน และประโยชน์ใช้สอยเพิ่มมากขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เส้นทางเดินเป็นองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมอย่างหนึ่ง ที่เข้ามามีบทบาทหน้าที่สำคัญ และมีผลต่อการอยู่อาศัยอย่างมาก เส้นทางเดินทุกแห่งล้วนแล้วแต่มีถิ่นกำเนิด ที่มา และการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตลอดช่วงเวลา 1,000 ปี โดยแสดงออกผ่านทางรูปแบบ ลักษณะ รวมทั้งการใช้งาน ผ่านทางพื้นที่ (Space) ที่แตกต่างกัน คำถามคือ อะไรเป็นอิทธิพลที่ส่งผลให้เส้นทางเดินเปลี่ยนแปลงสืบเนื่องมาจนปัจจุบันนี้ มีเหตุมาจากสิ่งใด

การเปลี่ยนแปลงข้างต้นเชื่อกันว่าเป็นเหตุจากบริบททางสังคมที่อยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมอันได้แก่ เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ซึ่งทั้งหมดนี้หากพูดแล้วก็ถือว่าเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางเวลาและเป็นภาพสะท้อนความเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมที่คืออย่างหนึ่ง หรืออาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าการเปลี่ยนแปลงของสถาปัตยกรรม กับ บริบททางสังคมนั้น เป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นภาพในอดีต ปัจจุบัน ซึ่งกันและกัน ด้วยเหตุนี้เส้นทางเดินในสถาปัตยกรรมที่ถูกสร้างขึ้นอย่างอิสระจากอิทธิพลของบริบททางสังคม เป็นผลผลิตของผู้ออกแบบ สถาปนิก และกลุ่มผู้อยู่อาศัย ภายใต้ช่วงเวลาที่แตกต่างกัน

ดังนั้นการพิจารณาในกรอบความคิดดังกล่าวจะลงลึกไปถึงผลผลิตที่มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อกลุ่มย่อยของสภาพแวดล้อมในบริบททางสังคมก็คือ กลุ่มผู้อยู่อาศัย หรือ กลุ่มผู้ใช้งานที่เข้ามามีบทบาทและความต้องการทางการอยู่อาศัย ในช่วงเวลาสำคัญของประวัติศาสตร์

2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

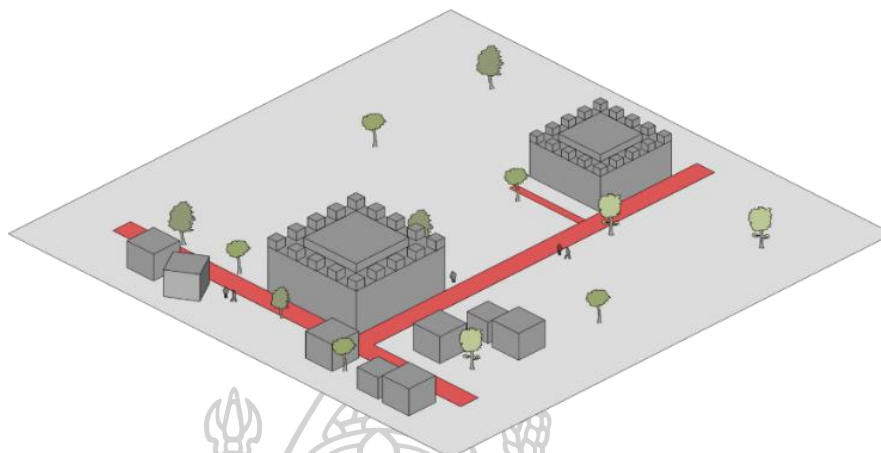
(Li, 2014) ได้ทำการวิจัยในเรื่อง Spatializing the Corridor ได้กล่าวไว้ว่าเส้นทางเดินเปรียบเสมือนพื้นที่แคบ เพื่อการเข้าถึงพื้นที่ในส่วนต่าง ๆ ของอาคารทางกายภาพ การเชื่อมต่อเพื่อความเป็นส่วนตัว นอกจากนั้นยังช่วยจัดระเบียบช่องว่างและเพิ่มความสะดวกสบายในการเดินทางในงานวิจัยดังกล่าวได้แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมต่อของเส้นทางเดินในหลากหลายสัดส่วนพื้นที่ (Scale) ตั้งแต่เส้นทางเดินภายในสถาปัตยกรรมที่ทำหน้าที่จัดการการเชื่อมต่อระหว่างห้อง เส้นทางเดินที่ทำหน้าที่เชื่อมต่อระหว่างอาคารไปสู่อีกอาคารหนึ่ง จนไปถึงเส้นทางเดินในระดับเมือง โดย

ข้อสรุปงานวิจัยชิ้นนี้คือการพบประสิทธิภาพของเส้นทางเดินในสัดส่วนหลายระดับที่ทำงานด้วยวิธีการจัดการช่องว่างคล้าย ๆ กัน โดยให้เห็นถึงรูปแบบเชิงเส้นที่ทำหน้าที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ และถือเป็นกุญแจสำคัญที่ไม่ควรมองเป็นเพียงแค่พื้นที่เสริม แต่ค่อนข้างยืดหยุ่นในการจัดการและสร้างพื้นที่

(Jarzombek, 2010) ได้เขียนบทความ Corridor Space ในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยชิคาโกฉบับที่ 36 แสดงให้เห็นลำดับการเปลี่ยนแปลงของประวัติศาสตร์เส้นทางเดิน จากความสับสนของยุคเริ่มต้นเข้าสู่กระแสหลักภายใต้ความเป็นระบบของทางเดิน ความหมาย นิยาม และการกำเนิดขึ้นของทางเดินในแต่ละบริบทที่แตกต่างกัน จนถึงระดับย่อยลงไป ในรายละเอียดของแต่ละประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงสำคัญ จากศตวรรษที่ 17 ในจักรวรรดิทั่วโลก ถึงศตวรรษที่ 20 จนนำไปสู่การสะท้อนสิ่งต่าง ๆ ทางวัฒนธรรมที่ซับซ้อนของเส้นทางเดิน ให้เห็นว่าจากทางเดินซึ่งเป็นเครื่องมือเริ่มต้นของความทันสมัย ความเร็ว อำนาจ โครงสร้างทางสังคม จนกระทั่งการปฏิรูปและพัฒนาเส้นทางเดินเพื่อสุขอนามัย อุตสาหกรรม และแปรเปลี่ยนเป็นรูปธรรมของชีวิต

(Evans, 1997) สถาปนิกชื่อดังอย่าง Robin Evans ได้รวบรวมข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับเส้นทางเดินในอดีต การกำเนิด หน้าที่ และปัญหาที่เกิดขึ้นภายในหนังสือชื่อว่า Translation from drawing to building and other essays ได้เน้นไปที่ลักษณะและบทบาทหน้าที่ของการอยู่อาศัยในช่วงศตวรรษที่ 17-19 โดยได้กล่าวถึงเส้นทางเดินที่เกิดขึ้น ส่วนหนึ่งเพื่อการแบ่งกลุ่มผู้อยู่อาศัยในชนชั้นที่ต่างกัน นอกจากนั้นแล้วยังมีข้อมูลบางส่วนที่แสดงถึงวิถีคิดการจัดลำดับระหว่างสถาปัตยกรรมที่มีทางเดินและไม่มีทางเดิน จนนำมาสู่การยกตัวอย่างกระบวนการคิดของสถาปนิกชื่อดังในอดีตถึงการเปรียบเทียบ แสดงออกให้เห็นภาพของความสำคัญด้วยประโยชน์นานาประการของเส้นทางเดินตั้งแต่อดีตจนกระทั่งในศตวรรษที่ 19 ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ใช้สอยภายในสถาปัตยกรรมและเส้นทางเดินที่เชื่อมต่อกันอย่างเป็นระบบ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการอยู่อาศัยตามเงื่อนไข ส่วนประกอบ และบริบทที่แตกต่างกัน

2.2 เส้นทางเดินจากอดีต สู่ ปัจจุบัน

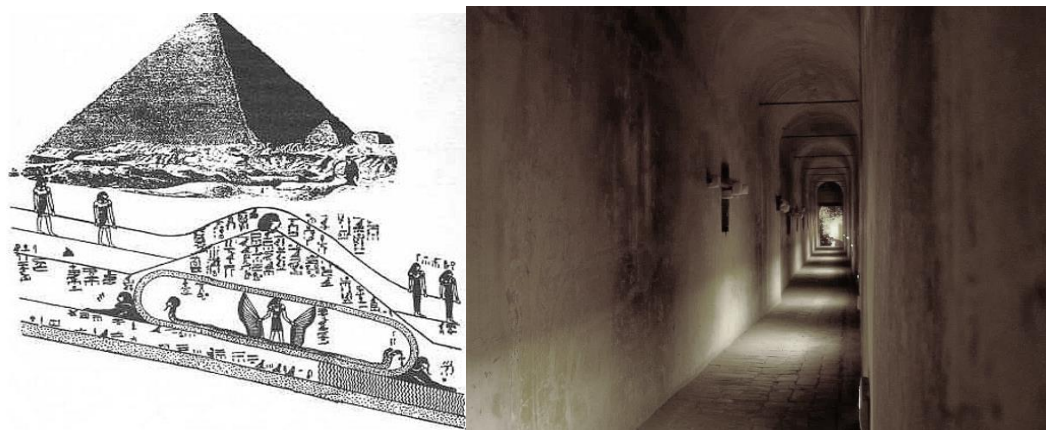
ภาพที่ 3 ภาพตัวอย่างเส้นทางเดินภายนอกสถาปัตยกรรมที่ใช้แบ่งระหว่างป้อมปราการ
ที่มา : การศึกษาโดยผู้วิจัย

2.2.1 เริ่มต้นเส้นทางเดินในอดีต ทางเดินแรกในศตวรรษที่ 13-14 ในบริบทของประเทศตะวันตก ทางเดินไม่ใช่พื้นที่ แต่มีเพื่อจัดส่งคนให้สามารถทำงานได้อย่างรวดเร็ว ทางเดินเป็นเส้นทางการส่งทหาร ผู้ส่งสารของรัฐบาล ผู้ส่งเงินหรือต่อรองและเจรจาทำหน้าที่ส่งข้อมูลระหว่างผู้ให้บัญชาการกับเจ้าหน้าที่ (Jarzombek, 2010) หรืออีกหลักฐานหนึ่งเกี่ยวกับเส้นทางเดินในศตวรรษที่ 14 ที่บ่งบอกความหมายและความสำคัญ โดย Jarzombek ได้กล่าวไว้ว่า คำในภาษาอิตาเลียน โบราณ *corridore* มาจากภาษาละติน อ่านว่า *currere* (to run) หมายถึงทางด้านบนของกำแพงป้อมปราการ (Truby, 2008) นอกจากนี้ "ทางเดิน" ที่เริ่มต้นจากการเป็นคำที่ใช้ในป้อมปราการ ยังเป็นเส้นแบ่งป้อมปราการระหว่างเมืองกับถิ่นทุรกันดารอีกด้วย ในช่วงศตวรรษต่อ ๆ มา ก็พบว่ามันเริ่มกลายเป็นส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรม โดยเป็นทั้งเส้นทางแบ่งอาณาเขตภายนอกและเส้นทางบนป้อมปราการ (Jarzombek & Prakash, 2010)

ภาพที่ 4 ตัวอย่างเส้นทางเดินภายนอกสถาปัตยกรรมที่ใช้แบ่งระหว่างป้อมปราการ
ที่มา: flickr, **Fasil Gebbi**, Accessed September 16, 2017, Available from
<https://www.flickr.com/photos/se-a-vida-e/3182346866/>

2.2.2 ทางเดินลับ เป็นเส้นทางเดินที่สร้างขึ้นเพื่อใช้เพื่อความลับ หรือ อำพรางสิ่งสำคัญที่ไม่ต้องการให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าถึงได้ นอกเหนือจากนั้นทางเดินลับเหล่านี้ยังทำหน้าที่ชี้แนะเพื่อไปอยู่ในสถานที่สำหรับพรางตัว โดยใช้คุณลักษณะทางสถาปัตยกรรมอย่างเช่น พื้น ผืนง เป็นตัวเชื่อมโยงและปกปิด อาทิเช่น เตาฝังในตัวบานเลื่อนเป็นตู้หนังสือหรือเป็นทางเข้าไปยังอีกที่ โดยทางเข้าเหล่านั้นจะถูกปกปิดอย่างประณีต ไม่ว่าจะเป็นกลไกที่ซ่อนอยู่ในประตูลับ หรือแม้แต่ประตูกลมที่ซ่อนอยู่ใต้พรม

ภาพที่ 5 (ซ้าย) พีระมิดเก่าแกในอียิปต์โบราณ

ที่มา: weburbanist, **Mysterious Hidden Passages**, Accessed September 15, 2017, Available from <https://weburbanist.com/2008/10/13/10-historic-secret-rooms-and-hidden-passages/>

ภาพที่ 6 (ขวา) ทางเดินลับที่ซ่อนอยู่ภายในสถาปัตยกรรม

ที่มา: Ancient Origins, **Escape Route of Popes in Times Past**, Accessed September 10, 2017, Available from <http://www.ancient-origins.net/ancient-places-europe/passetto-escape-route-popes-times-past-006172>

Delana กล่าวว่าอาคารในประวัติศาสตร์มีพื้นที่ลับที่สร้างขึ้นในแปลนเดิม เช่น ทางเดินลับในปราสาทยุคกลาง ซึ่งสมัยนั้นบางปราสาทยุคกลางทางเดินลับถูกออกแบบมาเพื่อช่วยให้ผู้อยู่อาศัยที่จะหลบหนีจากการบุกโจมตีศัตรู นอกจากนั้นทางเดินลับนำลงไปยังแหล่งน้ำบาดาลซึ่งช่วยในการเข้าถึงน้ำในช่วงเวลาสงคราม (Delana, 2008) หรืออีกหนึ่งตัวอย่างสมัยโบราณในศตวรรษที่ 10 ผู้สร้างของพีระมิดอียิปต์โบราณ ใช้ทางลับและหลุมพรางเพื่อปกป้องห้องจากที่ฝังศพ ในบางกรณี ประตูลับทำหน้าที่เชื่อมต่อไปยังห้องฝังศพถูกซ่อนอยู่หลังรูปปั้น (Bond, 1998)

เมื่อกาลเวลาค่อย ๆ หมุนเปลี่ยน สิ่งต่าง ๆ บริบทโดยรอบ ล้วนแล้วแต่เปลี่ยนแปลงทั้งสิ้น แต่เส้นทางในสถาปัตยกรรมหรือเส้นทางเพื่อการอยู่รอดเหล่านั้นยังไม่จบลง เมื่อมาถึงในปี 1330 เอิร์ลซังกษัตริย์เอ็ดเวิร์ดที่สองแห่งอังกฤษในการรัฐประหาร กลุ่มเล็ก ๆ ของผู้สนับสนุนกองกำลังติดอาวุธของพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่สองใช้ทางลับในการโจมตีบุคคลที่อยู่ในปราสาทนี้อดิงแฮม (Mortimer, 2008) ทำให้มีผู้ถูกจับเป็นเชลยและตายเป็นจำนวนมาก ส่วนอีกหนึ่งทางเดินลับที่ถูกเขียนในบทความวิชาการของ Jarzombek ได้ระบุไว้ว่า ทางเดินที่ทำงานเป็นเส้นทางลับของ

ประสาธต์ อย่างเช่นเส้นทางเดิน Passetto di Borgo หรือ Simply Passetto สร้างขึ้นเพื่อเชื่อม Vatican และ Castellos Angello เพื่อเป็นทางลับสำหรับ POKE หลบหนียามคับขัน (Jarzombek, 2010)

ภาพที่ 7 (ซ้าย) เส้นทางเดินลับสำหรับเชื่อมต่อสู่ Vatican

ที่มา: Artemagazine, **Secret castle**, Accessed November 5, 2017, Available from

[http://artemagazine .it /attualita/item/927-il-castello-segreto-riapre-le-stanze-di-castel-sant-angelo](http://artemagazine.it/attualita/item/927-il-castello-segreto-riapre-le-stanze-di-castel-sant-angelo)

ภาพที่ 8 (ขวา) Castel Sant'Angelo ในสมัยจักรพรรดิฮาเดรียนแห่งโรมัน ราวศตวรรษที่ 13

ที่มา: Capitolivm, **Castel Sant Angelo**, Accessed November 5, 2017, Available from

[http://capitolivm.it /amazingrome/animula-vagula-blandula/](http://capitolivm.it/amazingrome/animula-vagula-blandula/)

จะสังเกตเห็นได้ว่าจากทางเดินธรรมดาที่อยู่ภายนอกสถาปัตยกรรม นั้นได้ค่อย ๆ ริเริ่มและแทรกซึมเข้าสู่ภายในสถาปัตยกรรมอย่างช้า ๆ ด้วยกระบวนการทางความคิดและบริบททางสังคมที่เฉพาะเจาะจงของแต่ละช่วงเวลา สิ่งที่เห็นได้ชัดสำหรับการพัฒนาระบบเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรมมากขึ้นเห็นจะเป็นทางเดินใน Florence (1565) มีชื่อว่า Vasari corridor ที่ถูกออกแบบโดย Giorgio Vasari เพื่อเชื่อมต่อ Palazzo Pitti ด้านหนึ่งของแม่น้ำอาโน (Arno river) เพื่อไปเชื่อมกับ Palazzo Vecchio อีกฝั่งหนึ่ง มันถูกวางไว้ในระดับที่สูงกว่าพื้น จะไม่มีใครเห็นได้ในขณะที่ข้ามสร้างขึ้นเพื่อเป็นพื้นที่ทางเดินส่วนตัว ที่ไม่ต้องผ่านถนนที่สกปรกและอาจเป็นอันตรายได้ (Jarzombek, 2010) โดยภายในเส้นทางเดินเชื่อมต่อดังกล่าวจะตกแต่งและประดับประดาให้เป็นเสมือนพื้นที่แสดงภาพ (gallery) นอกจากนั้นยังซ่อนมุมมองจากช่องทางต่างไปยัง the church of Santa Felicita ได้อีกด้วย

ภาพที่ 9 เส้นทางเดิน Vasari Corridor

ที่มา: Wikipedia, **Vasari Corridor**, Accessed November 6, 2017, Available from https://en.wikipedia.org/wiki/Vasari_Corridor

2.2.3 เส้นทางเดินเข้าสู่สถาปัตยกรรม กาลเวลาหมุนเวียน ความคิด ความเชื่อ และทัศนคติ ที่มีต่อบริบททางสังคม กลุ่มผู้ใช้งาน และสถาปัตยกรรมย่อมเพิ่มขึ้น ทำให้เริ่มมีแรงผลักดันจากภายนอก ผสมผสานกับการปรับตัวให้สอดคล้องกับอุดมคติร่วมทางสังคม ซึ่งจากหลักฐานอันเบาบางที่กล่าวไว้โดย Robin Evans ว่า ประวัติศาสตร์ของเส้นทางทางเดินเป็นเครื่องมือในการจัดการจราจรจากห้องที่ยังไม่ได้ถูกเขียนขึ้น จากหลักฐานเพียงเล็กน้อยที่ได้ค้นพบทางเดินปรากฏครั้งแรกในอังกฤษ ที่ Beaufort house ออกแบบโดย John Thorpe (1597) ถือเป็นกรณีทดลองระบบของทางเดินและพบความเปลี่ยนแปลงภายใน เพื่อสร้างเครือข่ายของพื้นที่การไหลเวียนที่ร่วมกับห้องอื่น ๆ จึงเริ่มเป็นที่ยอมรับในแปลนและถูกเขียนมาตลอด (Evans, 1997) โดยแผนการของ John Thorpe ได้ถูกบันทึกไว้ว่า "A Long Entry through all" การแยกทางเดินออกจากห้องได้พัฒนาหน้าที่ของทางเดิน ส่วนขยายใหม่นี้ได้รับการปฏิบัติในเวลานั้น ทำให้เป็นทางเดินเดียวที่สามารถเข้าถึงได้ทุกห้อง (Steadman, 2014)

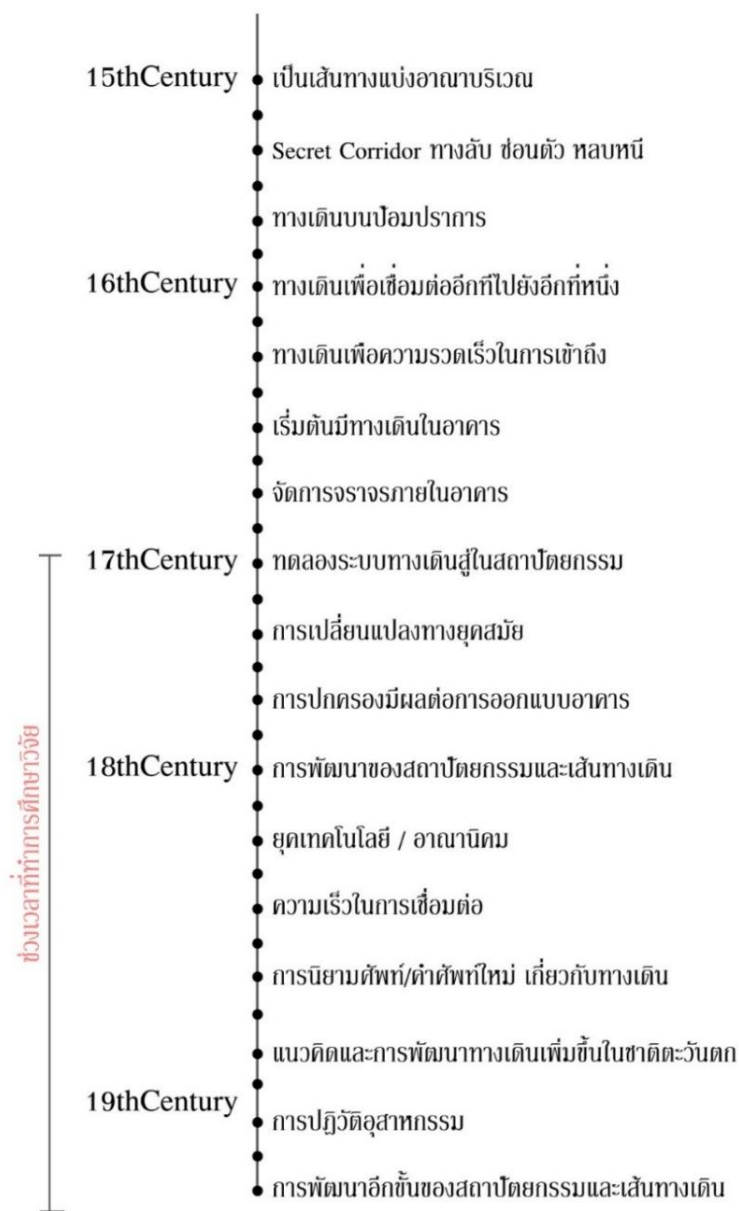

ภาพที่ 11 โถงกระจกภายในพระราชวังแวร์ซาย (Hall of mirror in Versailles)

ที่มา: Rolf Toman. **Baroque: Architecture. Sculpture. Painting.** (English : h.f.fullmann publishing, 2013), P.137

หลังจากศตวรรษที่ 17 เป็นต้นมา เส้นทางเดินได้แทรกซึมเข้าสู่เส้นทางของสถาปัตยกรรมอย่างแท้จริง โดยเริ่มจากในฝรั่งเศสที่เริ่มมีเส้นทางในสถาปัตยกรรมมากขึ้น มีการคิดค้นและบัญญัติศัพท์เฉพาะที่ใช้สำหรับเรียกทางเดินด้วยคำว่าคอริดอ (Corridor) นอกจากนั้นแล้วเส้นทางเดินดังกล่าวยังมีขึ้นในหลายประเทศ อาทิเช่น ในอิตาลีได้เกิดการพัฒนารูปแบบทางเดินขึ้นอีกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ทางเดินจริง และทางเดินเสมือนจริง (ใช้แนวความคิดภาพลวงตาให้ดูเหมือนเป็นเส้นทางเดินยาว) ซึ่งทั้งหมดถือเป็นการยกระดับสถาปัตยกรรมเพิ่มมากขึ้น

ทั้งหมดทั้งมวลที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเพียงตัวอย่างที่ทำให้เห็นมิติบางมิติของเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรมของงานวิจัยชิ้นนี้ให้เพิ่มขึ้น เพราะนอกจากมิติทางสถาปัตยกรรมแล้ว ยังมีอีกมิติที่เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกันโดยตรง คือ มิติภายในบริบททางสังคม ในเรื่องของกลุ่มผู้ใช้งาน

ภาพที่ 12 ไดอะแกรมแสดง Timeline การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของเส้นทางเดิน
ที่มา : การศึกษาโดยผู้วิจัย

2.3 บริบททางสังคมในช่วงเวลาสำคัญของประวัติศาสตร์ ศตวรรษที่ 17-19

ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นว่าจุดเริ่มต้นของงานวิจัยนี้ ได้ปรากฏให้เห็นชัดเจนในช่วง ศตวรรษที่ 17-19 ซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางรูปแบบและลักษณะสำคัญหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นด้านสถาปัตยกรรม การเมืองการปกครอง วัฒนธรรม รวมทั้งภาพย่อยของบริบททางสังคมในเรื่องของ

กลุ่มผู้อุบัติภัย ที่ถือเป็นกระแสความคิดสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง ทำให้กล่าวได้ว่าช่วงเวลาสำคัญในศตวรรษที่ 17-19 อันประกอบไปด้วยเหตุและผลที่เกี่ยวข้องนานาประการ ถือเป็นตัวแปรสำคัญที่จะตอบปัญหาการวิจัย ซึ่งสามารถอธิบายขยายความ ได้ดังต่อไปนี้

2.3.1 สถาปัตยกรรมที่เปลี่ยนไปในช่วงสำคัญของประวัติศาสตร์

ประการแรกที่ต้องกล่าวถึง คือเรื่องความหลากหลายของเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงของสถาปัตยกรรมในอดีต ที่ไม่ได้กล่าวถึงในงานวิจัยชิ้นนี้ แต่จะกล่าวถึงเฉพาะเหตุการณ์สำคัญที่ทรงอิทธิพลที่มีต่อสถาปัตยกรรม ภายใต้วงเวลาสำคัญของประวัติศาสตร์

ยุคที่ 1 ยุคการปกครองที่มั่นคงและทรงอำนาจ ช่วงยุคสมัยนี้อยู่ในช่วงเริ่มต้นของยุคศิลปะสถาปัตยกรรมบาโรก เป็นยุคที่มีวิวัฒนาการทางศาสนาการเมือง โดยมีระบบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ที่ยิ่งใหญ่ มั่นคงและทรงอำนาจ โดยแรกเริ่มมีบทบาทสำคัญที่กรุงโรมอิตาลี และได้รับการเผยแพร่ออกไปยังดินแดนต่าง ๆ ทั่วยุโรป (วิจิตร เจริญภักดิ์, 2544) มีการสรรสร้างสถาปัตยกรรมมากมาย อาทิเช่น โรงเรียน โบสถ์ และสิ่งที่ยากไม่ได้คือการสร้างอาคารของฝ่ายอาณาจักร ได้แก่ การก่อสร้างพระราชวัง ปราสาท คฤหาสน์ชนชั้นสูง เช่น พระราชวังแวร์ซาย ปราสาทฮาวเวิร์ด เป็นต้น โดยช่วงเวลาดังกล่าวอยู่ในช่วงยุคภูมิปัญญา ค.ศ. 1650 ถึง 1700 ซึ่งจะมีความคิด วิทยาศาสตร์ มีการใช้เหตุผลเกิดขึ้นภายในสังคมและค่อย ๆ พัฒนามากขึ้น (Palmer, 1970) แล้วหลังจากสิ้นพระชนม์ของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ปี ค.ศ. 1715 ข้าราชการนักขุนนางชนชั้นสูง ต่างก็ละทิ้งที่อยู่ในเมืองแวร์ซาย และได้ย้ายถิ่นฐานที่พำนักไปยังกรุงปารีส เพื่อสร้างวิลล่าหรือคฤหาสน์อย่างสะดวกสบายโดยใช้กระบวนการแบบโรโกโกที่มีลักษณะสำคัญ ได้แก่ การออกแบบแบบอสมมาตร มีมาตราส่วนละเอียดขึ้น เน้นการออกแบบภายในและการจัดผังห้องต่าง ๆ มีความเป็นหญิงมากขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในส่วนต่าง ๆ ของสถาปัตยกรรมและแพร่กระจายไปยังดินแดนอื่น ๆ นอกจากการเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาที่กล่าวไปข้างต้น ยังมีอีกเหตุการณ์ในเวลาใกล้เคียงกัน

ยุคที่ 2 ยุคเริ่มแรกของการปฏิวัติอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในอังกฤษในปี ค.ศ. 1720 มีการริเริ่มคิดประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ มาแทนแรงงานมนุษย์ อีกทั้งยังมีการปฏิวัติทางการเมืองในฝรั่งเศส ภายใต้อำนาจประชาชนโดย ทำให้ส่งผลต่อมวลมนุษย์และวิวัฒนาการของศิลปะวัฒนธรรม ตลอดจนสังคมวิถีชีวิต (จารุพรรณ ทรัพย์ปรง) รวมทั้งสามารถเปลี่ยน โฉมหน้าทวีปยุโรปจากศักดินาและเกษตรกรรม คือเป็นช่วงที่เจ้านายขุนนางมีที่ดินทำเกษตรกรรมและได้เปลี่ยนมาเป็นระบบแบบทุน

นิยม โดยการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งแรกเกิดขึ้นในอังกฤษกลางศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา จนเริ่มมาถึงในศตวรรษที่ 19 จึงปรากฏการเปลี่ยนแปลงของการปฏิวัติอุตสาหกรรมอย่างชัดเจน อีกปัจจัยคือการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองโดยการทำลายระบบศักดินาแบบเก่าที่มีทาสติดที่ดิน โดยเริ่มที่อังกฤษก่อนและในฝรั่งเศสช่วงปลายศตวรรษที่ 18

หลังจากนั้นก็เริ่มเข้าสู่ศตวรรษที่ 19 ใน ยุคที่ 3 ยุคพัฒนาอย่างสุดขีด ประกอบกับช่วงยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมช่วงที่ 2 ปี ค.ศ. 1861 ทำให้มีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเกิดลักษณะของ “สังคมเมือง” และเกิดชนชั้นใหม่ชนชั้นกลุ่ม “กระฎุมพี” หรือชนชั้นกลาง รวมทั้งเกิดชนชั้น “กรรมาชีพ” หรือกรรมกรผู้ใช้แรงงาน นอกจากนั้นในช่วงเวลานี้ยังมีการก่อสร้างสถาปัตยกรรมที่มีสิ่งต่าง ๆ พัฒนาขึ้นอย่างมาก ทั้งในด้านของการออกแบบและเทคโนโลยีในการก่อสร้าง (วิจิตร เจริญภัคตร์, 2544)

2.3.2 กลุ่มผู้ใช้งานภายใต้บริบททางสังคม

กลุ่มคนทางสังคม คือกลุ่มมนุษย์มากกว่า 2 คน มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และอยู่ร่วมกันพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ตัวอย่างเช่น กลุ่มคนที่รอรถประจำทาง เป็นต้น โดยการกำหนดกลุ่มคนดังกล่าวสามารถทำได้โดยการจัดเกณฑ์ลักษณะทั่วไปในการช่วยกำหนด ดังนี้ (Turner, 1982)

1. ปฏิสัมพันธ์ คือ การสื่อสารด้วยวาจาโต้ตอบซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นปฏิสัมพันธ์ทางเพศหรือปฏิสัมพันธ์ทางงาน ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นปฏิภิกิริยาการตอบสนองกันของมนุษย์ โดยไม่แบ่งเพศหรือเผ่าพันธุ์
2. การพึ่งพาอาศัยกัน คือ การกระทำอันซึ่งถูกกำหนดและประสพการณ์ของคนในกลุ่ม ที่กำหนดให้มีการพึ่งพาอาศัยกัน ตัวอย่างเช่น ทีมนักกีฬาที่พึ่งพาอาศัยกันเพื่อนำไปสู่การชนะ หรือเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มคนในโรงพยาบาลแล้ว จะเห็นได้ชัดถึงระดับการพึ่งพาอาศัยกัน
3. โครงสร้าง คือ ความสัมพันธ์ที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ อันอยู่บนพื้นฐานของการดำรงอยู่ โดยมีสมาชิกกลุ่มที่ยอมรับกฎเกณฑ์เหล่านั้น ตัวอย่างเช่น หัวหน้ากลุ่มเป็นผู้ออกคำสั่งให้ปฏิบัติตาม หากไม่กระทำตามจะต้องถูกลงโทษหรือไล่ออกจากกลุ่ม

กลุ่มคนที่อาศัยในสถาปัตยกรรม อันเป็นตัวแทนสำคัญของยุคสมัย ในช่วงเวลาวิจัย

ยุคที่ 1 ปัจจัยในด้านการเมือง มีคนกล่าวว่าศิลปะ สถาปัตยกรรมเป็นรูปแบบของ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งแสดงให้เห็นระบบการปกครองแบบกษัตริย์ รัฐบาล กลุ่มอำนาจ ต่างประเทศ (Centralized state) ที่มีผู้ทรงอำนาจสูงสุดเพียงผู้เดียว ตัวอย่างเช่น ในช่วงรัชสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ของฝรั่งเศส ในศตวรรษที่ 17 เป็นช่วงที่ระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ถึงจุดสุดยอดพร้อมกับในศตวรรษนี้เป็นศตวรรษที่บาโรกพัฒนาสูงสุดเช่นกัน ปัจจัยด้านการพัฒนาของกลุ่มคน กล่าวคือในยุคศตวรรษที่ 17 นั้นความเจริญก้าวหน้ารุ่งไปไกลกว่าเรเนซองส์มาก นักวิทยาศาสตร์ นักปรัชญาเจริญก้าวหน้าและมีความซับซ้อน จนในที่สุดเกิดความเป็นระบบ (systematic) เชื้อในเรื่องของแรงโน้มถ่วง (gravitational) แคลคูลัส (calculus)

ยุคที่ 2 เหล่าบรรดาขุนนางชนชั้นสูงร่ำรวย ได้สนใจศิลปะและงานสถาปัตยกรรมของราชสำนักต่าง ๆ ที่เจริญรุ่งเรืองทั่วทั้งทวีปยุโรปขณะนั้น ทำให้บรรดาชนชั้นสูงต้องการที่จะสร้างความโอ้อ่า หรูหรา ความแข็งแรง และความยิ่งใหญ่ของสถาปัตยกรรม มาเป็นของตนเอง จึงทำให้มีการสร้างศิลปะและสถาปัตยกรรมเพื่อชนชั้นสูง ในช่วงนี้ตรงกับช่วงการสิ้นพระชนม์ของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ขุนนางข้าราชการได้ทิ้งเมืองแวร์ซาย กลับไปสร้างบ้านพักคฤหาสน์ ที่ใหญ่โตและสะดวกสบายมีการออกแบบแบบสมมาตร มีมาตราส่วนที่ละเอียดขึ้นลดความเป็นพิธีน้อยลง

ยุคที่ 3 ในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 19 ซึ่งดินแดนฝรั่งเศสยังคงเป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรมของทวีปยุโรป เป็นช่วงการปฏิวัติอุตสาหกรรม (Industrial revolution) ซึ่งเริ่มต้นขึ้นในดินแดนอังกฤษตั้งแต่ราวปี ค.ศ.1760 และแพร่หลายไปทั่วทั้งทวีปยุโรปในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมที่ร่ำรวยขึ้นจากความสามารถในการผลิตสินค้าได้ครั้งละมาก ๆ ทำให้มีต้นทุนต่ำลง สามารถทำกำไรจากการผลิตสินค้าได้มากขึ้น และพ่อค้าวาณิชที่ร่ำรวยจากการค้าขายสินค้าอุตสาหกรรม ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในสังคมแทนที่ชนชั้นสูงซึ่งลดบทบาทลงภายหลังการปฏิวัติฝรั่งเศส รวมทั้งบทบาทในการสนับสนุนด้านทุนทรัพย์ให้แก่ศิลปิน สถาปนิกในการสร้างสรรค์งานศิลปะ (อริยา โคมลกาญจน, 2553)

2.3.3 บริบททางสังคมของกลุ่มผู้อยู่อาศัยที่อยู่ภายในสถาปัตยกรรม ในช่วงเวลาวิจัย

เริ่มแรกในช่วงศตวรรษที่ 17 คนรับใช้ที่อยู่ภายในบ้าน จะไม่มีที่เป็นส่วนตัวของตนเอง พวกเขาจะนอนหลับภายในพื้นที่รองที่มีอยู่ เช่น ห้องโถงใหญ่ ส่วนต้อนรับของบ้าน หรือตามลาน ต่อมากลางศตวรรษที่ 17 คนรับใช้มีเพิ่มมากขึ้นทำให้ต้องมีวิธีการที่ผู้อยู่อาศัยของพวกเขาจึงได้มี

การจัดให้คนใช้อยู่ในที่ต่ำสุดหรือสูงสุด (ใต้ดิน , ใต้หลังคา) ด้วยวิธีการฝังลงดินให้ โดยมีการเข้าผ่านทางด้านเนินเขาบริเวณบ้าน หรือ ให้คนใช้อยู่ใต้หลังคาซึ่งทั้ง 2 ที่ก็แทบไม่มีแสงเหมือนห้องพักตามปกติเลย (Mark, 1978)

ต่อมาหากเป็นบ้านหลังใหญ่ที่มีพื้นที่มาก ก็จะสร้างพื้นที่ปีกส่วนเซอร์วิสให้ออกไปอยู่ขนาดทั้งสองข้าง โดยการเข้าถึงระหว่างส่วนบ้านหลักและส่วนคนรับใช้ เข้าถึงโดยผ่านทางเดินยาวซับซ้อนเชื่อมโยงกับห้องครัวและห้องรับประทานอาหาร (โดยในช่วงดังกล่าว ศตวรรษ 17-18 ไม่ค่อยยอมให้คนรับใช้ปรากฏตัวภายในบ้าน จากประวัติศาสตร์ระบุว่า การทำความสะอาดเริ่มต้นขึ้นตอนเช้าก่อนที่นายจ้างจะตื่น)

ศตวรรษที่ 19 การออกแบบหรือการสร้างบ้านหลังใหญ่ มีความพยายามและความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบอาคารหรือสถาปัตยกรรม เพื่อให้คนรับใช้ออกไปจากสายตาด้วยการสร้างปีกเฉียงออกไปอีกทิศทางหนึ่งของบ้าน เพื่อเข้าถึงพื้นที่ส่วนตัวของพวกเขา หรือใช้วิธีการจัดการพื้นที่ส่วนหลักและส่วนรอง เพื่อให้คนใช้อยู่ในพื้นที่นั้น ๆ ของตัวเอง (Jackson-Stops, 1990)

2.4 สถาปัตยกรรมชาติตะวันตกที่สำคัญ อันเป็นตัวแทนของยุคสมัย

แต่ละช่วงเวลาสำคัญของประวัติศาสตร์ ส่วนแล้วแต่มีจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสภาพแวดล้อมทางสังคม ความเชื่อ จนไปถึงลำดับความสัมพันธ์ทางอำนาจที่มีผลโดยตรงต่อยุคสมัย การก้าวข้ามเทคโนโลยีเก่า ความหลงผิด จิตวิญญาณที่สูงขึ้น ได้กลายมาเป็นความเจริญในอารยะชนตะวันตก ทั้งหมดที่กล่าวไว้ข้างต้นมีอิทธิพลอย่างแรงกล้า โดยอิทธิพลที่ว่าได้แทรกแซงเข้ามาในงานสถาปัตยกรรมทำให้แต่ละยุคสมัย มีความนิยมในศิลปะแตกต่างกัน มีลักษณะที่เป็นสัญลักษณ์สื่อถึงความเจริญในรูปแบบของยุคสมัยตนเอง โดยเริ่มแรกสถาปัตยกรรมส่วนใหญ่จะมีความรุ่งเรืองในแบบฉบับของสถาปัตยกรรมประเภทอาณาจักร พระราชวัง ต่อมาศิลปะเหล่านี้ได้ถ่ายทอดสู่ขุนนางและชนชั้นสูงในรูปแบบของปราสาท คฤหาสน์ จนกระทั่งสืบเนื่องสู่คนรุ่นหลังต่อ ๆ มา (Michael & Marian, 2008)

สาเหตุในการเลือกประเทศอังกฤษและฝรั่งเศสเป็นขอบเขตทางพื้นที่ในการวิจัย เนื่องจากสองประเทศเหล่านี้มีประวัติศาสตร์อันยาวนานตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ถือเป็นประเทศมหาอำนาจในหลากหลายด้าน เป็นทั้งผู้นำ ผู้คิดค้น ผู้สืบทอดเจตนารมณ์ นอกจากนั้นยังมีความคล้ายคลึงกันของระบบการเมืองการปกครอง บริบททางสังคม ศิลปะและสถาปัตยกรรม แต่อีกแง่มุมหนึ่งมักมีคำถามว่าเหตุใดจึงไม่เลือกประเทศอิตาลีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย ในเมื่ออิตาลีถือเป็นผู้บุกเบิกใน

ด้านประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและมีสถาปัตยกรรมจำนวนมากที่โด่งดัง เหตุผลส่วนหนึ่งเนื่องจากประเทศอิตาลีมีชื่อเสียงและความยิ่งใหญ่ของสถาปัตยกรรมที่เรืองชื่อตั้งแต่สมัยกรีก-โรมัน จนกระทั่งถึงยุคเรเนซองส์ ในช่วงศตวรรษที่ 14-16 แต่หลังจากช่วงเวลาดังกล่าว สถาปัตยกรรมอิตาลีก็ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงสำคัญในด้านบริบททางสังคมและสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นนัก กลับกลายเป็นประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส ที่สืบทอด พัฒนาศิลปะและสถาปัตยกรรม

หากไล่เรียงสถาปัตยกรรมทั้งหมดที่โดดเด่นภายในประเทศฝรั่งเศส และอังกฤษ ก็คงหาข้อสรุปไม่ได้ เพราะการกำเนิดขึ้นและความรุ่งเรือง ล้วนแล้วแต่มีมิติที่สัมพันธ์กับช่วงเวลา ดังนั้นแล้วจึงมีเพียงไม่กี่สถาปัตยกรรมที่มีลักษณะ องค์ประกอบ และสามารถสื่อหรือเป็นตัวแทนต่อบริบททางสังคมและเส้นทางเดิน

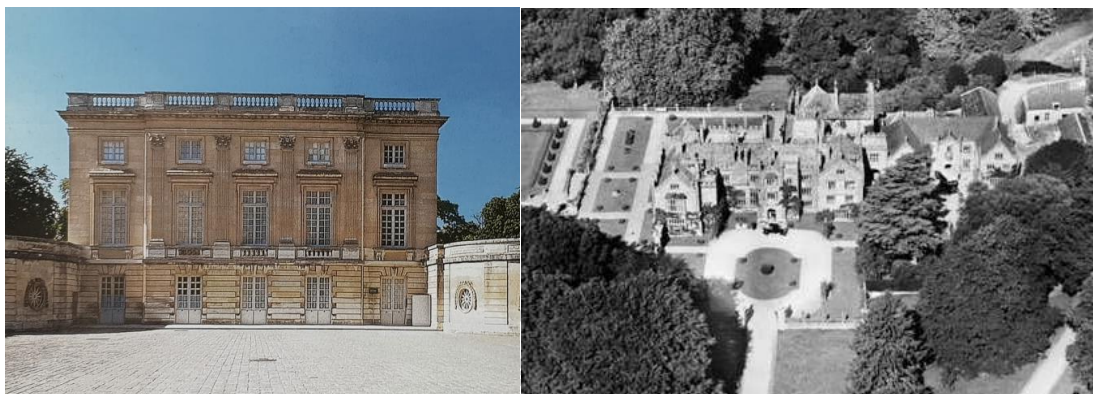
ภาพที่ 13 (ซ้าย) พระราชวังแวร์ซาย (Palace of Versailles) 1682

ภาพที่ 14 (ขวา) ปราสาทฮาวเวิร์ด (Castle Howard) 1698

ที่มา: Rolf Toman **Baroque: Architecture. Sculpture. Painting.** (English : h.f.ullmann publishing, 2013) , P.132,170

2.4.1 ยุคการปกครองที่มั่นคงและทรงอำนาจ อยู่ในช่วงเวลาของสถาปัตยกรรมบาโรก ตอนต้นถึงตอนกลาง โดยมีสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นอันได้แก่พระราชวังแวร์ซาย (1682) เป็นหนึ่งในพระราชวังที่ยิ่งใหญ่และสวยงามที่สุดแห่งหนึ่งของโลก รวมทั้งเป็นสัญลักษณ์ของระบบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยมีสถาปนิกคือ Louis Le Vau เป็นผู้ออกแบบและตอบสนองความต้องการของหลุยส์ที่ 14 นอกจากนั้นแล้วพระราชวังแวร์ซายยังมีห้องทางเดินที่มีชื่อเสียงโด่งดังที่สุดที่เรียกว่าห้อง โถงกระจก (Hall of mirrors) ซึ่งมีการออกแบบและประดับตกแต่งอย่างอลังการ ส่วนอีกสถาปัตยกรรมหนึ่งในยุคสมัยนี้คือปราสาท

ฮาวเวิร์ด (1698) เป็นหนึ่งในอาคารทางเดินที่สร้างขึ้นสำหรับ Charles Howard , Third Earl of Caelise ถูกออกแบบโดยสถาปนิก John Brugh (Jarzombek & Prakash, 2010)

ภาพที่ 15 (ซ้าย) ภาพถ่ายปั้นดินเหนียว (Pitit Trianon) 1762

ที่มา: Rolf Toman **Baroque: Architecture, Sculpture, Painting.** (English : h.f.ullmann publishing, 2013)

ภาพที่ 16 (ขวา) ภาพถ่ายบ้านแฮม (Parnham House) 1810

ที่มา: Historic England Archive, **Parnham House**, Accessed December 8, 2017, Available from <https://historicengland.org.uk/listing/the-list/list-entry/1000722>

2.4.2 ยุคเริ่มแรกการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 1 อยู่ในช่วงเวลาของสถาปัตยกรรมบาโรกตอนปลายโดยสมัยนี้มีสถาปัตยกรรมอย่างจำนวนมาก เป็นยุคที่ริเริ่มสร้างสถาปัตยกรรมเพิ่มขึ้น มีความโดดเด่นเฉพาะ และเริ่มใช้เส้นทางเดินเป็นองค์ประกอบอย่างชัดเจนมากขึ้น ได้แก่ Pitit Trianon (1762) สร้างขึ้นในบริเวณสวนพฤกษศาสตร์ได้รับการพัฒนาโดยหลุยส์ที่ 15 ภายในบริเวณ Grand Trianon เป็นอาคารที่โด่งดังของฝรั่งเศสสไตล์โรโกโก (Rococo) ในช่วงศตวรรษที่ 18 ถูกออกแบบโดย Ange-Jacques Gabriel (1689) สถาปนิกชาวฝรั่งเศส (Hanser , 2006) ในเวลาต่อมา หากพูดถึงสถาปัตยกรรมอันรุ่งเรือง เชื่อว่าคงขาดไม่ได้ที่จะกล่าวถึงคาร์ลตันเฮาส์ (1785) เป็นอาคารในลอนดอนที่รู้จักกันอย่างดี ถูกสร้างขึ้นในศตวรรษที่ 18 สำหรับ Henry Boyle โดยสถาปนิก Henry Holland (1745) ซึ่งได้รับการออกแบบตกแต่งที่สวยงามและสมบูรณ์แบบแห่งหนึ่งในยุโรป นักประวัติศาสตร์ชาวตะวันตก Horace Walpole (1757) ได้กล่าวไว้ว่า

"There is an August simplicity that astonished me. You cannot call it magnificent; it is the taste and propriety that strike. Every ornament is at a proper distance, and not one too large, but all delicate and new, with more freedom and variety than Greek ornaments; and, though probably borrowed from the Hotel de Condé and other new Palaces, not one that is not rather classic than French." (Walpole, 2012)

และอีกหนึ่งสถาปัตยกรรมในยุคสมัยนี้ ที่เริ่มมีองค์ประกอบของเส้นทางเดินชัดเจนขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงทางระบบความคิดอย่างเห็นได้ชัด ก็คือ Parnham House (1810) ถือเป็นสถาปัตยกรรมเก่าแก่ที่ได้รับการปรับปรุงขึ้นใหม่โดยสถาปนิกชื่อดังอย่าง John Nash (1835) โดยปัจจุบันเมื่อเดือนเมษายน 2017 บ้านได้รับความเสียหายอย่างรุนแรงจากไฟไหม้แต่ไม่ทราบสาเหตุแน่ชัด

ภาพที่ 17 (ซ้าย) ภาพถ่ายแปกฟอร์ดตัน Peckforton Castle (1844)

ที่มา: Historic England, **Peckforton Castle**, Accessed December 22, 2017, Available from <http://www.imagesofengland.org.uk/details/default.aspx?pid=1&id=56862>

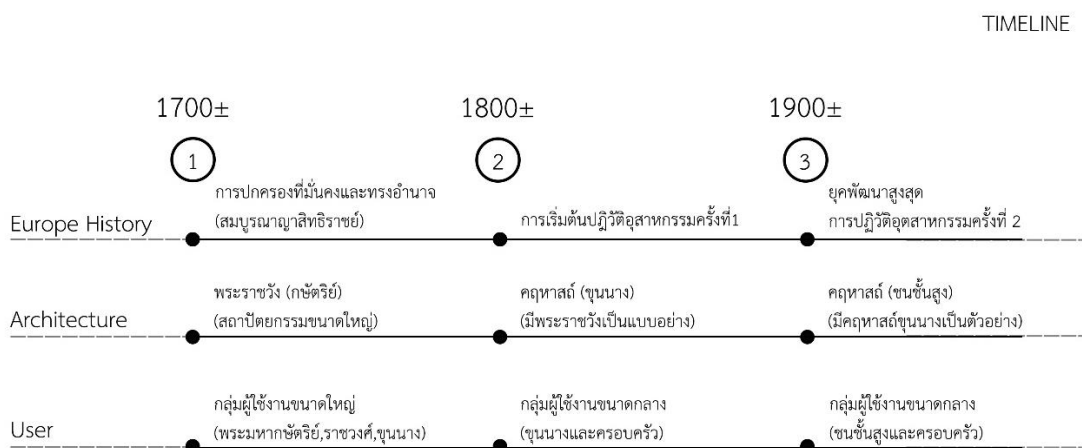
ภาพที่ 18 (ขวา) ภาพถ่ายแบร์วูด Bearwood House (1865)

ที่มา: Historic England Archive, **Bearwood House**, Accessed December 8, 2017, Available from <https://historicengland.org.uk/listing/the-list/list-entry/1000414>

2.4.3 ยุคพัฒนาสูงสุดประกอบกับการยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 2 อยู่ในช่วงเวลาของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ (modern architecture) ตอนต้น ยุคสมัยนี้มีการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างด้วยกันที่ส่งผลต่อสถาปัตยกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้เกิดเป็นสถาปัตยกรรมหลายหลายรูปแบบ มากกระบวนการทางความคิด และเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรมที่ถูกพัฒนามากขึ้น โดยสถาปัตยกรรมที่ถูกเลือกมาศึกษาในงานวิจัยนี้ ได้แก่ Peckforton Castle (1844) ถูกสร้างขึ้นในศตวรรษที่ 19 ใช้เป็นสถานที่พักชั่วคราวของ John Tollemache (1980) มีการออกแบบและจัดการ

คฤหาสน์อย่างเป็นระบบ รวมทั้งเส้นทางเดินและพื้นที่อยู่อาศัยที่ทำงานร่วมกันอย่างลงตัว คฤหาสน์หลังนี้ได้รับการออกแบบโดยสถาปนิก Anthong Salvin (1881) ปัจจุบันได้รับการดูแลรักษาเป็นมรดกของอังกฤษ (Durdey, 2008) อีกหนึ่งในสถาปัตยกรรมในยุคพัฒนาสูงสุดที่ควรอย่างยิ่งในการศึกษาระบบเส้นทางเดินในคฤหาสน์นั้นก็คือ Bearwood House (1865) โดยสถาปนิก Robert Kerr ถือเป็นสถาปัตยกรรมอันสร้างชื่ออันยิ่งใหญ่ในประเทศอังกฤษ เป็นตัวอย่างที่งดงามของสไตล์วิกตอเรียภายในดูวางแผนและก่อสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบทั้ง พื้นที่ รูปลักษณะ และเส้นทางเดิน ที่สัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น

จากการศึกษาทั้งหมดสามารถสรุปช่วงเวลาสำคัญของประวัติศาสตร์ในขอบเขตของงานวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ยุคสมัย ได้แก่ ช่วงเวลาชาติตะวันตก ช่วงเวลาสถาปัตยกรรม และช่วงเวลาของกลุ่มผู้ใช้งาน ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 19 แสดง Timeline ช่วงเวลาสำคัญในขอบเขตงานวิจัยทั้ง 3 ยุคสมัย
ที่มา : การศึกษาโดยผู้วิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

กรณีศึกษาอาคารตัวอย่าง

กระบวนการต่าง ๆ ล้วนเกิดขึ้นจากการศึกษาจากเอกสาร ตำรา จากนั้นมาสู่กระบวนการวิพากษ์วิธี เพื่อตรวจสอบประเมินความน่าเชื่อถือ ก่อนที่จะนำมาสู่ขั้นตอนการวิเคราะห์ โดยการวิเคราะห์นั้นแบ่งออกเป็น 2 วิธี ได้แก่ การวิเคราะห์ถึงชุดข้อมูลประเภทรูปภาพและผังแสดงลักษณะทางกายภาพของสถาปัตยกรรม และการวิเคราะห์ข้อมูลประเภทเนื้อหาที่ได้จากการศึกษาเบื้องต้น ประกอบกับผลที่ได้จากการวิเคราะห์สถาปัตยกรรม หาเหตุและผลถึงการเกิด การเปลี่ยนแปลง รวมทั้งความสัมพันธ์ต่าง ๆ ของเส้นทางการแจกจ่ายในสถาปัตยกรรมตะวันตก

3.1 ศึกษาข้อมูลขั้นทุติยภูมิ

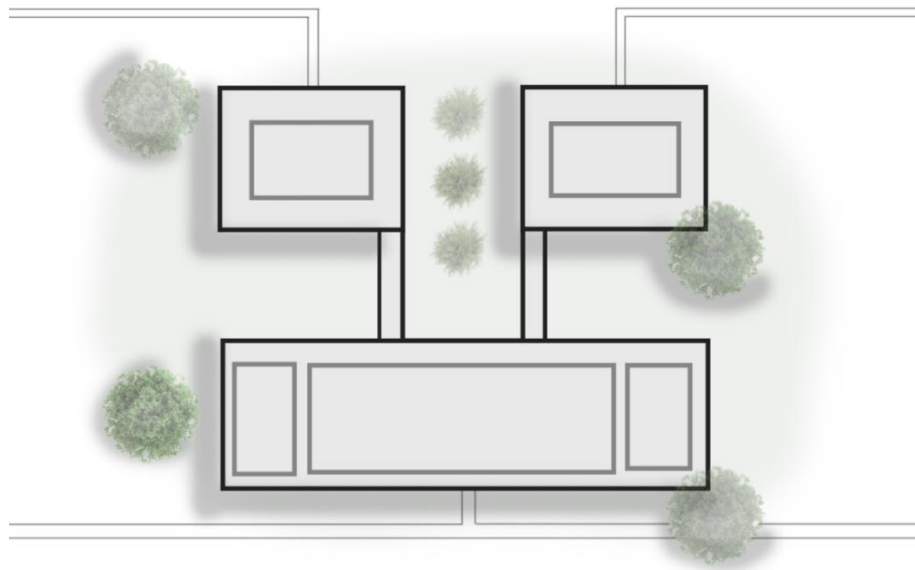
โดยการศึกษา เก็บข้อมูลทางประวัติศาสตร์ รวมทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจากตำรา บทความ บันทึกรหรือหนังสือที่เขียนขึ้นเกี่ยวกับทางเดินในสถาปัตยกรรม

3.2 วิเคราะห์และตีความตามหลักฐานข้อมูล

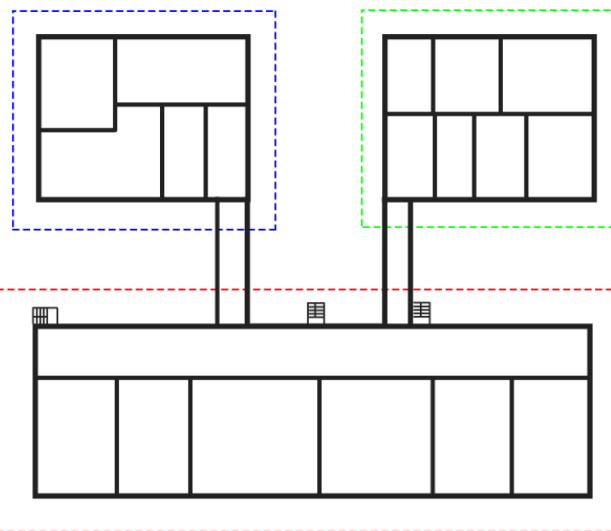
การพิจารณาจากข้อมูลในหลักฐานที่ได้รวบรวมไว้ ค้นหาความหมาย ความเชื่อ และทัศนคติ ที่อยู่ภายในหลักฐานทั้งความหมายระดับประโยชน์ใช้สอยและความหมายในเชิงสังคมและวัฒนธรรม เพื่อหาข้อสรุปอันเป็นคำตอบของปัญหาการวิจัย โดยประกอบไปด้วยตัวอย่างการศึกษา (case study) 7 สถาปัตยกรรม ตามกลุ่มช่วงเวลา มีดังนี้

3.2.1 การวิเคราะห์จากสถาปัตยกรรมตัวอย่าง

ประกอบไปด้วยการศึกษาลักษณะของเส้นทางการเดินที่เกิดขึ้นในสถาปัตยกรรม การเชื่อมต่อระหว่าง 2 เส้นทาง ประกอบกับหน้าที่การใช้สอยพื้นฐานของผู้ใช้งาน (user) ในเส้นทางการเดินและศึกษาความเป็นส่วนตัวของฟังก์ชันภายในสถาปัตยกรรม

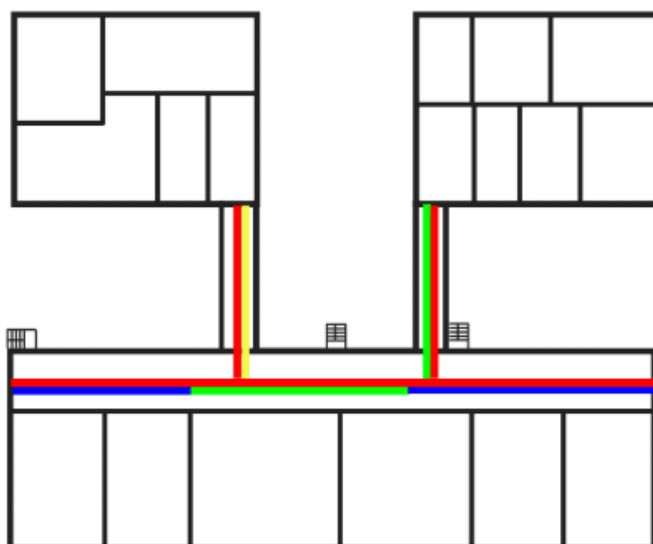

ภาพที่ 20 การวางตำแหน่งอาคาร ส่วนต่าง ๆ ของตำแหน่งพื้นที่ภายในสถาปัตยกรรม

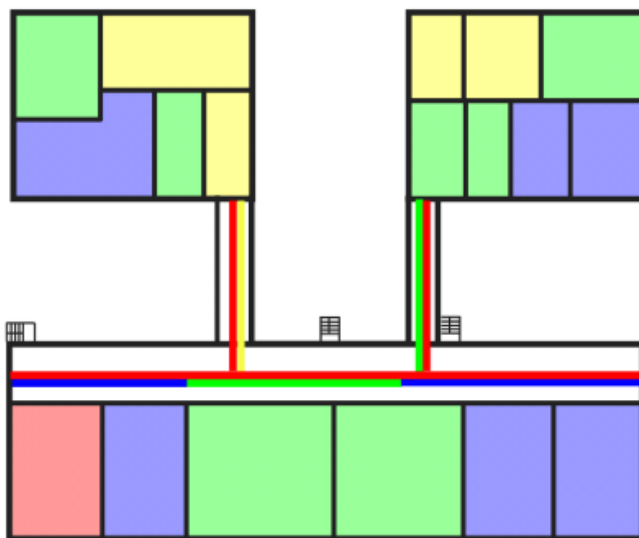
ภาพที่ 21 แบบแปลนแสดงทิศทาง รายละเอียดของส่วนพื้นที่ และห้องภายในสถาปัตยกรรม

- - - - - สีแดง แสดงถึงส่วนพื้นที่หลัก
- - - - - สีเขียว แสดงถึงพื้นที่รอง
- - - - - สีน้ำเงิน แสดงถึงพื้นที่บริการ

ภาพที่ 22 แสดงเส้นทางและฟังก์ชันภายในสถาปัตยกรรม และระดับการเข้าถึง (sequence) ของเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรม ตั้งแต่ระดับความเป็นส่วนตัวน้อย ถึง ระดับความเป็นส่วนตัวมาก

- สีแดง แสดงถึงเส้นทางเดิน
- สีน้ำเงิน แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นส่วนตัวมาก
- สีเขียว แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นส่วนตัวปานกลาง
- สีเหลือง แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นส่วนตัวน้อย

ภาพที่ 23 แสดงความเป็นส่วนตัวของพื้นที่ และระดับความเป็นส่วนตัวของฟังก์ชันภายในสถาปัตยกรรม ตั้งแต่ระดับความเป็นส่วนตัวน้อย ถึง ระดับความเป็นส่วนตัวมาก

พื้นที่สีแดง แสดงถึงพื้นที่ส่วนตัวสูง

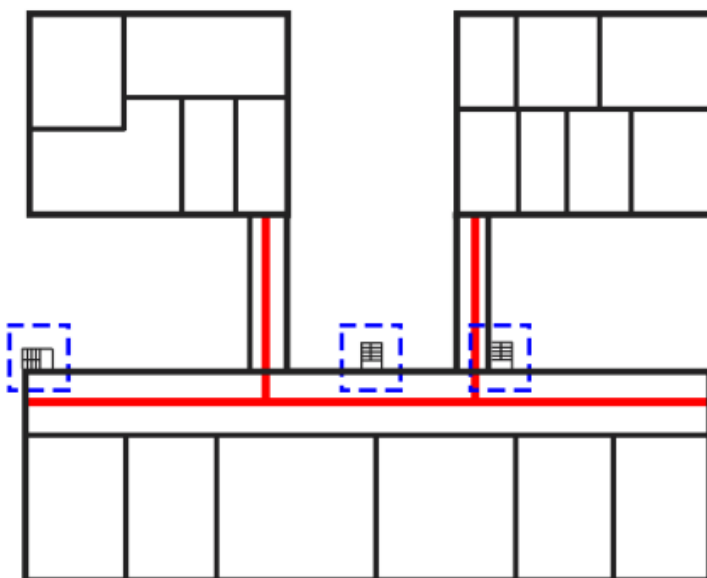
พื้นที่สีน้ำเงิน แสดงถึงพื้นที่ส่วนตัวปานกลาง

พื้นที่สีเขียว แสดงถึงพื้นที่ส่วนตัวต่ำ

พื้นที่สีเหลือง แสดงถึงพื้นที่สาธารณะ

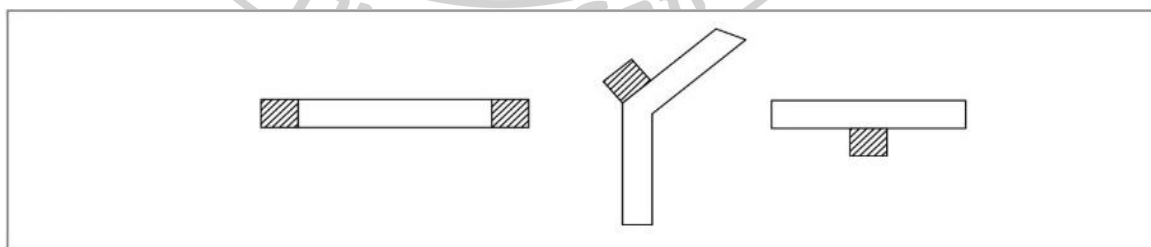
3.2.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเส้นทางเดิน (แนวราบ) และบันได (แนวตั้ง)

ประกอบไปด้วยการศึกษารูปแบบการเชื่อมต่อระหว่างเส้นทางเดินและบันไดแต่ละจุด ถึงความสัมพันธ์อันข้องเกี่ยวระหว่างสองพื้นที่ ซึ่งทำหน้าที่เชื่อมต่อระหว่างแนวตั้ง (vertical) กับแนวนอน (horizontal)

ภาพที่ 24 แสดงตำแหน่งของเส้นทางเดินใน (แนวราบ) และ บันไดใน (แนвтั้ง) ภายในสถาปัตยกรรม

- เส้นประสีน้ำเงิน แสดงถึงตำแหน่งของบันไดใน (แนвтั้ง)
- เส้นสีแดง แสดงถึงตำแหน่งของเส้นทางเดินใน (แนวราบ)

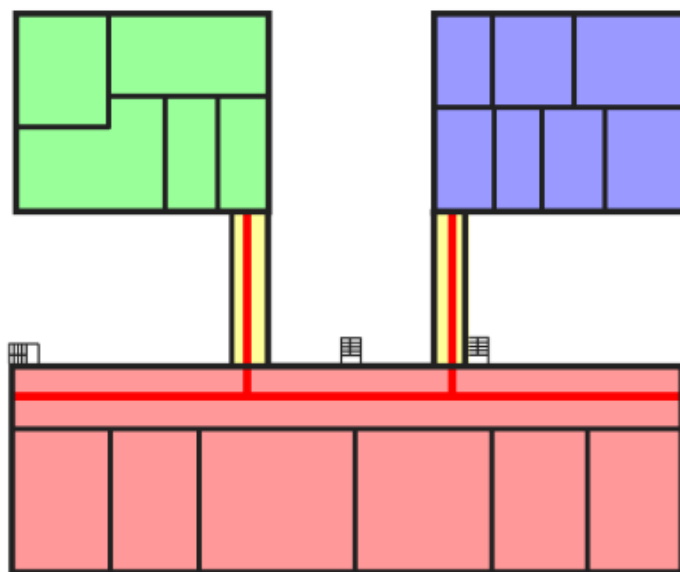

ภาพที่ 25 แสดงรูปแบบที่เกิดขึ้น ของเส้นทางเดินแนวราบที่เชื่อมต่อและสัมพันธ์กัน ในสถาปัตยกรรมตัวอย่าง

- ▨ แสดงถึงตำแหน่งของบันได

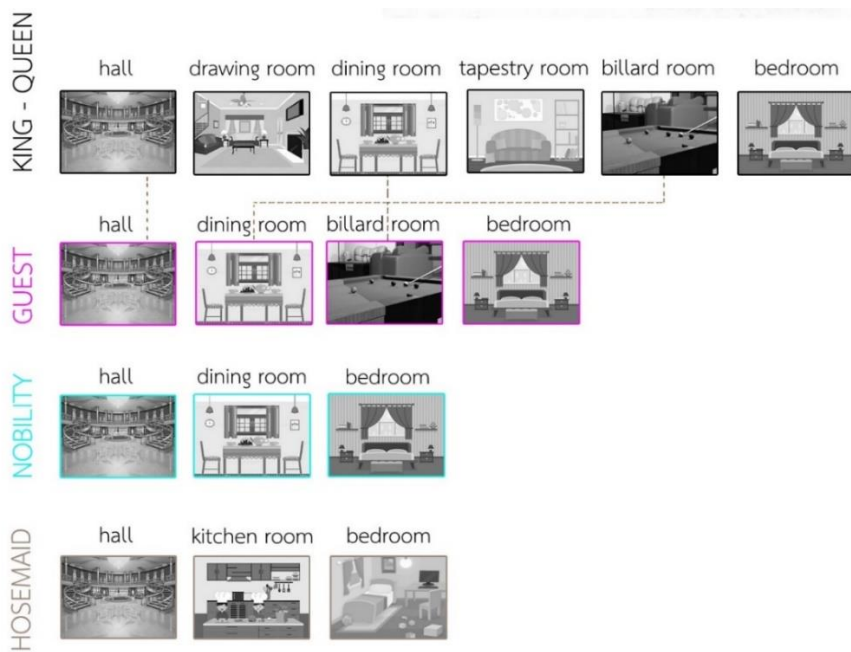
3.2.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้งานกับกลุ่มของพื้นที่ใช้สอยและฟังก์ชัน

ประกอบไปด้วยการศึกษาผู้ใช้งานแต่ละประเภทที่ใช้งานเส้นทางเดินในฟังก์ชันต่าง ๆ และความสำคัญในการเข้าถึงพื้นที่ระหว่างผู้ใช้งานและกลุ่มของพื้นที่ใช้สอย

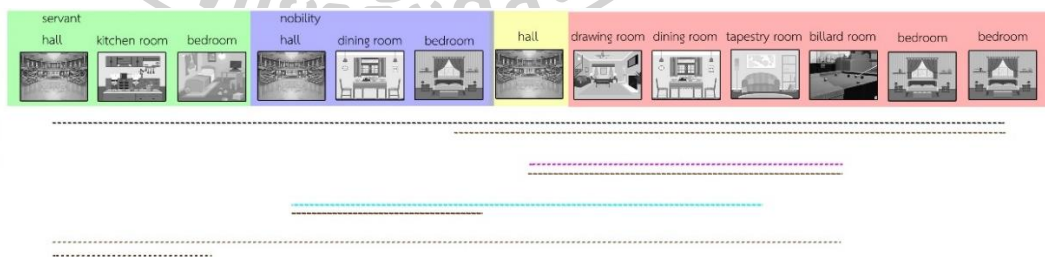
ภาพที่ 26 ผังแสดงความเป็นส่วนตัวของแต่ละกลุ่มพื้นที่ใช้สอยในสถาปัตยกรรม

- พื้นที่สีแดง แสดงถึงส่วนที่มีความเป็นส่วนตัวสูง
- พื้นที่สีน้ำเงิน แสดงถึงส่วนที่มีความเป็นส่วนตัวปานกลาง
- พื้นที่สีเขียว แสดงถึงส่วนที่มีความเป็นส่วนตัวน้อย
- พื้นที่สีเหลือง แสดงถึงส่วนที่เป็นที่สาธารณะ

ภาพที่ 27 แสดงความสัมพันธ์ของฟังก์ชันกับความสามารถในการเข้าถึงของผู้ใช้งานแต่ละประเภท

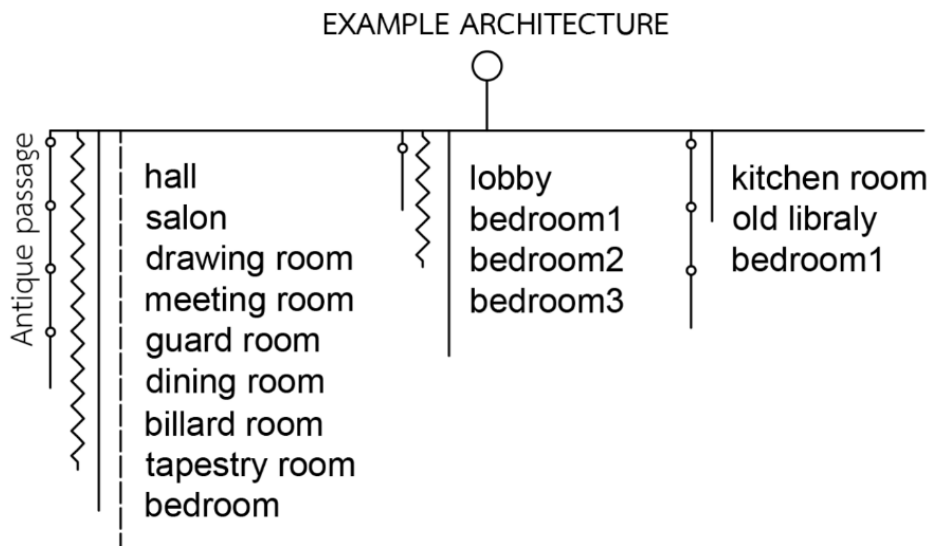
- สีดำ แสดงถึงฟังก์ชันที่เจ้าของสามารถเข้าถึงได้
- สีชมพู แสดงถึงฟังก์ชันที่แขกสามารถเข้าถึงได้
- สีฟ้า แสดงถึงฟังก์ชันที่ขุนนางสามารถเข้าถึงได้
- สีน้ำตาล แสดงถึงฟังก์ชันที่คนใช้สามารถเข้าถึงได้

ภาพที่ 28 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างฟังก์ชัน ผู้ใช้งาน และเส้นทางเดิน

เส้นสีน้ำตาลแสดงถึงการใช้งานฟังก์ชันของผู้ใช้งานที่ใช้เป็นประจำ

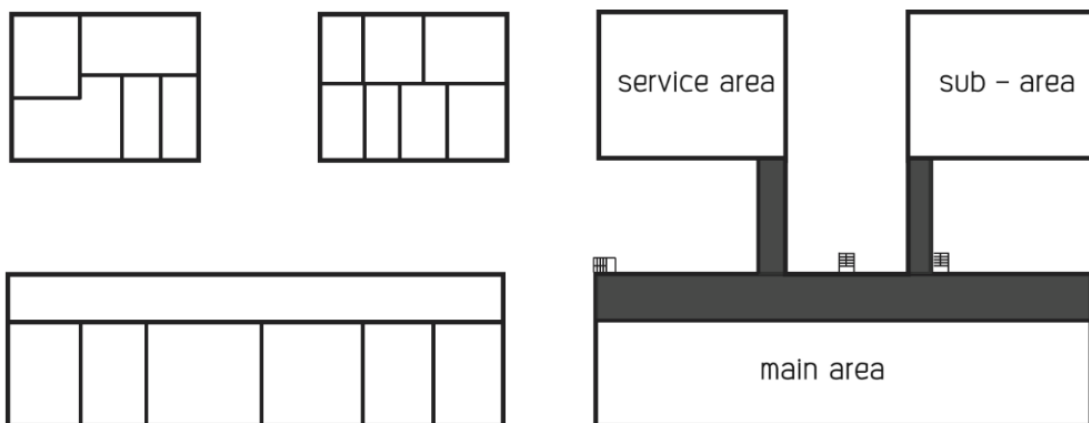
เส้นสีแต่ละสีแสดงถึงความสามารถในการเข้าถึงได้ของผู้ใช้งานที่แตกต่างกัน

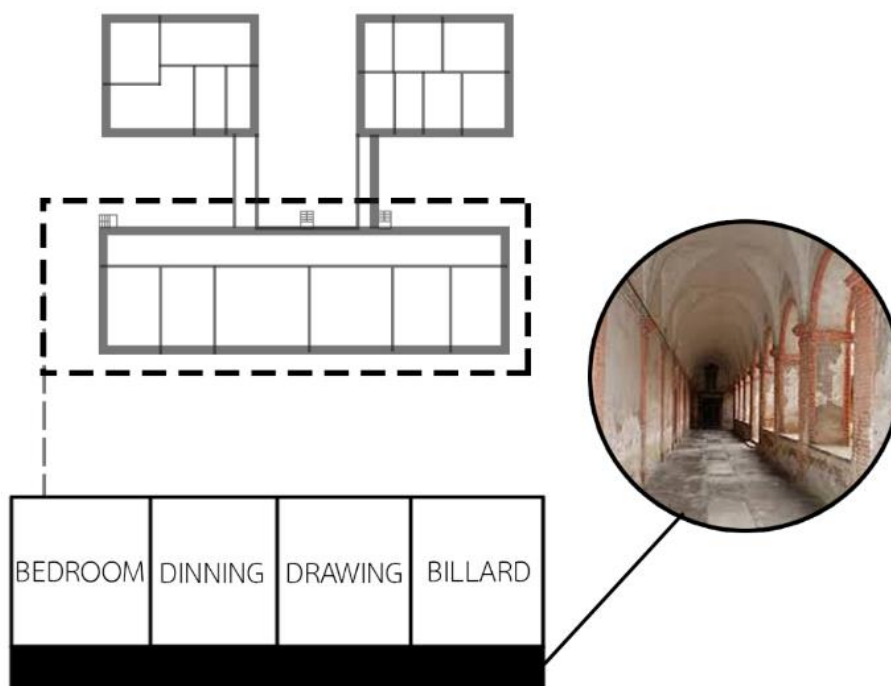
ภาพที่ 29 แสดงการเชื่อมต่อของเส้นทางเดินที่เชื่อมกับกลุ่มฟังก์ชัน ภายใต้การใช้งานของกลุ่มผู้ใช้งาน

3.2.4 การวิเคราะห์พฤติกรรมและกิจกรรมการใช้งาน

พฤติกรรมและกิจกรรมการใช้งานก่อให้เกิดเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรม ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ภาพรวมของการแบ่งส่วนพื้นที่ (zoning) การวิเคราะห์ส่วนพื้นที่หลัก ส่วนพื้นที่รอง และส่วนบริการที่มีผลต่อการพัฒนาและการออกแบบเส้นทางจราจรภายในสถาปัตยกรรม

ภาพที่ 30 แสดงเส้นทางเดินที่เชื่อมต่อกับพื้นที่การใช้งานส่วนต่าง ๆ ของสถาปัตยกรรม

ภาพที่ 31 แสดงเส้นทางเดินที่เชื่อมต่อกับพื้นที่การใช้งานส่วนพื้นที่หลัก

3.2.5 การวิเคราะห์ส่วนเนื้อหา

เป็นการวิเคราะห์และตีความตามหลักฐานข้อมูล ด้วยการพิจารณาจากข้อมูลในหลักฐานที่ได้รวบรวมไว้จากการศึกษา ค้นคว้า และวิจัย (บทที่ 2) ประกอบกับส่วนของการวิเคราะห์จากฝั่งทั้งหมด ถ่ายทอดออกมาเป็นรูปแบบเนื้อหาที่เชื่อมโยงกัน โดยเรียงตามลำดับของยุคสมัย ตั้งแต่ยุคสมัยการปกครองที่มั่นคงและทรงอำนาจหรือสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ยุคเริ่มแรกของการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 1 และยุคพัฒนาสูงสุดหรือการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 2 เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจถึงพัฒนาการต่าง ๆ ตามความสัมพันธ์ระหว่างเส้นทางเดิน สถาปัตยกรรม และบริบททางสังคม

3.3 สัจเคราะห์และสรุปผล

3.1 การสร้างความสัมพันธ์และเชื่อมโยงของหลักฐานต่าง ๆ ที่ทำการศึกษา อันอยู่บนเหตุและผลของความเป็นไปได้ มิใช่แค่เป็นการนำเหตุการณ์ในอดีตมาเรียงต่อกันตามลำดับเวลา

3.3.2 การเปรียบเทียบ ค้นหา และร้อยเรียงพัฒนาการ เพื่อให้เข้าใจถึงประเด็นและสร้างความเข้าใจต่อปรากฏการณ์ในอดีตที่เปลี่ยนแปลง ทั้งลักษณะของเส้นทางเดิน หน้าที่การใช้อวยระบบการจัดการ โดยมีความสัมพันธ์ระหว่าง 3 ส่วนหลัก ๆ คือ เส้นทางเดิน สถาปัตยกรรม และบริบททางสังคมที่เข้ามามีส่วนผลักดันและกระตุ้นปรากฏการณ์ดังกล่าว

3.3.3 แนวคิด แนวทางปฏิบัติ จากผลที่สังเคราะห์ออกมา สามารถเข้าใจและสื่อแสดงออกถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน โดยรวมถึงการเสนอแนวคิดและลักษณะการเปลี่ยนแปลงของเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรมในศตวรรษที่ 20 ซึ่งเป็นช่วงเวลาต่อจากงานวิจัยชิ้นนี้

บทที่ 4

การวิเคราะห์

กรณีศึกษาอาคารตัวอย่าง

จากการศึกษาสถาปัตยกรรมสู่การวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่ได้ คือปัจจัยสำคัญที่จะถ่ายทอดกระบวนการทางระบบแนวคิดและแนวทางที่เหมาะสม ส่งผลให้ทราบถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพของเส้นทางเดินในเชิงสื่อความหมาย รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างเส้นทางเดินสถาปัตยกรรม และกลุ่มผู้ใช้งาน ในช่วงเวลาสำคัญของประวัติศาสตร์ชาติตะวันตก

เบื้องต้นจะทำการวิเคราะห์ในส่วนของการเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรมแต่ละช่วงเวลา และส่วนที่สองจะวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบริบททางสังคม สถาปัตยกรรม และกลุ่มผู้ใช้งาน เชื่อมโยงกับการวิเคราะห์ส่วนแรก เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องและพัฒนาการของเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรมตะวันตก

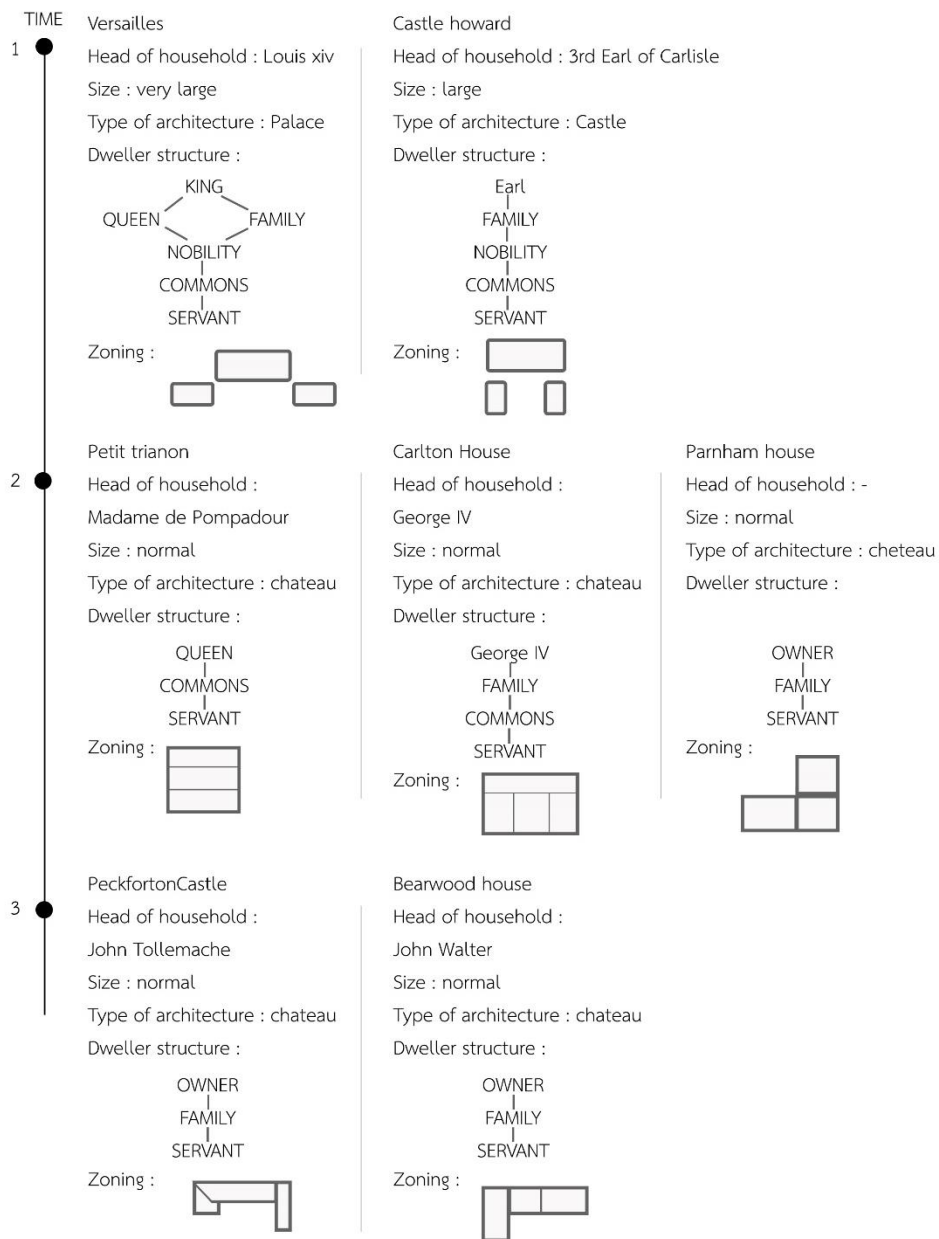
4.1 การวิเคราะห์สถาปัตยกรรมตัวอย่าง

เกณฑ์ในการเลือก 7 สถาปัตยกรรม เพื่อมาเป็นตัวแทนสำคัญของแต่ละยุคสมัยในการวิเคราะห์ จะมีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคม กลุ่มผู้ใช้งาน ของทั้ง 3 ยุคสมัย

ยุคที่หนึ่งมีระบบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มีกษัตริย์เป็นผู้ปกครองสูงสุดแต่เพียงผู้เดียว ภายในสถาปัตยกรรมมีกลุ่มผู้อยู่อาศัยจำนวนมากและหลายระดับชนชั้น สถาปัตยกรรมในยุคสมัยนี้จะมีขนาดใหญ่ในรูปแบบอาณาจักร มีความเป็นพิธีสูง

ยุคที่สองเป็นยุคของขุนนาง ส่วนใหญ่จะเป็นสถาปัตยกรรมประเภทคฤหาสน์ซึ่งมีขุนนางหรือราชตระกูลเป็นเจ้าของ ก่อสร้างในช่วงเวลาของการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 1 มีความเป็นพิธีการลดน้อยลง มีโครงสร้างกลุ่มผู้อยู่อาศัยประกอบไปด้วยขุนนาง ครอบครัว แยก และคนใช้

ยุคที่สามช่วงเวลาของการพัฒนาสูงสุดประกอบกับการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 2 มีสถาปัตยกรรมประเภทคฤหาสน์ที่มีชนชั้นสูงหรือพ่อค้าผู้ร่ำรวยเป็นเจ้าของ หรืออาจสรุปเป็นแผนผังความเชื่อมโยงได้ดังนี้

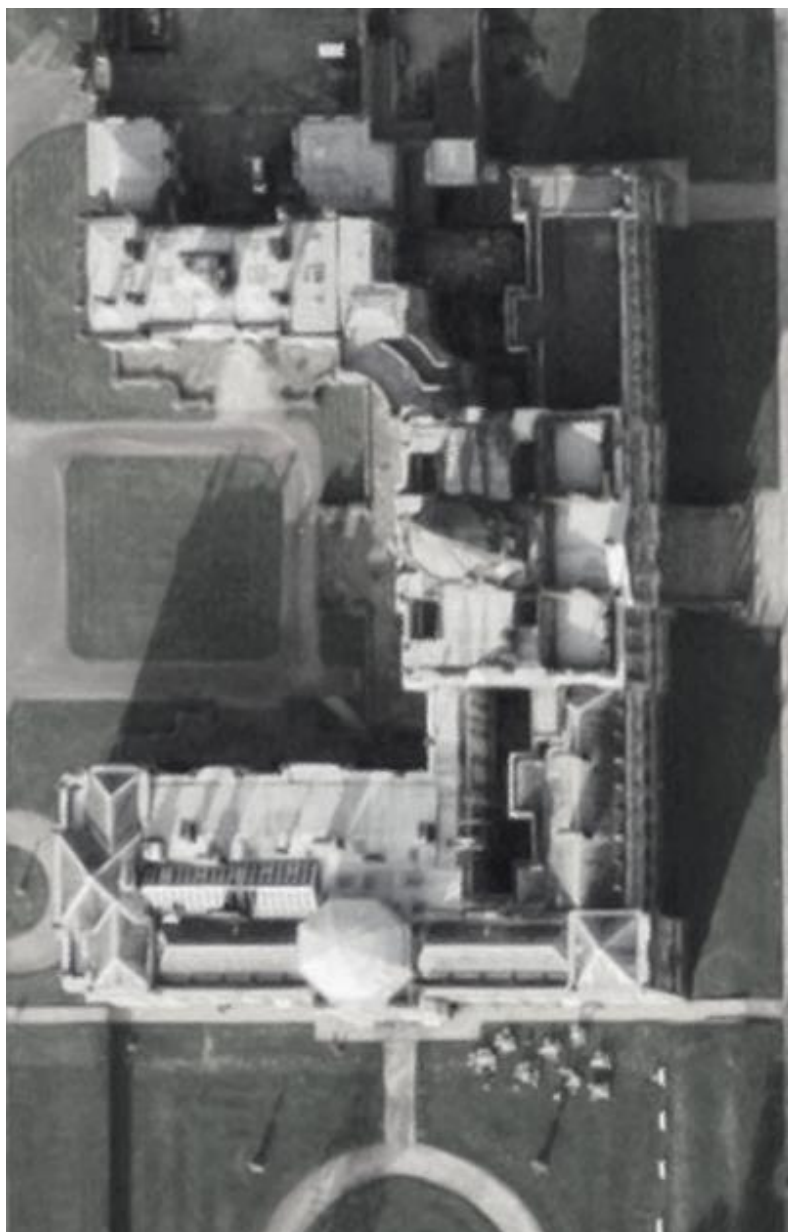
ภาพที่ 32 เสนอผลการเลือกสถาปัตยกรรมในงานวิจัย ทั้ง 3 ยุค
ที่มา : การศึกษาโดยผู้วิจัย

4.1.1 การวิเคราะห์ทางกายภาพพื้นฐานของสถาปัตยกรรม จะประกอบไปด้วยการศึกษา ลักษณะของเส้นทางเดินที่เกิดขึ้นในสถาปัตยกรรม การเชื่อมต่อระหว่างสองเส้นทาง ประกอบกับ หน้าที่ใช้สอยพื้นฐานของผู้ใช้งานในเส้นทางเดินและศึกษาความเป็นส่วนตัวของฟังก์ชันภายใน สถาปัตยกรรม

4.1.1.1 ยุคที่ 1 ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ 2 สถาปัตยกรรม ได้แก่

CASTLE HOWARD

การวางตำแหน่งอาคาร แสดงถึงส่วนต่าง ๆ ของกลุ่มของพื้นที่ใช้สอย (program) ภายในสถาปัตยกรรม ได้แก่ พื้นที่หลัก พื้นที่รอง และส่วนบริการ

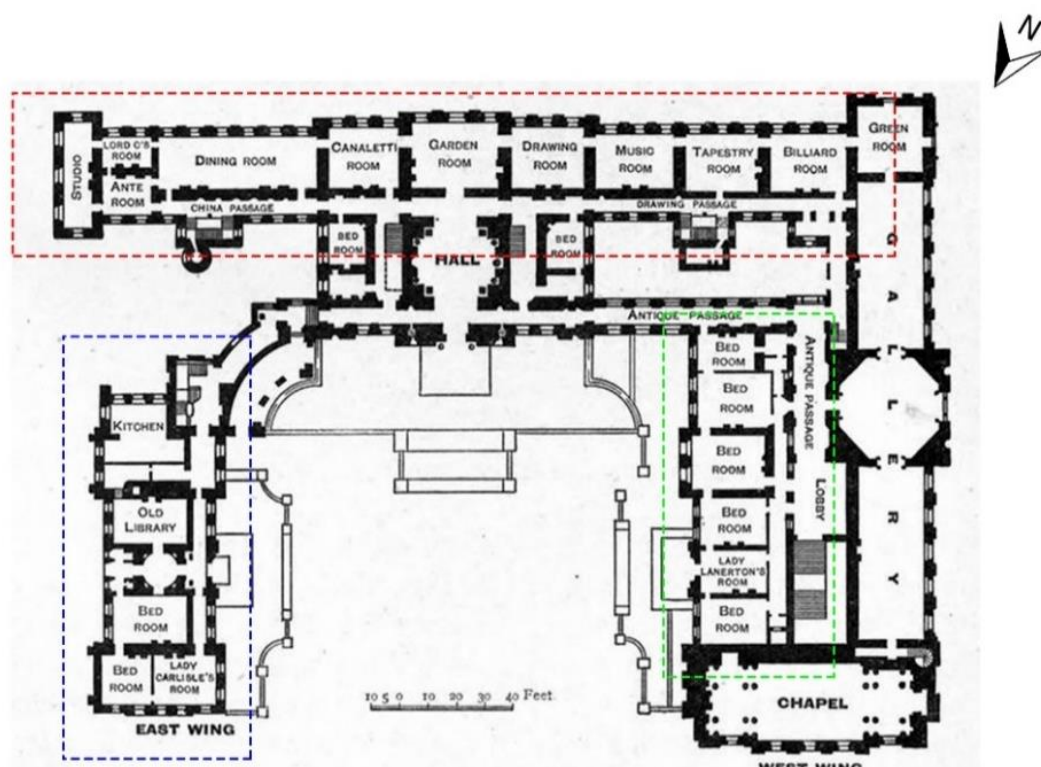

ภาพที่ 33 แสดงการวางตำแหน่งอาคารของปราสาทฮาวเวิร์ด (Castle Howard)

ที่มา: ดัดแปลงจาก Google Maps, **Castle Howard**, Accessed September 15, 2017, Available from <https://goo.gl/maps/Q42wSkpgXbK2>

การศึกษา ผัง-แบบแปลน แสดงทิศทาง รายละเอียดของส่วนพื้นที่ต่างๆ และฟังก์ชันภายใน
สถาปัตยกรรม

- - - - - เส้นประสีแดง แสดงถึงส่วนพื้นที่หลัก
- - - - - เส้นประสีเขียว แสดงถึงพื้นที่รอง
- - - - - เส้นประสีน้ำเงิน แสดงถึงพื้นที่บริการ

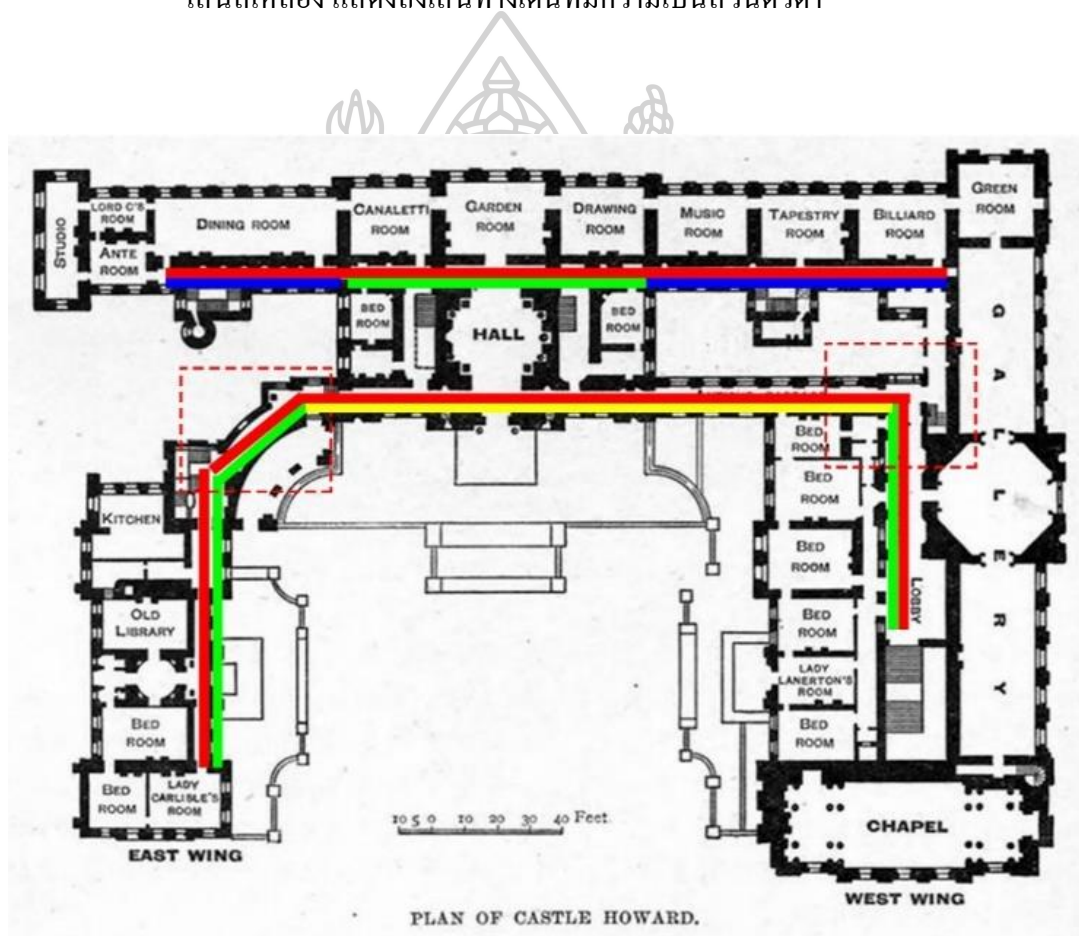

ภาพที่ 34 ผังแบบแปลนแสดงส่วนพื้นที่ต่าง ๆ ของปราสาทฮาวเวิร์ด (Castle Howard)

ที่มา: คัดแปลงจาก home improvement, **Castle Howard**, Accessed September 11, 2017, Available from <http://home-improvements.me/castle-room-plan.html/castle-howard-north-yorkshire-england-john-vanbrugh-and-later-best-room-pla>

การศึกษา ผัง-เส้นทางภายในสถาปัตยกรรม แสดงผังชั้นภายในสถาปัตยกรรม และระดับการเข้าถึง (sequence) ของเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรม ตั้งแต่ระดับความเป็นส่วนตัวน้อย ถึง ระดับความเป็นส่วนตัวมาก

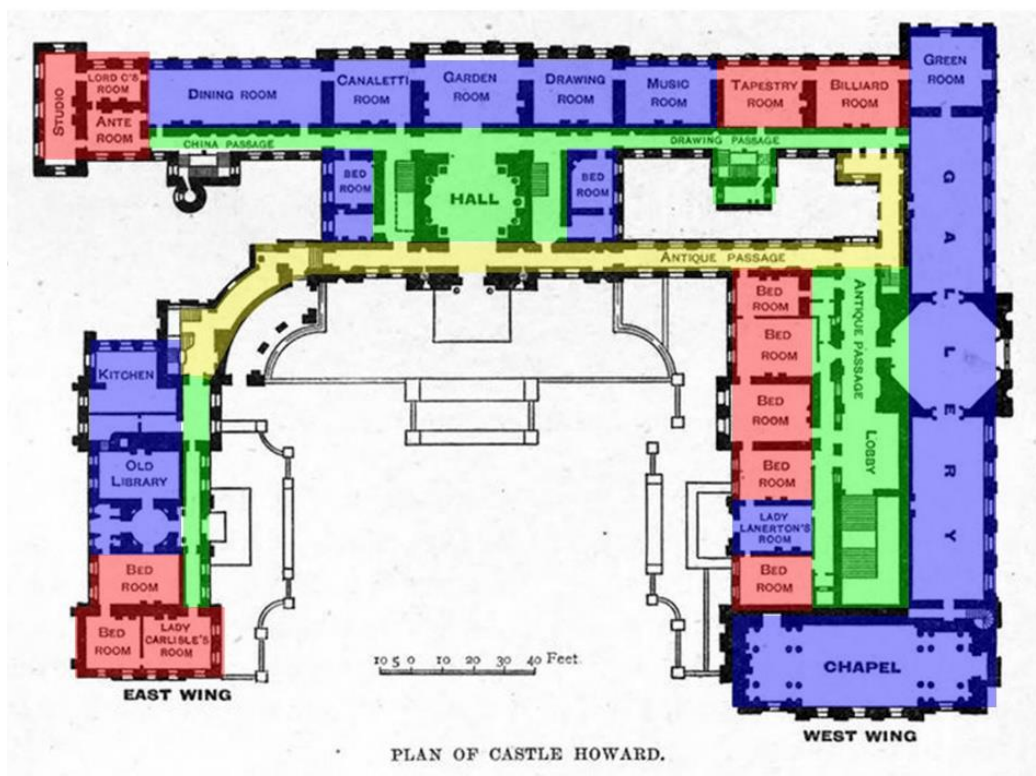
- เส้นสีแดง แสดงถึงเส้นทางเดิน
- เส้นสีน้ำเงิน แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นส่วนตัวสูง
- เส้นสีเขียว แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นส่วนตัวปานกลาง
- เส้นสีเหลือง แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นส่วนตัวต่ำ

ภาพที่ 35 ผังแสดงเส้นทางภายในของปราสาทฮาวเวิร์ด (Castle Howard)
 ที่มา: คัดแปลงจาก home improvement, **Castle Howard**, Accessed September 11, 2017, Available from <http://home-improvements.me/castle-room-plan.html/castle-howard-north-yorkshire-england-john-vanbrugh-and-later-best-room-plan>

การศึกษา ผัง-ความเป็นส่วนตัวของพื้นที่ แสดงระดับความเป็นส่วนตัวของฟังก์ชันสถาปัตยกรรม ตั้งแต่ระดับความเป็นส่วนตัวน้อย ถึง ระดับความเป็นส่วนตัวมาก

- พื้นที่สีแดง แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นส่วนตัวสูง
- พื้นที่สีน้ำเงิน แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นส่วนตัวปานกลาง
- พื้นที่สีเขียว แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นส่วนตัวน้อย
- พื้นที่สีเหลือง แสดงถึงเส้นทางเดินที่เป็นที่สาธารณะ

ภาพที่ 36 ผังแสดงความเป็นส่วนตัวของพื้นที่ภายในปราสาทฮาวเวิร์ด (Castle Howard)
 ที่มา: คัดแปลงจาก home improvement, **Castle Howard**, Accessed September 11, 2017, Available from <http://home-improvements.me/castle-room-plan.html/castle-howard-north-yorkshire-england-john-vanbrugh-and-later-best-room-plan>

บทวิเคราะห์เส้นทางเดิน Castle Howard

อัตราส่วนพื้นที่เส้นทางเดิน : พื้นที่ทั้งหมด = 16.9 %

ลักษณะของทางเดิน

ทางเดินภายนอก เป็นทางเดินที่เชื่อมต่อระหว่างส่วน โถงกลางของพระราชวัง ซึ่งประกอบไปด้วยทางเดินสองฝั่งในลักษณะสมมาตร (เท่ากันทั้งสองข้าง)

ทางเดินภายในอาคาร เป็นเส้นทางที่ขนาบข้างตามตัวอาคาร (ดูเหมือนว่าถ้าหากอาคารยาวทางเดินจะเป็นในลักษณะเช่นนี้)

หน้าที่ของทางเดิน (การเชื่อมต่อ-การเข้าถึง)

ทางเดินภายนอกอาคาร เป็นเหมือนส่วนขาของพระราชวัง ที่ทำหน้าที่เชื่อมต่อส่วนในของพระราชวัง

(ส่วนลำตัว) และส่วนบริการทั้งสองข้าง เพื่อการเข้าถึงพื้นที่ต่าง ๆ ภายในพระราชวังอย่างรวดเร็ว และเชื่อมต่อส่วนต่าง ๆ ให้เป็นหนึ่งเดียว

ทางเดินภายในอาคาร ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ๆ ได้แก่ ส่วนพระราชวัง โดยมีทางเดินขนาบข้างตามความยาวอาคารเชื่อมต่อในส่วนของ ห้องเพลง , ห้องทำงาน , ห้องรับประทานอาหาร , ห้องโถง และห้องของกษัตริย์ อย่างเป็นลำดับ ส่วนช่วงทางเดินที่ 2 อยู่ในปีกซ้ายของพระราชวัง ทำหน้าที่เชื่อมต่อกับห้องครัว , ห้องสมุด และห้องนอน และสุดท้ายส่วนทางเดินที่ 3 เป็นทางเดินของอพาร์ทเมนท์ ที่เชื่อมต่อห้องนอนต่าง ๆ เพื่อการเข้าถึงพื้นที่ส่วนตัว

การใช้งานของผู้ใช้งาน

ในแต่ละส่วนของทางเดินนั้นได้แบ่ง หน้าที่ ของฟังก์ชันการทำงานเป็น 3 ส่วนหลักหลักตามอาคารชุดของพระราชวังที่แบ่งเป็น 3 ส่วนเช่นกัน เพื่อให้ยังคงความเป็นส่วนตัวของแต่ละส่วนของอาคาร ตัวอย่างเช่น

ส่วนของพระราชวัง ก็มีเส้นทางเดิน ที่มีความเป็นส่วนตัวมาก มีฟังก์ชันในการใช้งานเฉพาะบุคคลในราชวงศ์หรือของกษัตริย์ มีลำดับการเข้าถึงจากส่วนน้อยไปยังส่วนตัวมาก

ส่วนเส้นทางเดินหนึ่งที่เชื่อมต่อกับส่วนบริการ อาทิเช่น ห้องครัว ก็จะเป็นศูนย์รวมที่อยู่อาศัย ของบรรดาคณิษฐ์และแม่บ้าน ด้วยใช้ทางเดินส่วนของตนเองเชื่อมต่อ ไปยังส่วนต่าง ๆ ในขณะที่ทำงานโดยมิรบกวนบรรดาเจ้านายและขุนนาง (รวมทั้งมิรบกวนในเรื่องเสียงและกลิ่น)

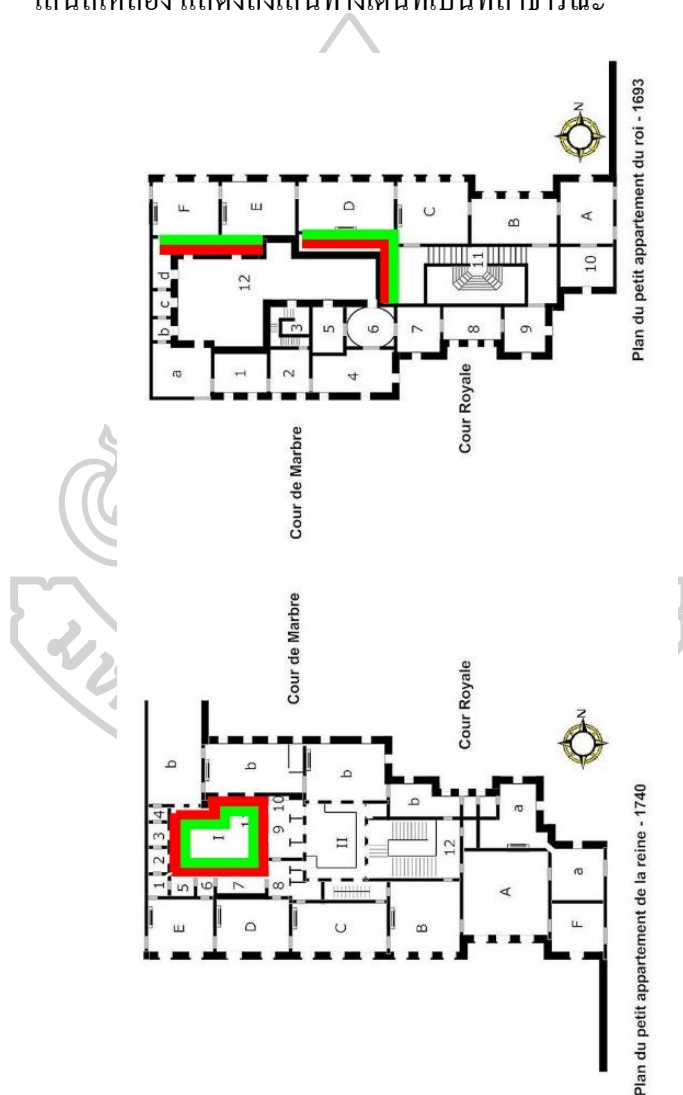
PALACE OF VERSAILLES

ภาพที่ 37 แสดงการวางตำแหน่งอาคารของพระราชวังแวร์ซาย (Palace of Versailles)
ที่มา: ดัดแปลงจาก Google Maps, **Palace of Versailles**, Accessed October 6, 2017, Available
from <https://goo.gl/maps/dRXyczqYVrv>

การศึกษา ผัง-เส้นทางภายในสถาปัตยกรรม แสดงผังชั้นภายในสถาปัตยกรรม และระดับการเข้าถึง (sequence) ของเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรม ตั้งแต่ระดับความเป็นส่วนตัวน้อย ถึง ระดับความเป็นส่วนตัวมาก

- เส้นสีแดง แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นส่วนตัวสูง
- เส้นสีน้ำเงิน แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นส่วนตัวปานกลาง
- เส้นสีเขียว แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นส่วนตัวน้อย
- เส้นสีเหลือง แสดงถึงเส้นทางเดินที่เป็นที่สาธารณะ

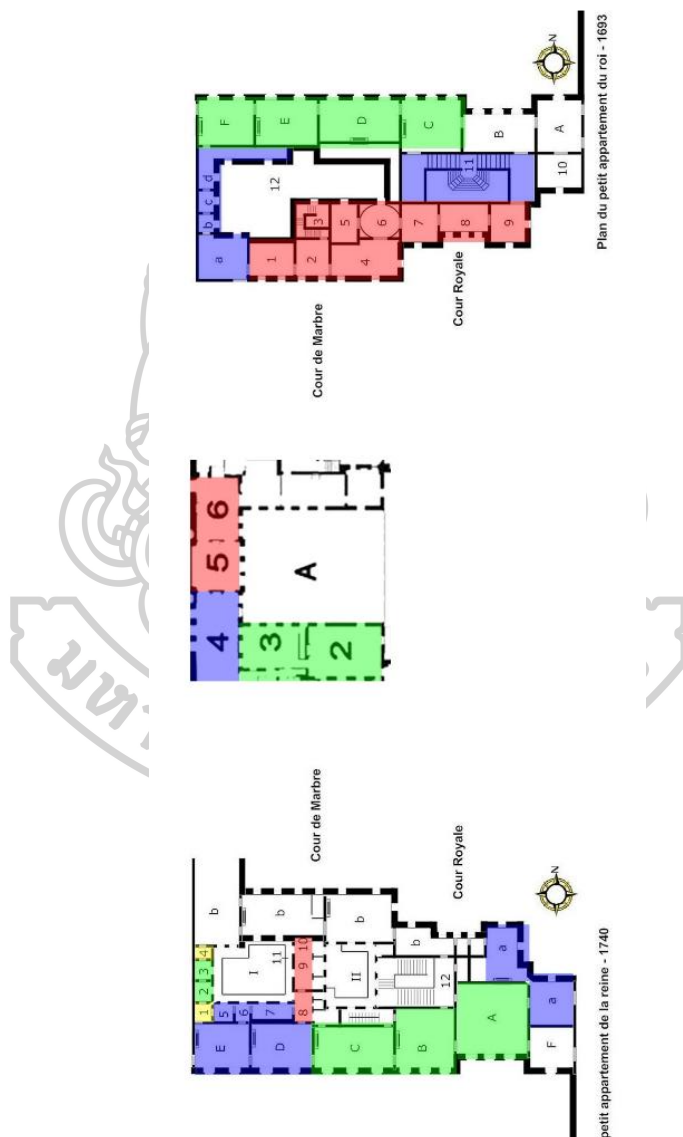
ภาพที่ 39 ผังแสดงเส้นทางภายในพระราชวังแวร์ซาย (Palace of Versailles)

ที่มา: ดัดแปลงจาก Alchetron, **Petit appartement de la reine**, Accessed December 5, 2017,

Available from <https://alchetron.com/Petit-appartement-de-la-reine>

การศึกษา ผัง-ความเป็นส่วนตัวของพื้นที่ แสดงระดับระดับความเป็นส่วนตัวของฟังก์ชัน
สถาปัตยกรรม ตั้งแต่ระดับความเป็นส่วนตัวน้อย ถึง ระดับความเป็นส่วนตัวมาก

- พื้นที่สีแดง แสดงถึงพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวสูง
- พื้นที่สีน้ำเงิน แสดงถึงพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวปานกลาง
- พื้นที่สีเขียว แสดงถึงพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวน้อย
- พื้นที่สีเหลือง แสดงถึงพื้นที่สาธารณะ

ภาพที่ 40 ผังแสดงความเป็นส่วนตัวของพื้นที่ภายในพระราชวังแวร์ซาย (Palace of Versailles)
ที่มา: คัดแปลงจาก Alchetron, **Petit appartement de la reine**, Accessed December 5, 2017,
Available from <https://alchetron.com/Petit-appartement-de-la-reine>

บทวิเคราะห์เส้นทางเดินในพระราชวังแวร์ซาย

อัตราส่วนพื้นที่เส้นทางเดิน : พื้นที่ทั้งหมด = 24.6 %

ลักษณะของทางเดิน

เส้นทางภายนอกอาคารเป็นทางเดินยาวขนานไปกับความยาวของตัวอาคาร โดยใช้เป็นโถงยาว, แกลลอรี่เป็นทางเดินหลักของพระราชวัง

เส้นทางภายในอาคารพระราชวังแวร์ซาย ถือเป็นยุคเริ่มต้นที่มีทางเดินเล็ก ๆ อยู่ภายในพระราชวัง แต่ไม่ได้ทำหน้าที่เพื่อเชื่อมต่ออย่างเต็มที่นัก เป็นเพียงเส้นทางที่ออกสู่ courtyard หรือ garden ภายในพระราชวัง

หน้าที่ของทางเดิน (การเชื่อมต่อ-การเข้าถึง)

เส้นทางเดินภายนอก มีอยู่ 2 ส่วนหลักในพระราชวังแวร์ซาย คือส่วนของเส้นทางเดินใหญ่ที่ทำหน้าที่เชื่อมระหว่าง Apartment กษัตริย์-ราชินี และอีกส่วนหนึ่งทำหน้าที่เป็นเส้นทางเดินยาวเชื่อมต่อระหว่างปีกทั้งสองของพระราชวัง

เส้นทางเดินภายใน ส่วนที่ 1 เป็นทางเดินในบริเวณพาร์ทเมนต์ของราชินีเป็นทางเดินล้อม courtyard ซึ่งสามารถเข้าห้องต่าง ๆ บริเวณพาร์ทเมนต์ของราชินี อาทิเช่น ห้องตู้เสื้อผ้า , แกลลอรี่เล็ก ๆ , โบสถ์ หรือส่วน service ของราชินี ส่วนที่ 2 ทางเดินภายในเป็นทางเดินล้อม courtyard ในฝั่งพาร์ทเมนต์ของกษัตริย์ ทำหน้าที่เป็นเส้นทางเชื่อมต่อในส่วนของห้องคาราโอเกะ และห้องบอลรูม

การใช้งานของผู้ใช้งาน

ในส่วนของทางเดินหลัก หรือแกรนด์แกลลอรี่เป็นทางเดินที่เชื่อมระหว่างพาร์ทเมนต์กษัตริย์และพาร์ทเมนต์ราชินี ตามปกติแล้วเป็นเส้นทางที่กษัตริย์ราชวงศ์เดินทางเข้าสู่พาร์ทเมนต์กษัตริย์หรือพาร์ทเมนต์ราชินี นอกจากนั้นยังเป็นเส้นทางสำหรับเดินไปโบสถ์อีกด้วย ส่วนข้าราชการบริพารจะนั่งเฝ้ารอพระองค์ในขณะเสด็จผ่านในเส้นทางนี้เช่นเดียวกัน

ส่วนการใช้เส้นทางเดินภายในพระราชวังแวร์ซาย เส้นทางเดินจะอยู่เชื่อมต่อกับ courtyard หรือ garden ทำให้กษัตริย์หรือราชินีเดินทางออกมาจากห้องต่าง ๆ ของตนและมาชมความสวยงาม หรือพักผ่อนภายในบริเวณดังกล่าว

4.1.1.2 ยุคที่ 2 ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ 3 สถาปัตยกรรม ได้แก่

PETIT TRIANON

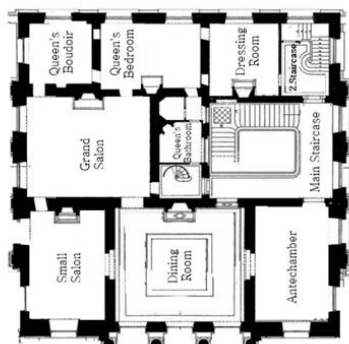

ภาพที่ 41 แสดงการวางตำแหน่งอาคารของคฤหาสน์ปีติตติอนน (Pitit Trianon)

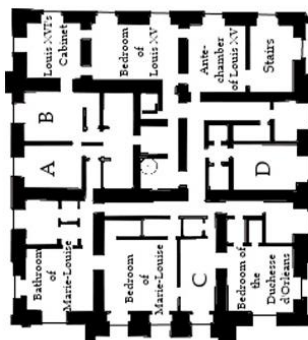
ที่มา: ดัดแปลงจาก Google Maps, **Pitit Trianon**, Accessed October 6, 2017, Available from

<https://goo.gl/maps/WvE436iXPcw>

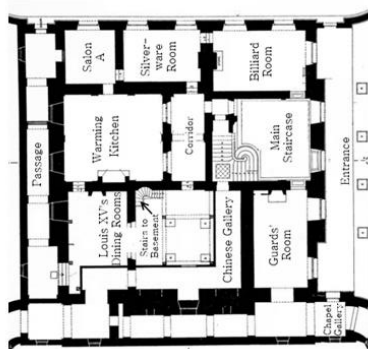
การศึกษาผัง-แบบแปลน แสดงทิศทาง รายละเอียดของส่วนพื้นที่ต่างๆ และผังชั้นภายในสถาปัตยกรรม

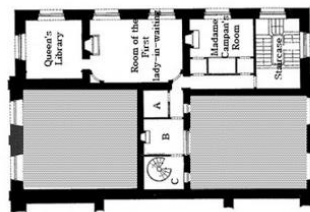
ชั้น 2

ชั้น 3

ชั้น 1

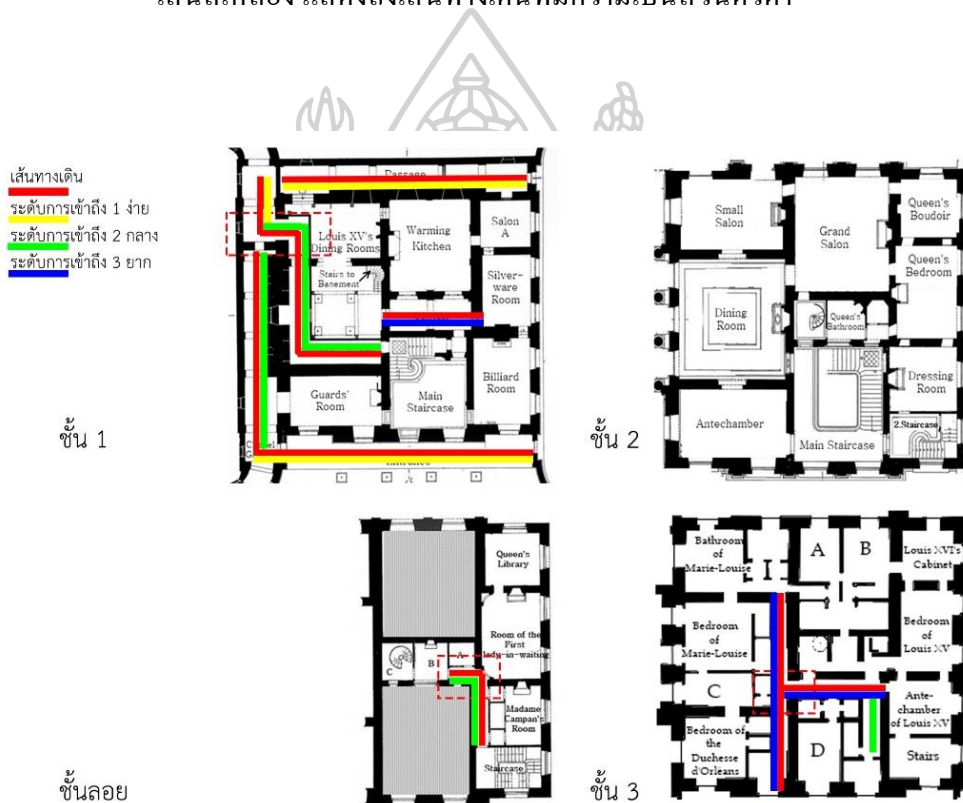
ชั้นลอย

ภาพที่ 42 ผังแบบแปลนแสดงส่วนต่าง ๆ ของคฤหาสน์ปีติตติอนน (Pitit Trianon)

ที่มา: ดัดแปลงจาก This is Versailles, **Petit trianon**, Accessed December 6, 2017, Available from <http://thisisversaillesmadame.blogspot.com/2013/03/petit-trianon.html>

การศึกษา ผัง-เส้นทางภายในสถาปัตยกรรม แสดงผังชั้นภายในสถาปัตยกรรม และระดับการเข้าถึง (sequence) ของเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรม ตั้งแต่ระดับความเป็นส่วนตัวน้อย ถึง ระดับความเป็นส่วนตัวมาก

- เส้นสีแดง แสดงถึงเส้นทางเดิน
- เส้นสีน้ำเงิน แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นส่วนตัวสูง
- เส้นสีเขียว แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นปานกลาง
- เส้นสีเหลือง แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นส่วนตัวต่ำ

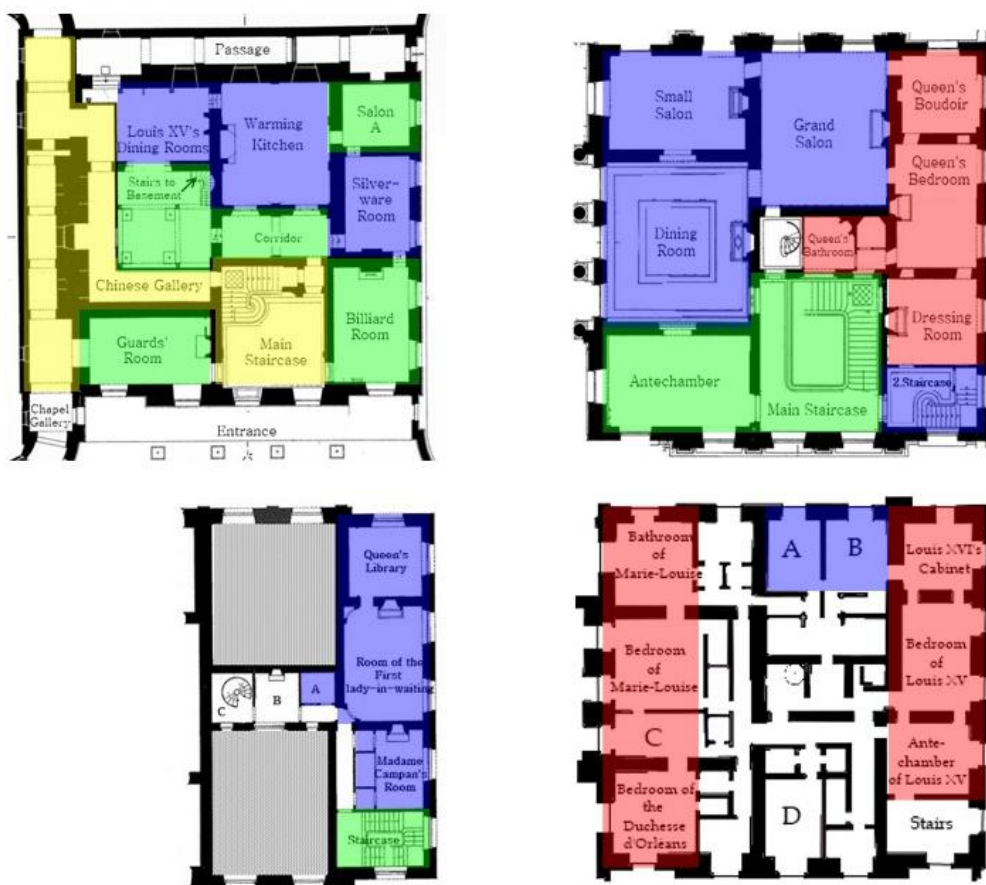

ภาพที่ 43 ผังแสดงเส้นทางภายในคฤหาสน์ปีติตริอ็อน (Petit Trianon)

ที่มา: ดัดแปลงจาก This is Versailles, **Petit trianon**, Accessed December 6, 2017, Available from <http://thisisversaillesmadame.blogspot.com/2013/03/petit-trianon.html>

การศึกษา ผัง-ความเป็นส่วนตัวของพื้นที่ แสดงระดับระดับความเป็นส่วนตัวของฟังก์ชัน สถาปัตยกรรม ตั้งแต่ระดับความเป็นส่วนตัวน้อย ถึง ระดับความเป็นส่วนตัวมาก

- พื้นที่สีแดง แสดงถึงพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวสูง
- พื้นที่สีน้ำเงิน แสดงถึงพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวปานกลาง
- พื้นที่สีเขียว แสดงถึงพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวน้อย
- พื้นที่สีเหลือง แสดงถึงพื้นที่สาธารณะ

ภาพที่ 44 ผังแสดงความเป็นส่วนตัวของพื้นที่ภายในอุทยานสนับดีด็อนน (Petit Trianon) ที่มา: คัดแปลงจาก This is Versailles, **Petit trianon**, Accessed December 6, 2017, Available from <http://thisisversaillesmadame.blogspot.com/2013/03/petit-trianon.html>

บทวิเคราะห์เส้นทางเดินใน Petti Trianon

อัตราส่วนพื้นที่เส้นทางเดิน : พื้นที่ทั้งหมด = 9.5 %

ลักษณะของทางเดิน

ชั้น 1 เส้นทางเดินในคฤหาสน์มีอยู่ 2 ส่วน A เส้นทางเดินยาว อยู่ขนานกับขอบผนังของอาคารเพื่อความรวดเร็วในการเข้าถึง B เส้นทางเดินเพื่อเชื่อมต่อ มีลักษณะเป็นทางเดินสั้นๆ อยู่ตรงกลางอาคาร

ชั้นลอย มีเส้นทางเดินสั้นๆ ตัดผ่านตรงกลางของชั้นลอย

ชั้นที่ 3 มีเส้นทางเดินยาวตัดผ่านตรงกลางของคฤหาสน์ และมีทางเดินสั้นอีกช่วงต่อกับทางเดินยาว ในลักษณะตัดกัน เพื่อไปเชื่อมต่อกับอีกพื้นที่หนึ่ง

หน้าที่ของทางเดิน (การเชื่อมต่อ-การเข้าถึง)

ชั้น 1 มีเส้นทางเดินยาวอยู่ด้านหลังคฤหาสน์ เปรียบเสมือนเส้นทางที่สามารถเลือกเข้าไปในอาคารได้ 2 ทางคือ ห้องรับประทานอาหารและห้องโถง

ชั้นลอย เส้นทางเดินในชั้นนี้ ผ่าน 3 ห้องหลักๆ ได้แก่ ห้องแม่บ้าน , ห้องรอราชินี ทำหน้าที่เชื่อมต่อไปยังบันไดรองของคนรับใช้

ชั้นที่ 3 ทางเดินยาวขนานกับห้องฝั่งราชินีและทางเดินสั้นตัดกันกลางบ้านต่อกับทางเดินยาว ทำหน้าที่เชื่อมต่อส่วนห้องพักของราชินีและส่วนห้องพักของกษัตริย์

การใช้งานของผู้ใช้งาน

ชั้น 1 ทางเดินด้านหน้าและด้านข้างอยู่ติดกับห้องยาม เพื่อที่จะคอยเฝ้าและนำพาแขกเดินตามทางเดินเข้าสู่คฤหาสน์ ส่วนเส้นทางเดินยาวด้านหลังคฤหาสน์เป็นทางเดินที่สามารถเข้าถึงห้องโถงหรือห้องรับประทานอาหารได้โดยไม่ต้องผ่านเข้ามาบริเวณฟังก์ชันอื่น ๆ ในอาคาร อีกทั้งทางเดินนี้ยังเชื่อมต่อกับ Chinese Gallery เพื่อเป็นทางลัดเข้ามายังห้องโถงบันไดส่วนหน้าของอาคาร

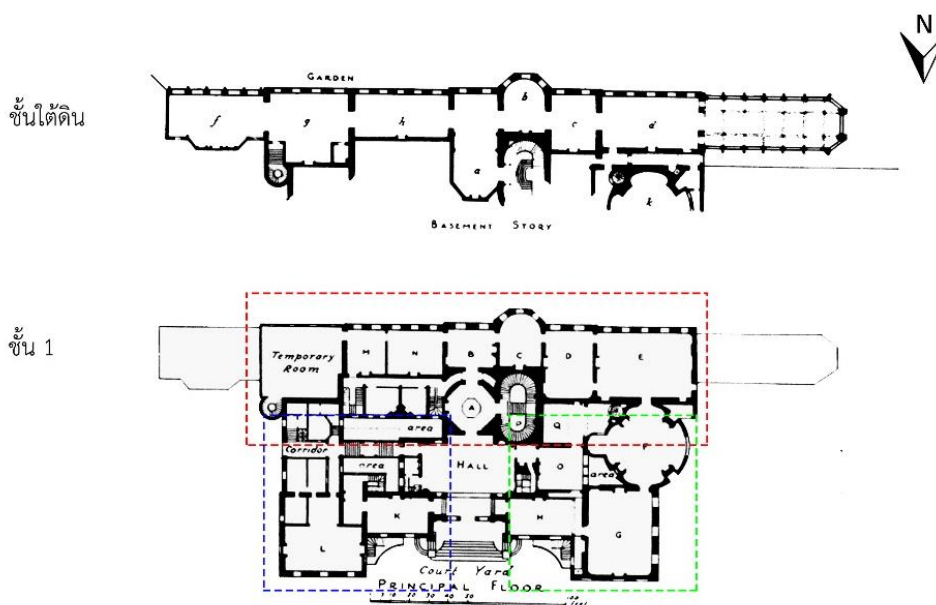
ชั้นลอย เส้นทางเดินที่ชั้นลอยโดยปกติแล้วชั้นนี้เป็นที่อยู่อาศัยของแม่บ้านหมายเลข 1 เส้นทางดังกล่าวจึงใช้สำหรับเชื่อมทางเดินระหว่างชั้นและเป็นทางเดินไปยังบันไดวนของคนรับใช้ เพื่อไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ภายในคฤหาสน์ขณะปฏิบัติหน้าที่

ชั้นที่ 3 เส้นทางเดินชั้นที่ 3 เป็นเส้นทางเดินหลักตัดกลางอาคารและมีเส้นทางเดินย่อยตัดกับเส้นทางเดินหลักเพื่อเชื่อมไปยังพื้นที่ห้องโถงต่าง ๆ ภายในชั้น 3 ส่วนทางเดินหลักที่ตัดกลางบ้าน ใช้สำหรับราชินี หรือแขกต่าง ๆ ที่เข้าถึงห้องสำคัญภายในชั้นได้อย่างสะดวกสบาย โดยไม่รบกวนห้องสำคัญขณะทำกิจกรรม

CARLTON HOUSE

การศึกษาผัง-แบบแปลน แสดงทิศทาง รายละเอียดของส่วนพื้นที่ต่างๆ และผังชั้นภายในสถาปัตยกรรม

- สีแดง --- เส้นประสีแดง แสดงถึงส่วนพื้นที่หลัก
- สีเขียว --- เส้นประสีเขียว แสดงถึงพื้นที่รอง
- สีน้ำเงิน --- เส้นประสีน้ำเงิน แสดงถึงพื้นที่บริการ

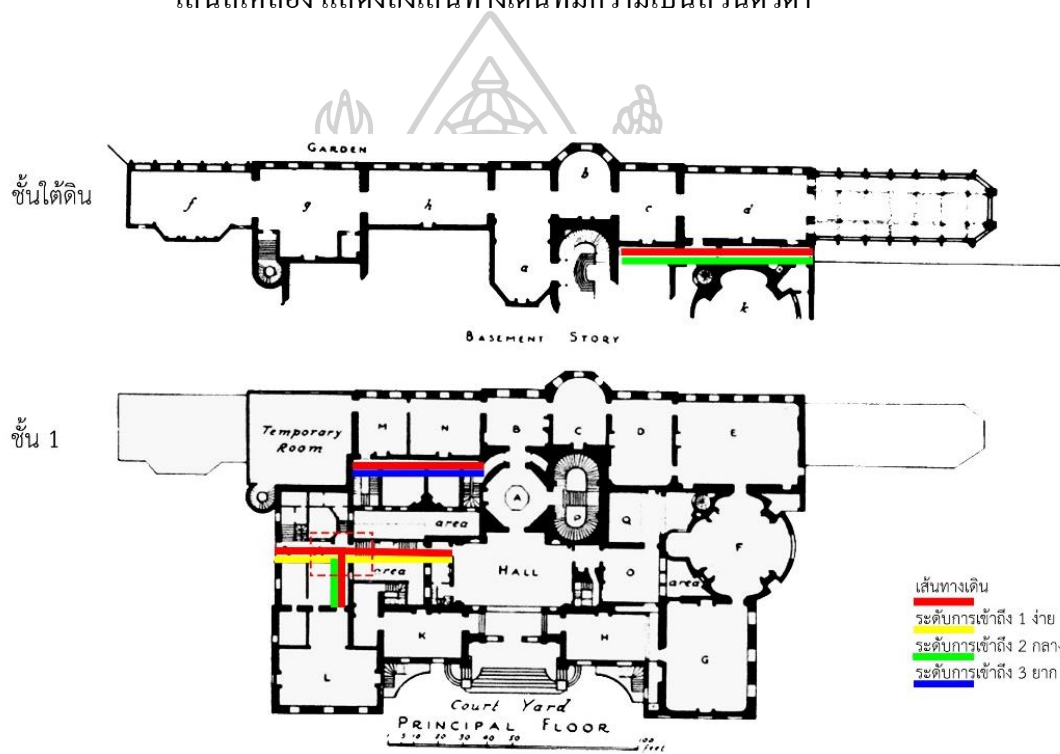
ภาพที่ 45 ผังแบบแปลนแสดงส่วนพื้นที่ต่าง ๆ ภายในคาร์ลตันเฮาส์ (Carlton House)

ที่มา: ดัดแปลงจาก British History Online (BHO), **Carlton House**, Accessed September 8, 2017,

Available from <http://www.british-history.ac.uk/survey-london/vol20/pt3/plate-62>

การศึกษา ผัง-เส้นทางภายในสถาปัตยกรรม แสดงผังชั้นภายในสถาปัตยกรรม และระดับการเข้าถึง (sequence) ของเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรม ตั้งแต่ระดับความเป็นส่วนตัวน้อย ถึง ระดับความเป็นส่วนตัวมาก

- เส้นสีแดง แสดงถึงเส้นทางเดิน
- เส้นสีน้ำเงิน แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นส่วนตัวสูง
- เส้นสีเขียว แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นส่วนตัวปานกลาง
- เส้นสีเหลือง แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นส่วนตัวต่ำ

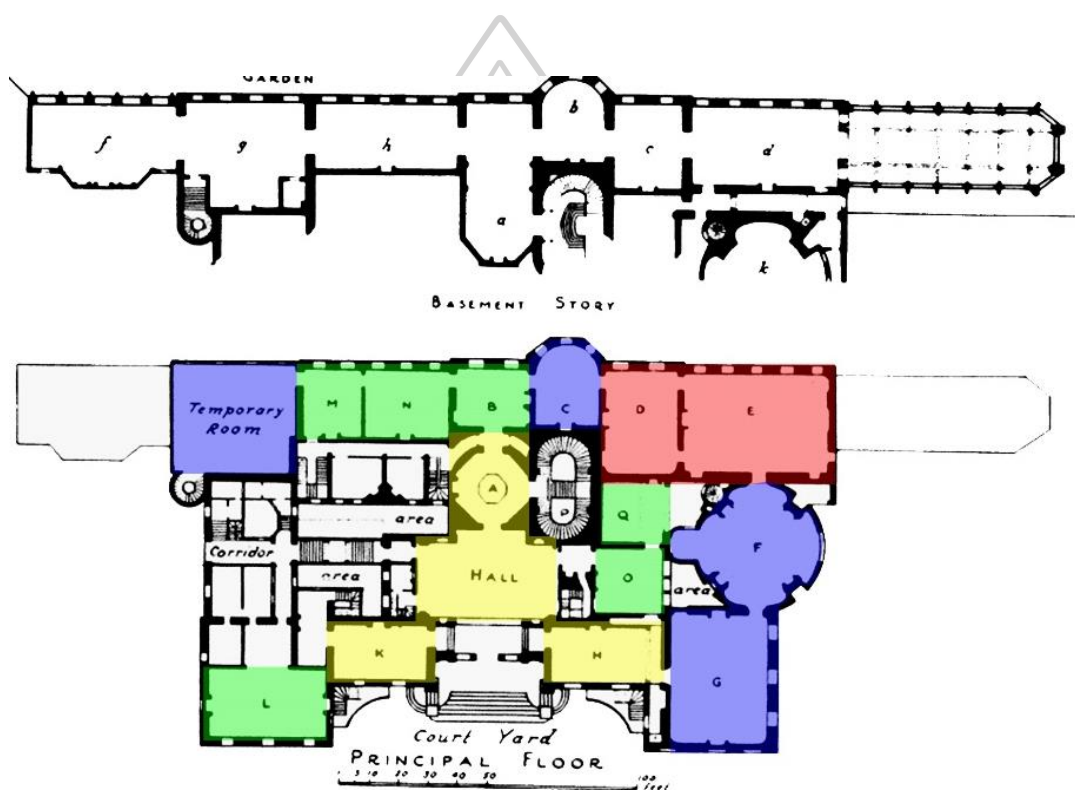
ภาพที่ 46 ผังแสดงเส้นทางภายในคาร์ลตันเฮาส์ (Carlton House)

ที่มา: คัดแปลงจาก British History Online (BHO), **Carlton House**, Accessed September 8, 2017,

Available from <http://www.british-history.ac.uk/survey-london/vol20/pt3/plate-62>

การศึกษา ผัง-ความเป็นส่วนตัวของพื้นที่ แสดงระดับระดับความเป็นส่วนตัวของฟังก์ชัน
สถาปัตยกรรม ตั้งแต่ระดับความเป็นส่วนตัวน้อย ถึง ระดับความเป็นส่วนตัวมาก

- พื้นที่สีแดง แสดงถึงพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวสูง
- พื้นที่สีน้ำเงิน แสดงถึงพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวปานกลาง
- พื้นที่สีเขียว แสดงถึงพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวน้อย
- พื้นที่สีเหลือง แสดงถึงพื้นที่สาธารณะ

ภาพที่ 47 ผังแสดงความเป็นส่วนตัวของพื้นที่ภายในคาร์ลตันเฮาส์ (Carlton House)

ที่มา: ดัดแปลงจาก British History Online (BHO), **Carlton House**, Accessed September 8, 2017,

Available from <http://www.british-history.ac.uk/survey-london/vol20/pt3/plate-62>

บทวิเคราะห์เส้นทางเดินใน Carlton House

อัตราส่วนพื้นที่เส้นทางเดิน : พื้นที่ทั้งหมด = 6.5 %

ลักษณะของทางเดิน

ชั้น 1 เส้นทางเดินในคฤหาสน์หลังนี้มีอยู่ 2 ชุด ได้แก่ ชุดแรก A เป็นทางตรงยาวอยู่ด้านในฝั่งซ้ายของอาคาร ชุดสอง B ทางเดินอยู่ตรงกลางฝั่งซ้ายของอาคารเช่นเดียวกัน ยาวตั้งแต่ผนังอาคารฝั่งซ้ายจนถึงห้องโถงกลางบ้าน นอกจากนี้ยังมีรอยต่อของทางเดินสั้น ๆ ในแนวแกน Y เชื่อมต่อกับกลางทางเดิน B

ชั้นใต้ดิน เส้นทางเดินในชั้นนี้เป็นทางสั้นๆ เพื่อแบ่งพื้นที่ภายใน เช่น บันไดกับห้องต่าง ๆ ภายในชั้น มิให้รวมกันอยู่ในพื้นที่เดียว จึงทำให้การเข้าถึงห้องต่าง ๆ เป็นไปได้อย่างสะดวก

หน้าที่ของทางเดิน (การเชื่อมต่อ-การเข้าถึง)

บ้านหลังนี้แบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วนหลัก คือพื้นที่ส่วนหน้าและพื้นที่ส่วนหลัง โดยพื้นที่ส่วนหน้าประกอบไปด้วยโถงกลาง ปีกซ้าย(ห้องครัว)และปีกขวา(ห้องรับประทานอาหาร) ซึ่งทางเดินจะอยู่ในส่วนปีกซ้าย

(เหนือห้องครัว) จะเห็นได้ว่าทางเดินทำหน้าที่แยกห้องครัวและเชื่อมต่อห้องครัวกับตัวบ้านไปพร้อม ๆ กัน

ส่วนอีกเส้นทางเดิน เป็นเส้นทางเดินในอาคารส่วนใน ทำหน้าที่ เชื่อมระหว่างทางเข้าบันได , ห้องกัมมะหยี่ , ห้องเสื้อผ้า ทำให้สามารถระบุการเข้าถึงไปยังห้องที่ต้องการ

การใช้งานของผู้ใช้งาน

ชั้น 1 เส้นทางเดิน A ทำหน้าที่เป็นทางเดินยาวเพื่อเชื่อมต่อกับบันไดขึ้น ไปอีกชั้นหนึ่ง และนอกจากนั้น ยังเชื่อมไปยังห้องครัว เปรียบเสมือนห้องครัวได้รับการแบ่งแยกออกจากบ้านด้วยทางเดิน ทำให้ไม่สามารถมีกลิ่นและเสียงเล็ดลอดเข้าไปยังในตัวบ้านเป็นเหตุให้รบกวนผู้อื่นได้ ส่วนเส้นทางเดิน B เป็นเส้นทางที่ผู้ใช้งาน สามารถเลือกที่จะเข้าไปสู่อีกหนึ่งพื้นที่ได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

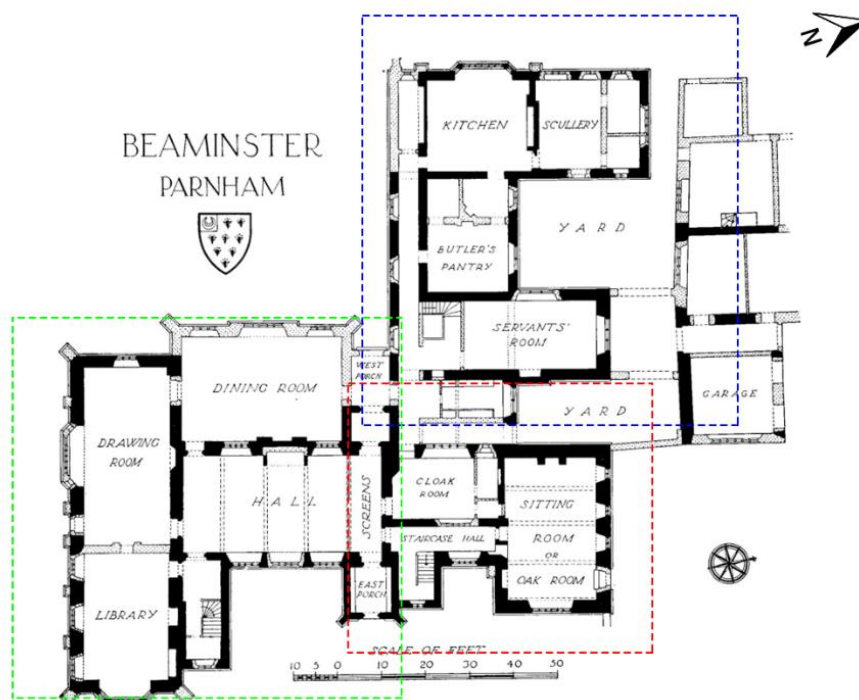
ชั้นใต้ดิน เมื่อเดินจากบันไดลงมายังชั้นใต้ดิน ผังขวาจะพบกับเส้นทางที่เชื่อมไปยังอีกฝั่งหนึ่งของชั้นใต้ดิน นอกจากนั้นเส้นทางนี้เชื่อมต่อกับห้อง รับประทานอาหารได้อย่างรวดเร็ว

*แสดงให้เห็นว่าเส้นทางเดินทำหน้าที่ปิดเป้า ผู้ใช้งาน ไปใช้อีกพื้นที่หนึ่ง ในขณะที่อีกพื้นที่กำลังถูกใช้งานอยู่

PARNHAM HOUSE

การศึกษา ผัง-แบบแปลน แสดงทิศทาง รายละเอียดของส่วนพื้นที่ต่างๆ และผังชั้นภายในสถาปัตยกรรม

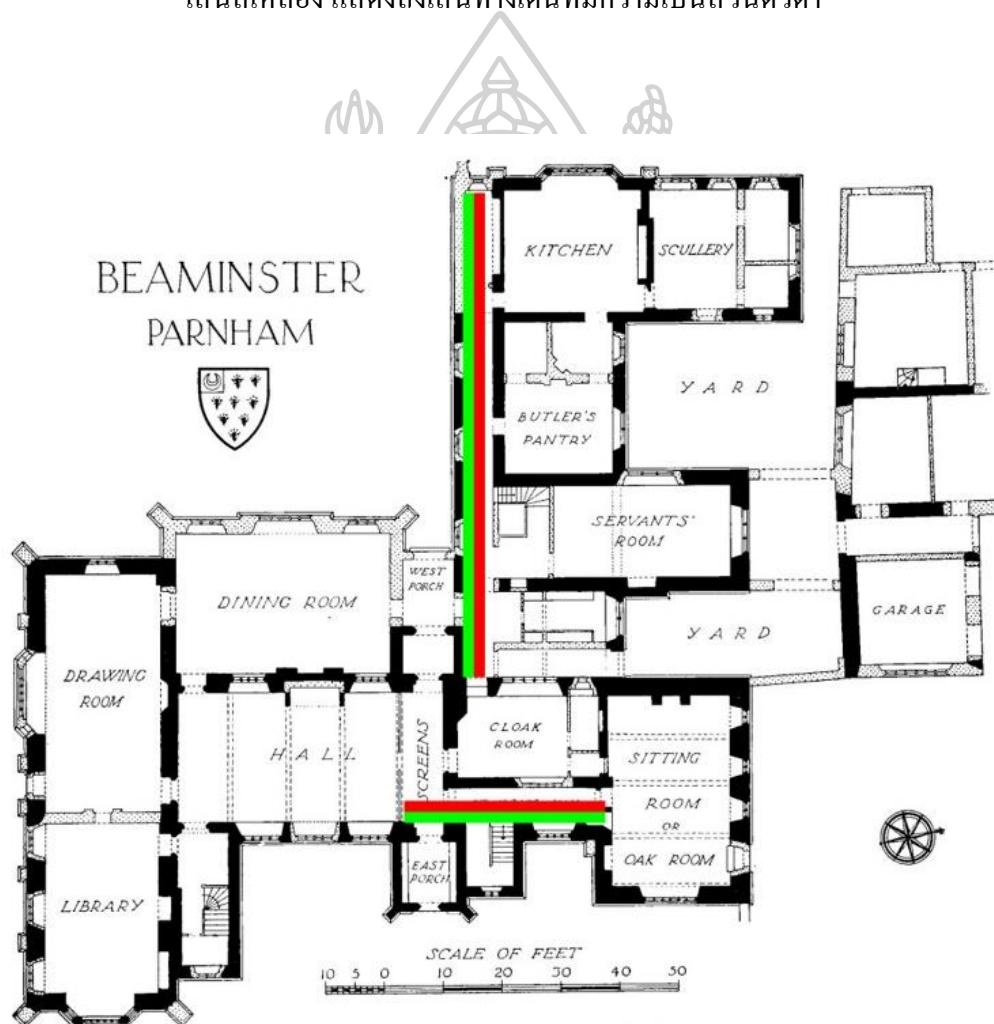
- - - - - เส้นประสีแดง แสดงถึงส่วนพื้นที่หลัก
- - - - - เส้นประสีเขียว แสดงถึงพื้นที่รอง
- - - - - เส้นประสีน้ำเงิน แสดงถึงพื้นที่บริการ

ภาพที่ 48 ผังแบบแปลนแสดงส่วนพื้นที่ต่าง ๆ ภายในคฤหาสน์ปานแฮม (Parnham House) ที่มา: คัดแปลงจาก British History Online (BHO), **Beaminster Parnham**, Accessed September 20, 2017, Available from <http://www.british-history.ac.uk/rchme/dorset/vol1/pp17-27>

การศึกษา ผัง-เส้นทางภายในสถาปัตยกรรม แสดงผังชั้นภายในสถาปัตยกรรม และระดับการเข้าถึง (sequence) ของเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรม ตั้งแต่ระดับความเป็นส่วนตัวน้อย ถึง ระดับความเป็นส่วนตัวมาก

- เส้นสีแดง แสดงถึงเส้นทางเดิน
- เส้นสีน้ำเงิน แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นส่วนตัวสูง
- เส้นสีเขียว แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นส่วนตัวปานกลาง
- เส้นสีเหลือง แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นส่วนตัวต่ำ

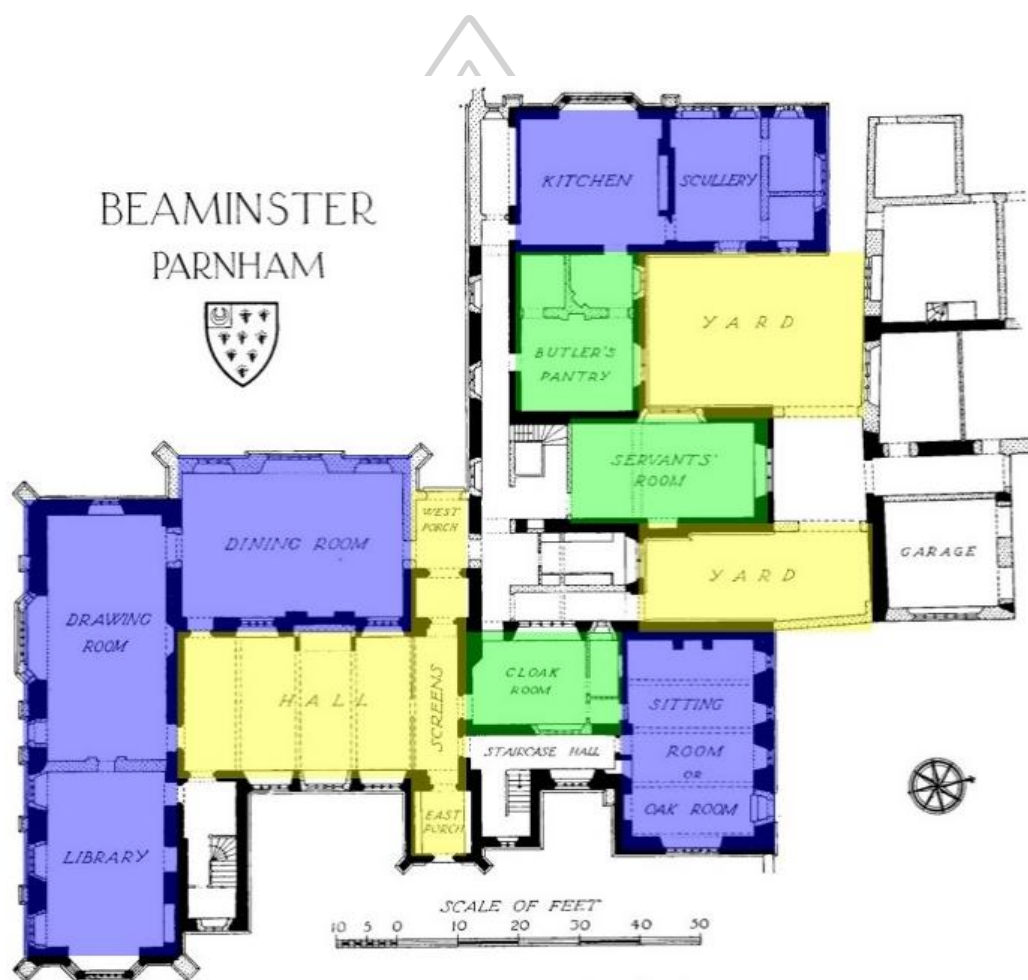

ภาพที่ 49 ผังแสดงเส้นทางภายในคฤหาสน์ปาร์นแฮม (Parnham House)

ที่มา: ดัดแปลงจาก British History Online (BHO), **Beaminster Parnham**, Accessed September 20, 2017, Available from <http://www.british-history.ac.uk/rchme/dorset/vol1/pp17-27>

การศึกษา ผัง-ความเป็นส่วนตัวของพื้นที่ แสดงระดับระดับความเป็นส่วนตัวของฟังก์ชัน
สถาปัตยกรรม ตั้งแต่ระดับความเป็นส่วนตัวน้อย ถึง ระดับความเป็นส่วนตัวมาก

- พื้นที่สีแดง แสดงถึงพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวสูง
- พื้นที่สีน้ำเงิน แสดงถึงพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวปานกลาง
- พื้นที่สีเขียว แสดงถึงพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวน้อย
- พื้นที่สีเหลือง แสดงถึงพื้นที่สาธารณะ

ภาพที่ 50 ผังแสดงความเป็นส่วนตัวของพื้นที่ภายในคฤหาสน์ปานแฮม (Parnham House)
ที่มา: ดัดแปลงจาก British History Online (BHO), **Beaminster Parnham**, Accessed September
20, 2017, Available from <http://www.british-history.ac.uk/rchme/dorset/vol1/pp17-27>

บทวิเคราะห์เส้นทางเดินใน Parnham house

อัตราส่วนพื้นที่เส้นทางเดิน : พื้นที่ทั้งหมด = 6.6 %

ลักษณะของทางเดิน

ในคฤหาสน์หลังนี้ มีเส้นทางเดิน 2 ชุดคือชุด A เป็นเส้นทางจากฝั่งขวาของห้องโถงตรงยาวไปสุดตัวอาคารอีกฝั่งหนึ่ง ชุด B เป็นเส้นทางช่วงสั้น ๆ อยู่ฝั่งขวาของห้องโถงตรงไปเชื่อมกับอีกพื้นที่ในคฤหาสน์

หน้าที่ของทางเดิน (การเชื่อมต่อ-การเข้าถึง)

เส้นทาง A เริ่มต้นจากบริเวณหน้าห้องเก็บเสื้อผ้าคลุมผ่านห้องเตรียมอาหารจนถึงห้องครัว ซึ่งทางเดินนี้ทำหน้าที่เชื่อมโยงจากส่วนหลักของบ้านมายังส่วนบริการซึ่งเป็นฟังก์ชันที่เฉพาะเจาะจง

เส้นทาง B เป็นเส้นทางจากส่วนห้องโถงหลักผ่านบันไดจนไปถึงห้องนั่งเล่นทางเดินนี้จึงทำหน้าที่เข้าถึงเชื่อมต่อและแจกจ่ายไปยังฟังก์ชันต่าง ๆ ภายในบ้าน

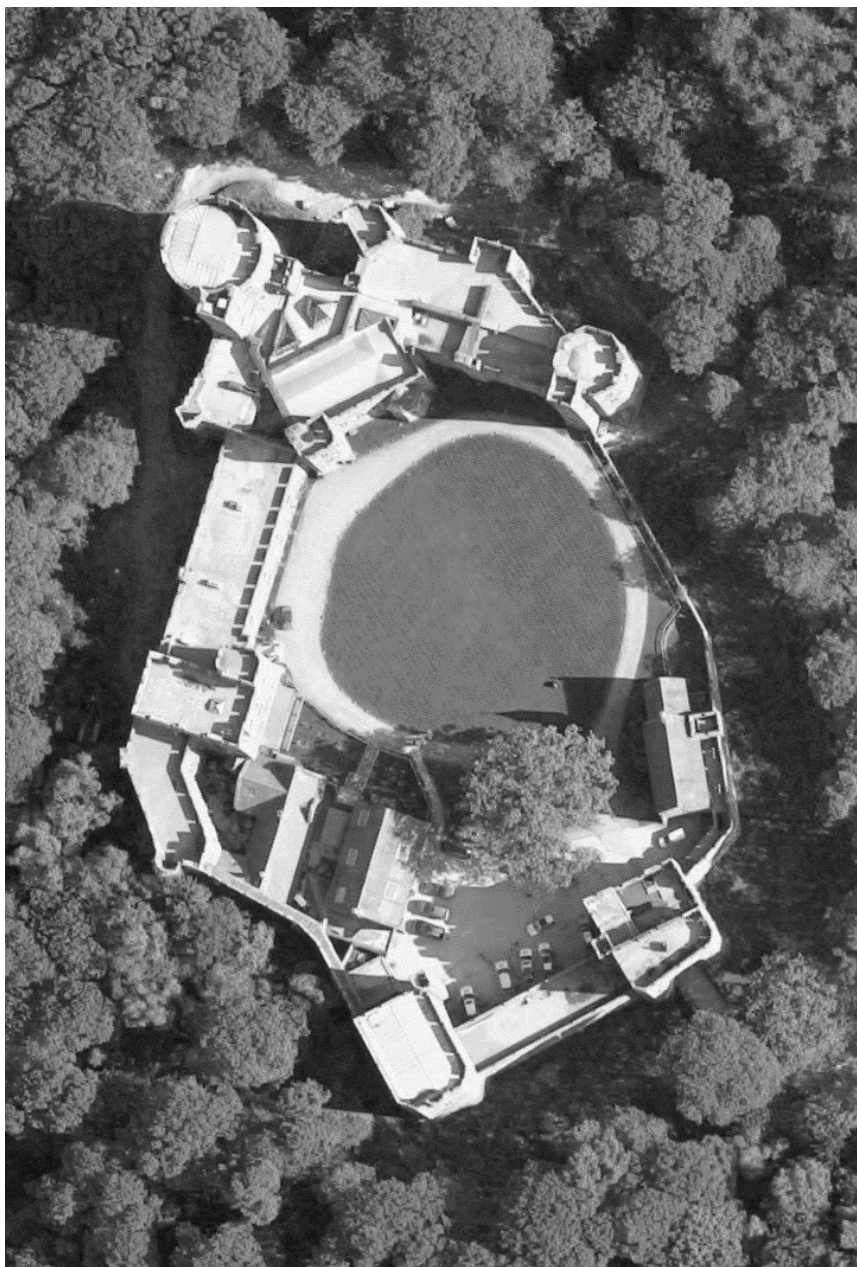
การใช้งานของผู้ใช้งาน

เส้นทาง A ถือได้ว่าเป็นเส้นทางของแม่บ้านและคนใช้เนื่องจากทางเดินนี้เชื่อมตัวบ้านกับส่วนบริการทั้งหมดไว้อยู่ในขอบเขตเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นห้องครัวห้องล้างจานห้องเตรียมอาหารและห้องนอนคนใช้ดังนั้นสาเหตุที่มีเส้นทางนี้เกิดขึ้นเพื่อแยกกิจกรรมของคนใช้และชีวิตความเป็นอยู่ออกจากพื้นที่ส่วนหลักภายในคฤหาสน์เพื่อมิให้รบกวนพื้นที่อื่นหรือความเป็นส่วนตัวของเจ้านาย

เส้นทาง B เป็นเส้นทางที่เปรียบเสมือนเป็นจุดจ่ายและจุดเชื่อมต่อ ทำหน้าที่เป็นเส้นทางที่รองรับการใช้งานที่จะเดินผ่านไปยังห้องอื่น

4.1.1.3 ยุคที่ 3 ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ 2 สถาปัตยกรรม ได้แก่

PECKFORTON CASTLE

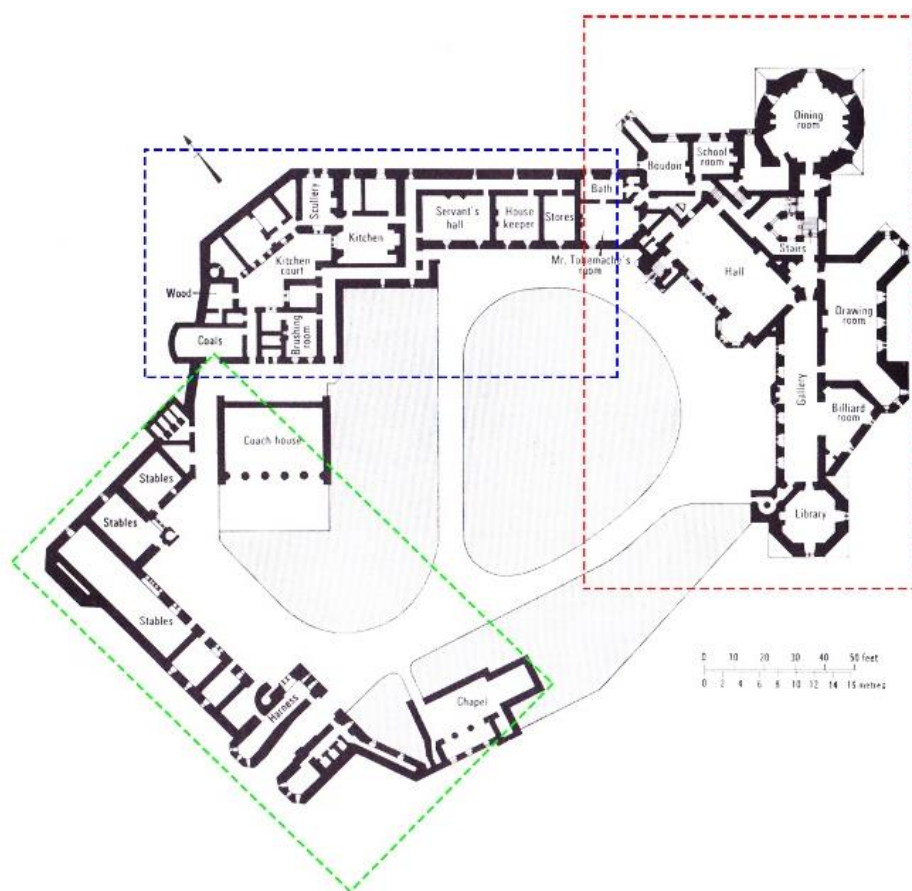
ภาพที่ 51 แสดงการวางตำแหน่งอาคารของปราสาทเปคฟอร์ดตัน (Peckforton Castle)

ที่มา: ดัดแปลงจาก Google Maps, **Peckforton Castle**, Accessed October 11, 2017, Available from

<https://goo.gl/maps/e7bEbLDeb1A2>

การศึกษาผัง-แบบแปลน แสดงทิศทาง รายละเอียดของส่วนพื้นที่ต่างๆ และผังชั้นภายในสถาปัตยกรรม

- - - - - เส้นประสีแดง แสดงถึงส่วนพื้นที่หลัก
- - - - - เส้นประสีเขียว แสดงถึงพื้นที่รอง
- - - - - เส้นประสีน้ำเงิน แสดงถึงพื้นที่บริการ

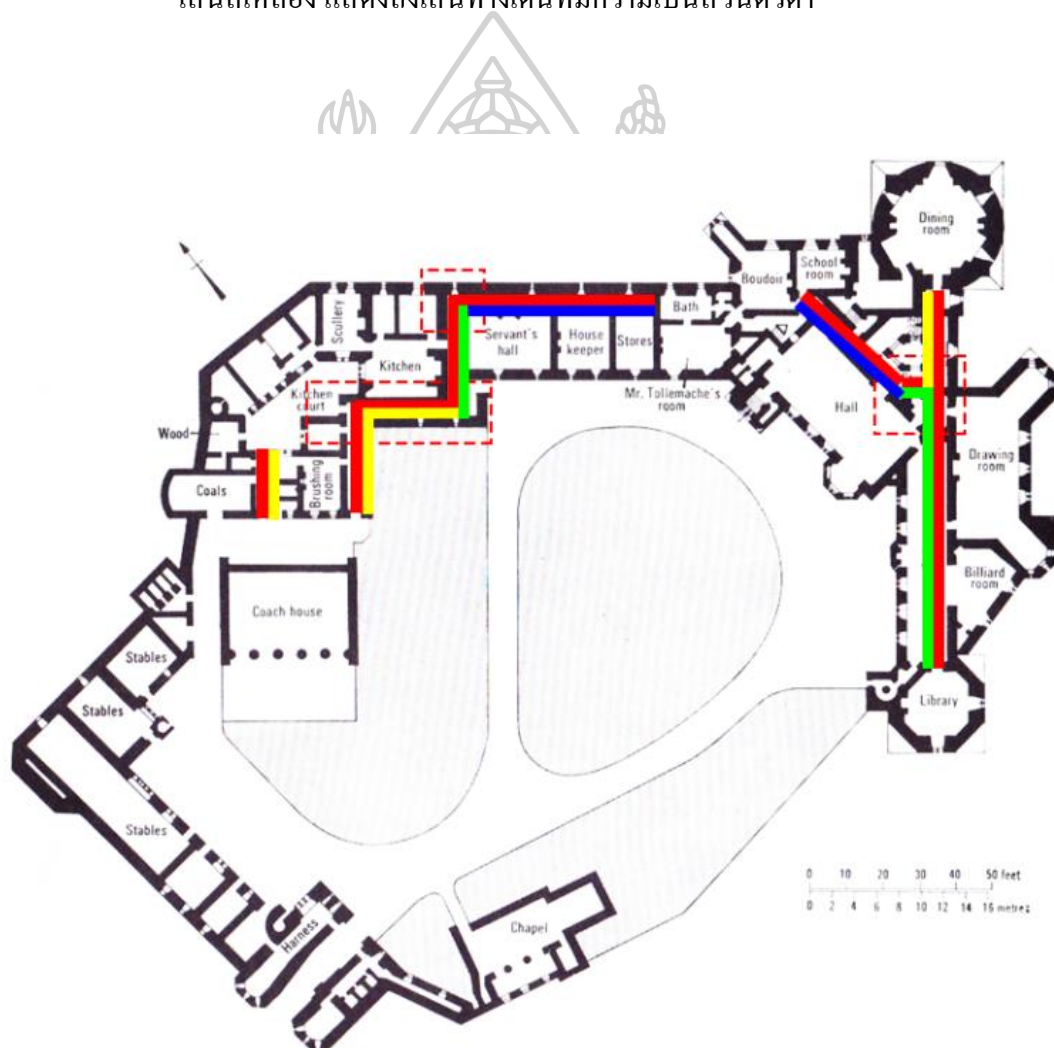
ภาพที่ 52 ผังแบบแปลนส่วนพื้นที่ต่าง ๆ ภายในปราสาทเปคฟอร์ดัน (Peckforton Castle)

ที่มา: คัดแปลงจาก Pinterest, **Peckforton Castle**, Accessed October 11, 2017, Available from

<https://i.pinimg.com/736x/5a/b4/2e/5ab42e852b02448e22d3704cadbec280.jpg>

การศึกษา ผัง-เส้นทางภายในสถาปัตยกรรม แสดงผังชั้นภายในสถาปัตยกรรม และระดับการเข้าถึง (sequence) ของเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรม ตั้งแต่ระดับความเป็นส่วนตัวน้อย ถึง ระดับความเป็นส่วนตัวมาก

- สีแดง แสดงถึงเส้นทางเดิน
- สีน้ำเงิน แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นส่วนตัวสูง
- สีเขียว แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นส่วนตัวปานกลาง
- สีเหลือง แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นส่วนตัวต่ำ

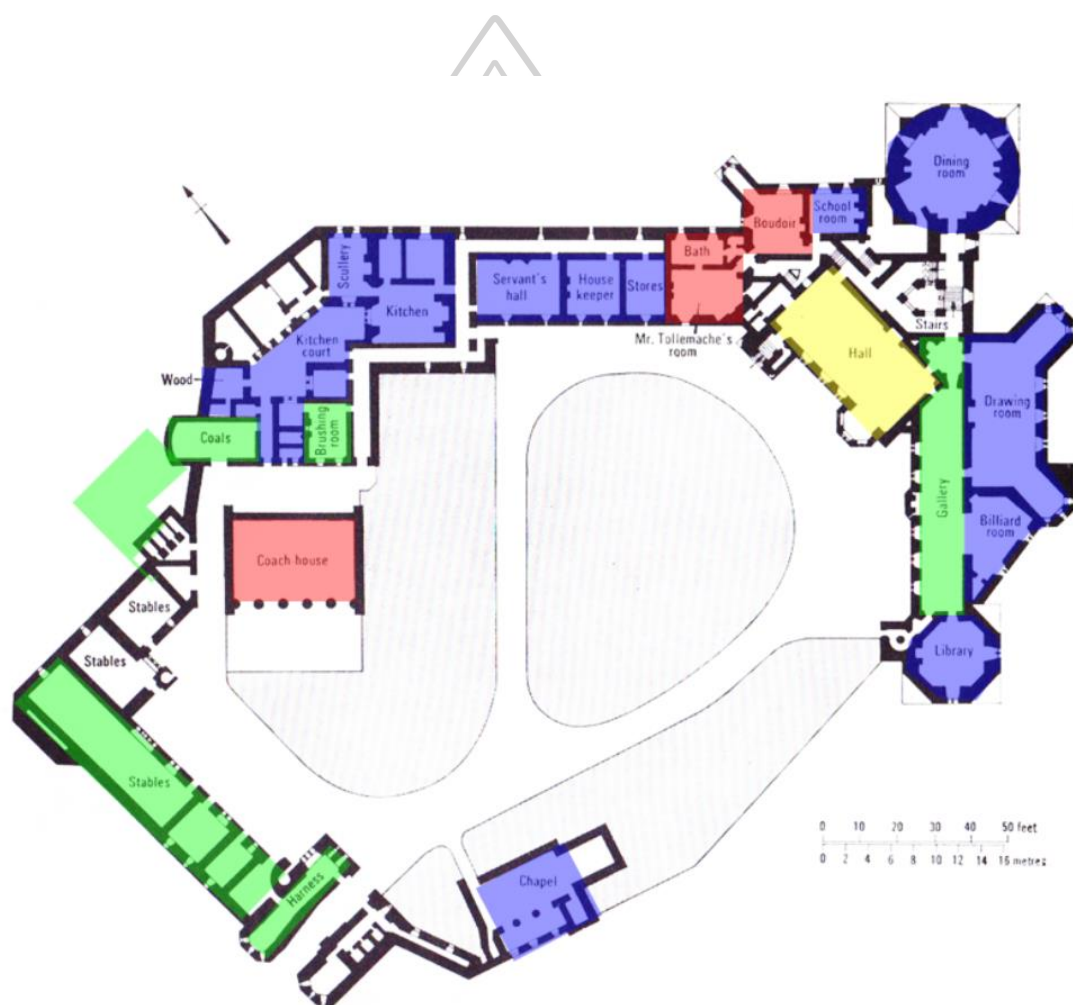

ภาพที่ 53 ผังแสดงเส้นทางภายในปราสาทเปคฟอร์ดตัน (Peckforton Castle)

ที่มา: คัดแปลงจาก Pinterest, **Peckforton Castle**, Accessed October 11, 2017, Available from <https://i.pinimg.com/736x/5a/b4/2e/5ab42e852b02448e22d3704cadbec280.jpg>

การศึกษา ผัง-ความเป็นส่วนตัวของพื้นที่ แสดงระดับระดับความเป็นส่วนตัวของฟังก์ชัน
สถาปัตยกรรม ตั้งแต่ระดับความเป็นส่วนตัวน้อย ถึง ระดับความเป็นส่วนตัวมาก

- พื้นที่สีแดง แสดงถึงพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวสูง
- พื้นที่สีน้ำเงิน แสดงถึงพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวปานกลาง
- พื้นที่สีเขียว แสดงถึงพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวน้อย
- พื้นที่สีเหลือง แสดงถึงพื้นที่สาธารณะ

ภาพที่ 54 ผังแสดงความเป็นส่วนตัวของพื้นที่ภายในปราสาทเปคฟอร์ดตัน (Peckforton Castle)
ที่มา: คัดแปลงจาก Pinterest, **Peckforton Castle**, Accessed October 11, 2017, Available from
<https://i.pinimg.com/736x/5a/b4/2e/5ab42e852b02448e22d3704cadbec280.jpg>

บทวิเคราะห์เส้นทางเดินใน Peckforton Castle

อัตราส่วนพื้นที่เส้นทางเดิน : พื้นที่ทั้งหมด = 16.7 %

ลักษณะของทางเดิน

คฤหาสน์หลังนี้มีเส้นทางเดินอยู่ 2 ส่วนหลักๆคือเส้นทางฝั่งส่วนบริการ A และเส้นทางฝั่งที่อยู่อาศัย B ซึ่งส่วน A มีเส้นทางเดินหลายระดับที่เชื่อมกัน ส่วนเส้นทาง B มีลักษณะเป็นทางเดินยาว จากห้องสมุดสุดผนังอาคารวิ่งยาวจนถึงอีกฝั่งหนึ่ง นอกจากนี้ยังพบรอยแยกของทางเดินเชื่อมไปยังส่วน อาศัยอีกด้วย

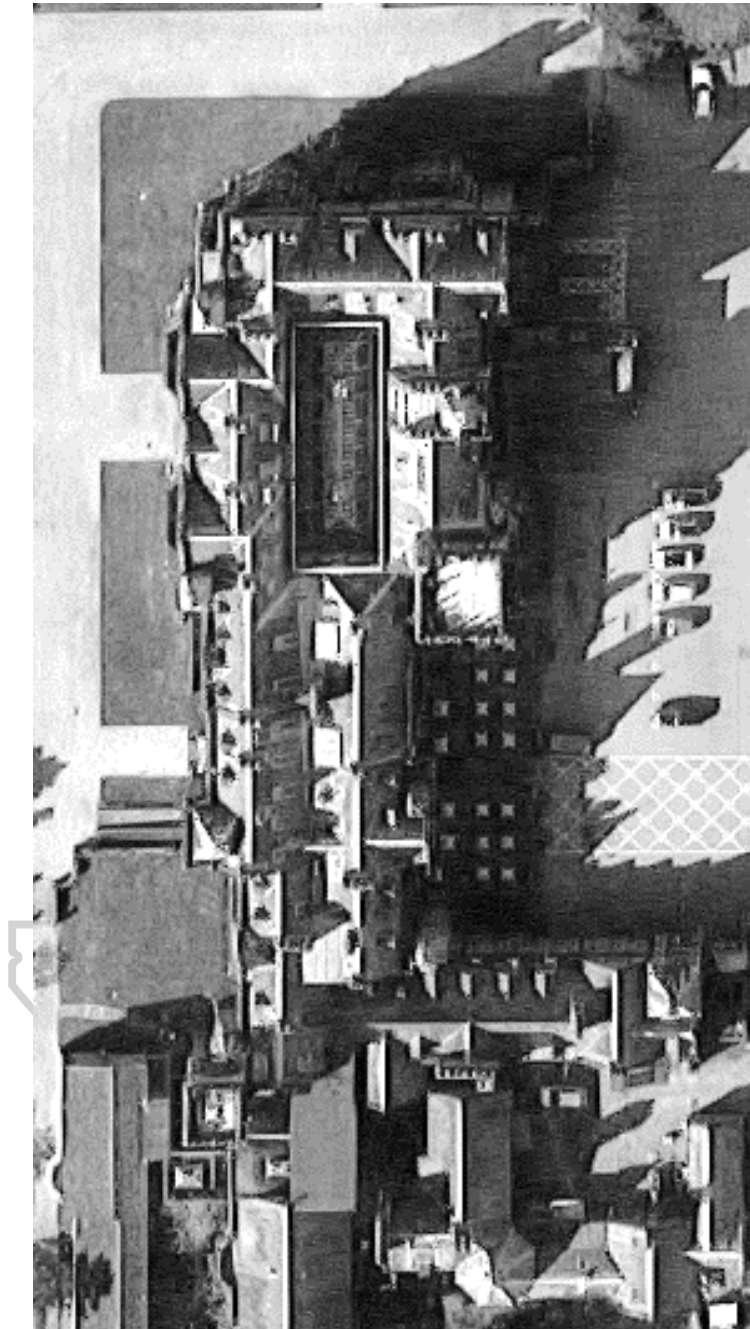
หน้าที่ของทางเดิน (การเชื่อมต่อ-การเข้าถึง)

เส้นทาง A เป็นเส้นทางที่เข้าถึงได้จากสองทิศทางคือห้องเก็บอุปกรณ์ทำความสะอาดและระหว่างห้องครัวกับคนรับใช้ โดยมีรอยต่อของทางเดินเป็นสองจุดคือจากห้องเก็บของตรงมาเชื่อมกับทางเดินห้องครัว และจุดที่ 2 คือเชื่อมระหว่างห้องเก็บอุปกรณ์ทำความสะอาดกับคอร์ด้ห้องครัว

เส้นทาง B เป็นเส้นทางเดินยาวจากห้องสมุดผ่านห้องบิลเลียด ห้องทำงานยาวมาจนถึงห้องรับประทานอาหาร พบรอยแยก 1 จุด ได้แก่ ตรงห้องทำงานเชื่อมขนาดห้องโถงไปยังห้องเรียนและห้องส่วนตัวของสตรี

การใช้งานของผู้ใช้งาน

คฤหาสน์หลังนี้แบ่งเป็น 3 ส่วนใหญ่ๆคือส่วนบริการ ส่วนที่อยู่อาศัย และส่วนเลี้ยงสัตว์ โดยทางเดิน A ที่เชื่อมฝั่งบริการใช้แยกส่วนห้องครัวออกจากส่วนพักอาศัยเนื่องจากปิดป่าวกั้นและเสียงจากการทำครัวและจากคนรับใช้ อีกทั้งทางเดินยังทำหน้าที่เชื่อมต่อห้องต่าง ๆ อย่างเป็นระเบียบไล่เรียงตามลำดับการใช้งานและการเข้าถึงของผู้ใช้งาน เช่นเดียวกับเส้นทาง B ทางเดินจากส่วนที่พักอาศัยเชื่อมไปยังห้องรับประทานอาหารด้วยระยะทางที่ใกล้ อีกทั้งยังเชื่อมกับเส้นทางเดินยาวที่แยกปีกออกไปเป็นห้องทำงานและห้องสมุดด้วยระยะทางที่ไกลกว่าแสดงให้เห็นถึงการใช้สอยและลำดับการเข้าถึงที่สัมพันธ์กับความเป็นส่วนตัว

BEARWOOD HOUSE

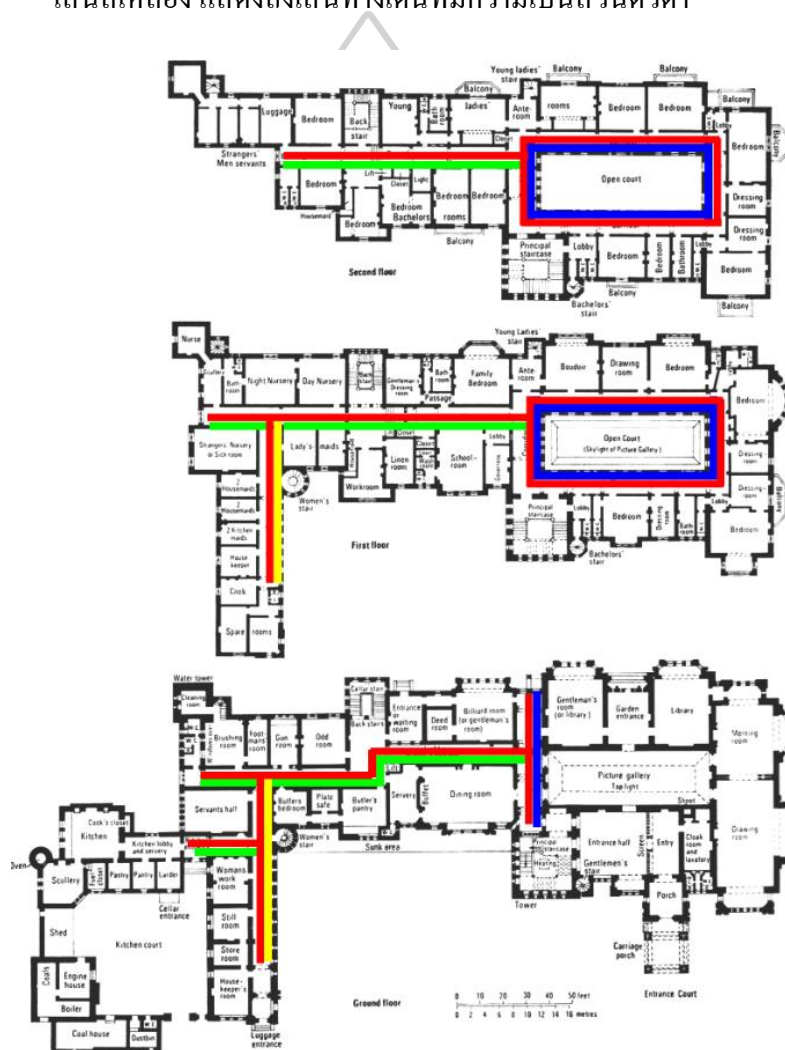
ภาพที่ 55 แสดงการวางตำแหน่งอาคารของ Bearwood House

ที่มา: ดัดแปลงจาก Google Maps, **Reddam House Berkshire**, Accessed September 30, 2017,

Available from <https://goo.gl/maps/unWYmSvno7T2>

การศึกษา ผัง-เส้นทางภายในสถาปัตยกรรม แสดงผังชั้นภายในสถาปัตยกรรม และระดับการเข้าถึง (sequence) ของเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรม ตั้งแต่ระดับความเป็นส่วนตัวน้อย ถึง ระดับความเป็นส่วนตัวมาก

- เส้นสีแดง แสดงถึงเส้นทางเดิน
- เส้นสีน้ำเงิน แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นส่วนตัวสูง
- เส้นสีเขียว แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นส่วนตัวปานกลาง
- เส้นสีเหลือง แสดงถึงเส้นทางเดินที่มีความเป็นส่วนตัวต่ำ

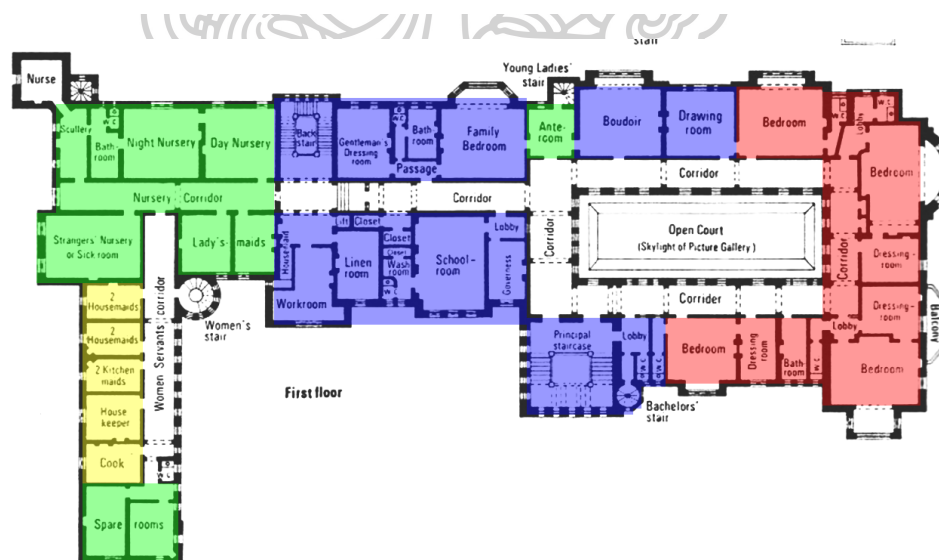
ภาพที่ 57 ผังแสดงเส้นทางภายใน Bearwood House

ที่มา: ดัดแปลงจาก The Conversation, **Bearwood House**, Accessed September 30, 2017,

Available from <http://theconversation.com/friday-essay-why-a-building-and-its-rooms-should-have-a-human-character-54952>

การศึกษา ผัง-ความเป็นส่วนตัวของพื้นที่ แสดงระดับความเป็นส่วนตัวของฟังก์ชันสถาปัตยกรรม ตั้งแต่ระดับความเป็นส่วนตัวน้อย ถึง ระดับความเป็นส่วนตัวมาก

- พื้นที่สีแดง แสดงถึงพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวสูง
- พื้นที่สีน้ำเงิน แสดงถึงพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวปานกลาง
- พื้นที่สีเขียว แสดงถึงพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวน้อย
- พื้นที่สีเหลือง แสดงถึงพื้นที่สาธารณะ

ภาพที่ 58 ผังแสดงระดับความเป็นส่วนตัวของพื้นที่ภายใน Bearwood House
ที่มา: ดัดแปลงจาก The Conversation, **Bearwood House**, Accessed September 30, 2017,
Available from <http://theconversation.com/friday-essay-why-a-building-and-its-rooms-should-have-a-human-character-54952>

บทวิเคราะห์เส้นทางเดินใน Bearwood

อัตราส่วนพื้นที่เส้นทางเดิน : พื้นที่ทั้งหมด = 19.8 %

ลักษณะของทางเดิน

คฤหาสน์หลังนี้มีทั้งหมด 3 ชั้น โดยมีเส้นทางเดินที่มีลักษณะคล้ายกัน โดยอยู่บริเวณตามแนวอาคาร เป็นเส้นทางเดินที่ต่อเนื่อง ว่างยาว ไปทั่วอาคารและมีรูปทรงตามอาคารอีกด้วย โดยเส้นทางเดินในอาคารแบ่งเป็น 3 ส่วนหลักหลักคือเส้นทางเออยู่บริเวณปีกซ้ายของอาคารเส้นทาง B จัดการอาคาร เชื่อมต่อกับ เส้นทาง A และเส้นทาง C อยู่บริเวณฝั่งขวาสุดของอาคารเชื่อมต่อกับเส้นทาง B

หน้าที่ของทางเดิน (การเชื่อมต่อ-การเข้าถึง)

เส้นทาง A ของคฤหาสน์หลังนี้จะปรากฏในชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 เท่านั้นเป็นเส้นทางของฝั่งบริการทั้งหมดประกอบไปด้วยพื้นที่ของคนใช้ห้องครัวห้องเตรียมอาหารห้องเก็บของห้องเก็บอุปกรณ์ทำความสะอาดโดยทางเดินจะเป็นทางเดินยาวแจกจ่ายทางเดียว (single-loaded corridor) ไปยังห้องต่าง ๆ ลำดับการใช้งาน และมีเส้นทางบางส่วนแยกไปสู่อีกพื้นที่ที่มีลักษณะการใช้งานคล้ายๆกัน

เส้นทาง B มีอยู่ทั้งสามชั้นเป็นเส้นทางเดินที่เชื่อมต่อกับเส้นทาง A และเส้นทาง C ทำหน้าที่เชื่อมต่อในส่วนในพื้นที่ของปีกซ้ายของคฤหาสน์ทั้งหมด โดยเชื่อมต่อพื้นที่แบบ 2 ทาง (double-load corridor) ได้แก่ชั้น 1 เชื่อมห้องทานข้าวห้องเตรียมอาหาร ห้องบิลเลียด และห้องเก็บเอกสารสำคัญ ส่วนชั้น 2 เชื่อม ห้องแต่งตัวผู้ชาย ห้องนอนของครอบครัว ห้องเรียน และห้องโถงขนาดเล็ก ส่วนชั้น 2 - 3 เส้นทาง B จะยาวไปสุดอาคารฝั่งซ้าย (เนื่องจากไม่มีปีกบริการส่วนซ้ายของอาคาร) ทำหน้าที่แจกจ่ายไปสู่ห้องพักของคนใช้ในทั้ง 2 ฝั่ง

เส้นทาง C เป็นเส้นทางเชื่อมต่อส่วนองเจ้าของหรือผู้อยู่อาศัยหลักโดยเส้นทาง C จะปรากฏชัดเจนในชั้น 2 และชั้น 3 เป็นเส้นทางเดินที่ล้อมรอบไปตามอาคารและห้องนอนต่าง ๆ ภายในชั้น โดยเชื่อมต่อกับเส้นทาง B

การใช้งานของผู้ใช้งาน

คดีหาสน์หลังนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก ๆ ในอาคารเดียวกัน คือ พื้นที่ส่วนบริการ พื้นที่ส่วนรอง พื้นที่หลัก โดยมีเส้นทางเดินในอาคารเป็นตัวเชื่อมและแบ่งพื้นที่การใช้งานอย่างเป็นระบบตัวอย่างเช่น พื้นที่ของส่วนบริการจะมีเส้นทางที่เชื่อมต่อเฉพาะพื้นที่ครัว ห้องเก็บของ และที่พักอาศัยของคณิษฐ์ ถัดจากเส้นทาง A คือเส้นทาง B และ C ซึ่งเป็นพื้นที่รองและพื้นที่หลัก ดังนั้นหากคณิษฐ์ที่มีหน้าที่ในส่วนนี้สามารถผ่านเข้ามาได้ แต่หากไม่มีหน้าที่ก็จะอาศัยอยู่แค่ส่วนปีกซ้ายของอาคารเพียงอย่างเดียว ในทางเดียวกันเจ้าของและผู้อยู่อาศัยหลักที่อาศัยก็จะใช้เส้นทาง C อยู่เฉพาะพื้นที่ของตน อาจเดินมาทำกิจกรรม เช่น ห้องกินข้าว ห้องทำงาน หรือพื้นที่ห้องโถงเล็ก ๆ ในบางช่วงเวลาเท่านั้น

4.1.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเส้นทางเดิน (แนวราบ) และบันได (แนวตั้ง)

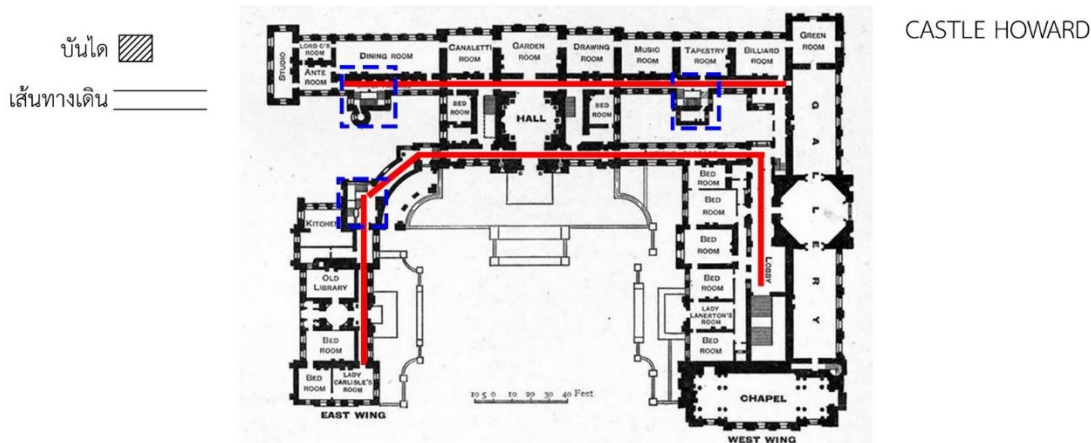
ประกอบไปด้วยการศึกษารูปแบบการเชื่อมต่อระหว่างเส้นทางเดินเส้นทางเดินและบันไดแต่ละจุดถึงความสัมพันธ์อันข้องเกี่ยวระหว่างสองพื้นที่ ซึ่งทำหน้าที่เชื่อมต่อระหว่างแนวตั้ง (vertical) กับแนวนอน (horizontal)

4.1.2.1 ยุคที่ 1 ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ 1 สถาปัตยกรรม ได้แก่

CASTLE HOWARD

การศึกษา ผัง-แสดงตำแหน่งของเส้นทางเดินใน (แนวราบ) และ บันไดใน (แนวตั้ง) ภายในสถาปัตยกรรม

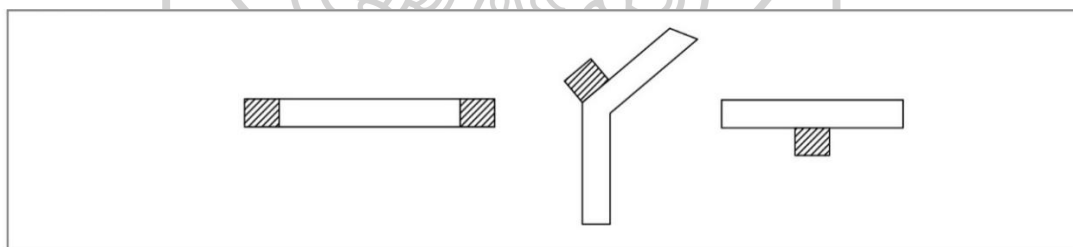
- เส้นประสีน้ำเงิน แสดงถึงตำแหน่งของบันไดใน (แนวตั้ง)
- เส้นสีแดง แสดงถึงตำแหน่งของเส้นทางเดินใน (แนวราบ)

ภาพที่ 59 แสดงตำแหน่งของเส้นทางเดินใน (แนวราบ) และ บันไดใน (แนวตั้ง) ภายในปราสาทฮาวเวิร์ด (Castle Howard)

ที่มา: ดัดแปลงจาก home improvement, **Castle Howard**, Accessed September 11, 2017, Available from <http://home-improvements.me/castle-room-plan.html/castle-howard-north-yorkshire-england-john-vanbrugh-and-later-best-room-plan>

การศึกษา ไดอะแกรม แสดงรูปแบบที่เกิดขึ้น ของเส้นทางเดินแนวราบที่เชื่อมต่อและสัมพันธ์กันในสถาปัตยกรรมตัวอย่าง

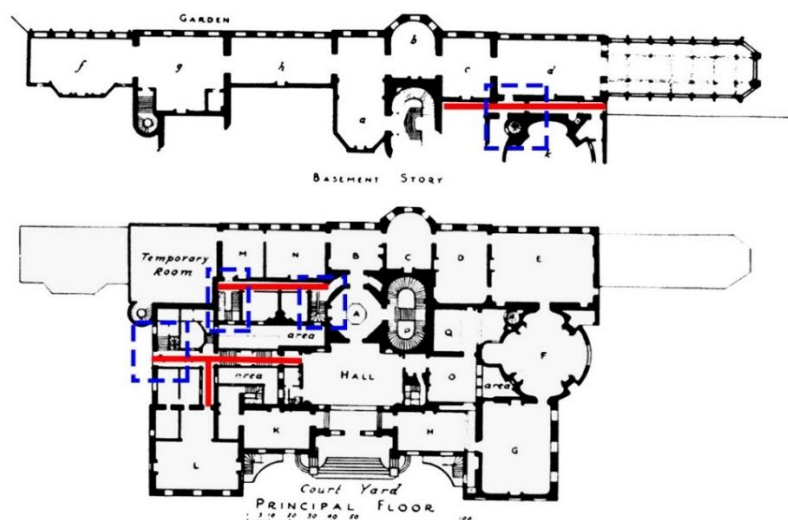
ภาพที่ 60 ไดอะแกรมแสดงรูปแบบที่เกิดขึ้นของเส้นทางเดินแนวราบของปราสาทฮาวเวิร์ด (Castle Howard)

 แสดงตำแหน่งของบันได

CARLTON HOUSE

การศึกษา ฟัง-แสดงตำแหน่งของเส้นทางเดินใน (แนวราบ) และ บันไดใน (แนวตั้ง) ภายในสถาปัตยกรรม

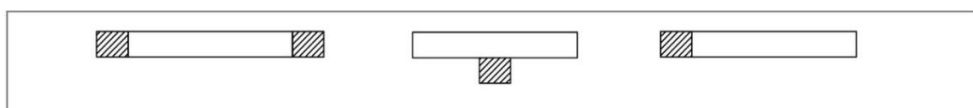
- เส้นประสีน้ำเงิน แสดงถึงตำแหน่งของบันไดใน (แนวตั้ง)
- เส้นสีแดง แสดงถึงตำแหน่งของเส้นทางเดินใน (แนวราบ)

ภาพที่ 63 ฟังแสดงตำแหน่งของเส้นทางเดินใน (แนวราบ) และ บันไดใน (แนวตั้ง) ภายในคาร์ลตันเฮาส์ (Carlton House)

ที่มา: ดัดแปลงจาก British History Online (BHO), **Carlton House**, Accessed September 8, 2017, Available from <http://www.british-history.ac.uk/survey-london/vol20/pt3/plate-62>

การศึกษา ไดอะแกรม แสดงรูปแบบที่เกิดขึ้น ของเส้นทางเดินแนวราบที่เชื่อมต่อและสัมพันธ์กันในสถาปัตยกรรมตัวอย่าง

ภาพที่ 64 ไดอะแกรมแสดงรูปแบบที่เกิดขึ้นของเส้นทางเดินแนวราบของคาร์ลตันเฮาส์ (Carlton House)

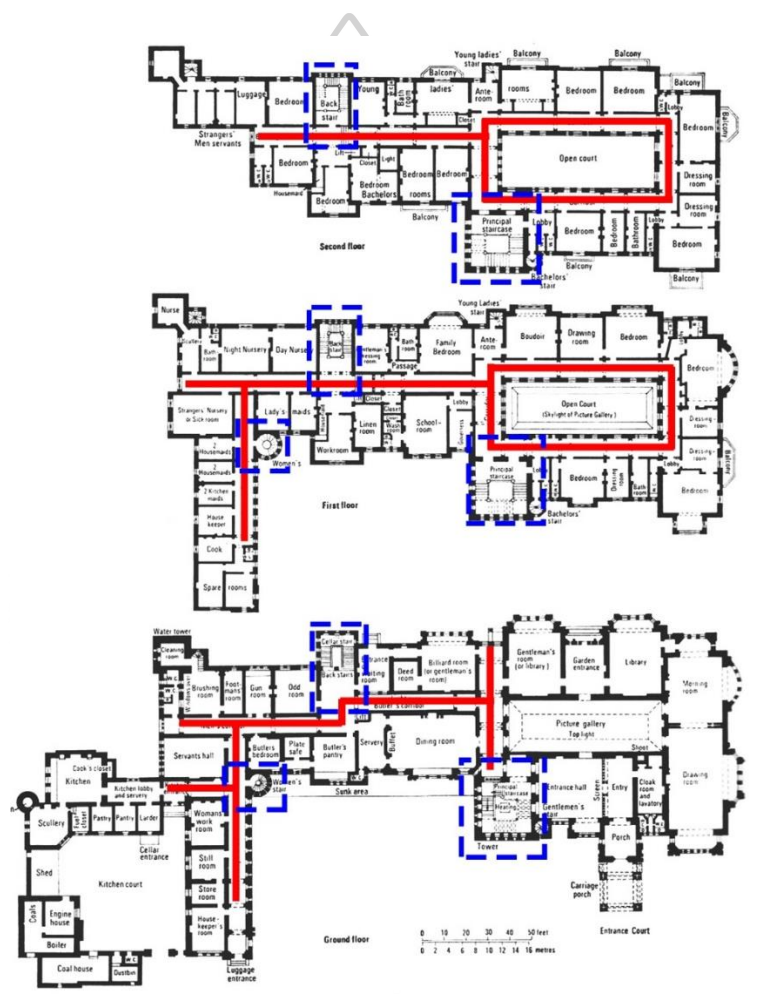
- ▨ แสดงตำแหน่งของบันได

4.1.2.3 ยุคที่ 3 ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ 1 สถาปัตยกรรม ได้แก่

BEARWOOD HOUSE

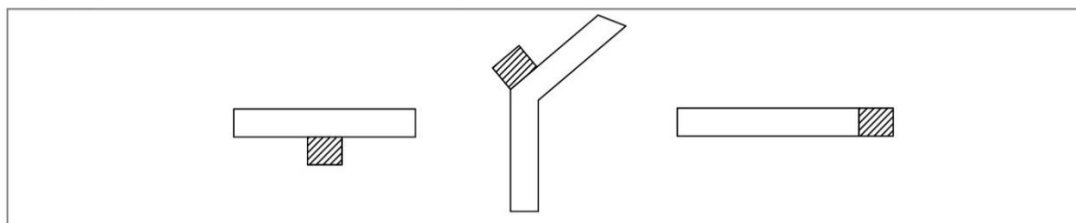
การศึกษา ผัง-แสดงตำแหน่งของเส้นทางเดินใน (แนวราบ) และ บันไดใน (แนวตั้ง) ภายในสถาปัตยกรรม

- เส้นประสีน้ำเงิน แสดงถึงตำแหน่งของบันไดใน (แนวตั้ง)
- เส้นสีแดง แสดงถึงตำแหน่งของเส้นทางเดินใน (แนวราบ)

ภาพที่ 65 ผังแสดงตำแหน่งของเส้นทางเดินในและบันไดภายใน Bearwood House
ที่มา: คัดแปลงจาก The Conversation, **Bearwood House**, Accessed September 30, 2017,
Available from <http://theconversation.com/friday-essay-why-a-building-and-its-rooms-should-have-a-human-character-54952>

การศึกษา ไดอะแกรม แสดงรูปแบบที่เกิดขึ้น ของเส้นทางเดินแนวราบที่เชื่อมต่อและสัมพันธ์กัน ในสถาปัตยกรรมตัวอย่าง

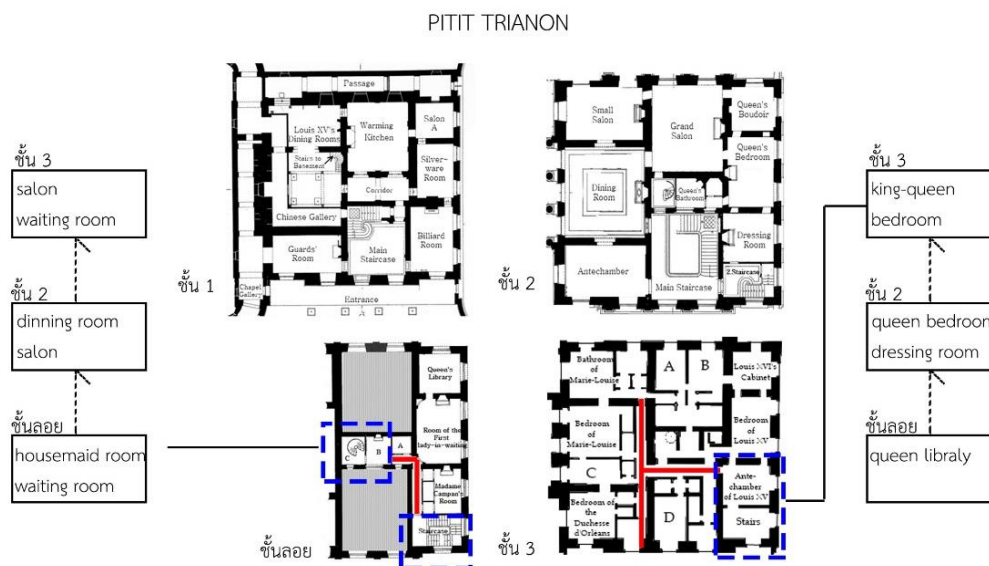

ภาพที่ 66 ไดอะแกรมแสดงรูปแบบที่เกิดขึ้นของเส้นทางเดินแนวราบของ Bearwood House

 แสดงถึงตำแหน่งของบันได

4.1.2.5 ตัวอย่างการเชื่อมต่อของฟังก์ชันระหว่างบันไดแต่ละจุด

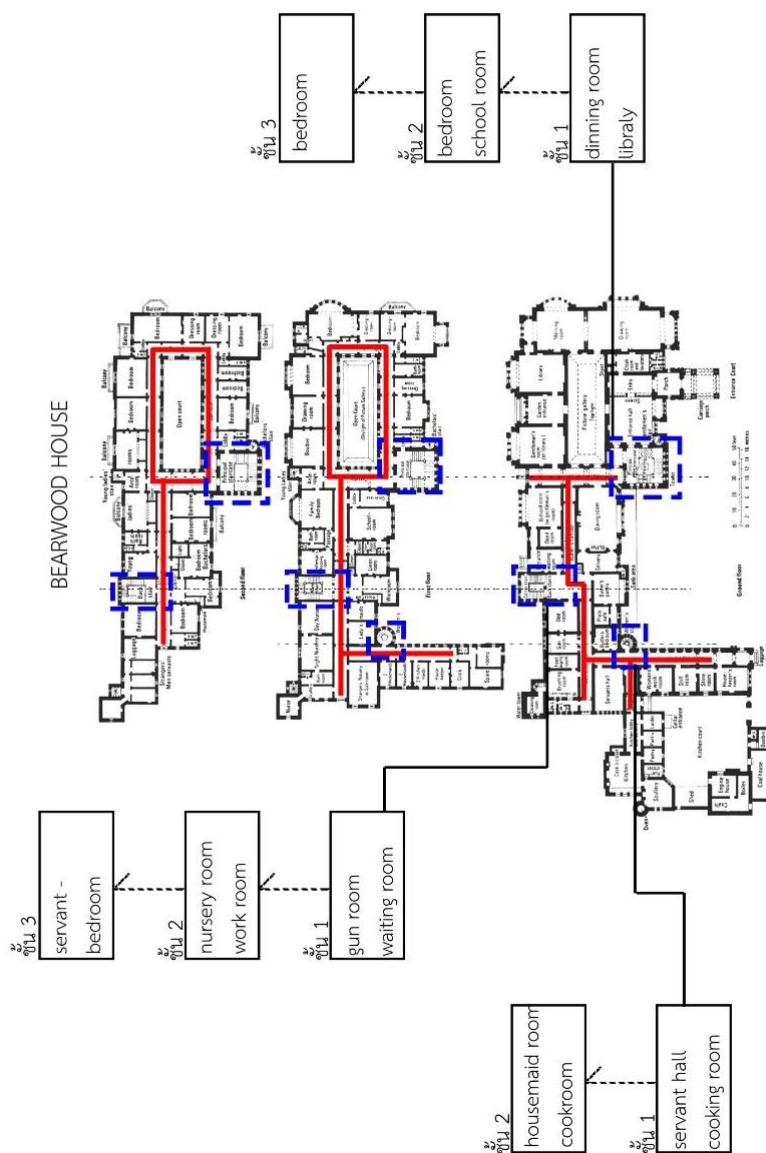
PETIT TRIANON

ภาพที่ 67 แสดงการเชื่อมต่อของฟังก์ชันระหว่างบันไดแต่ละจุดภายในคฤหาสน์ปีติตติอนน (Petit Trianon)

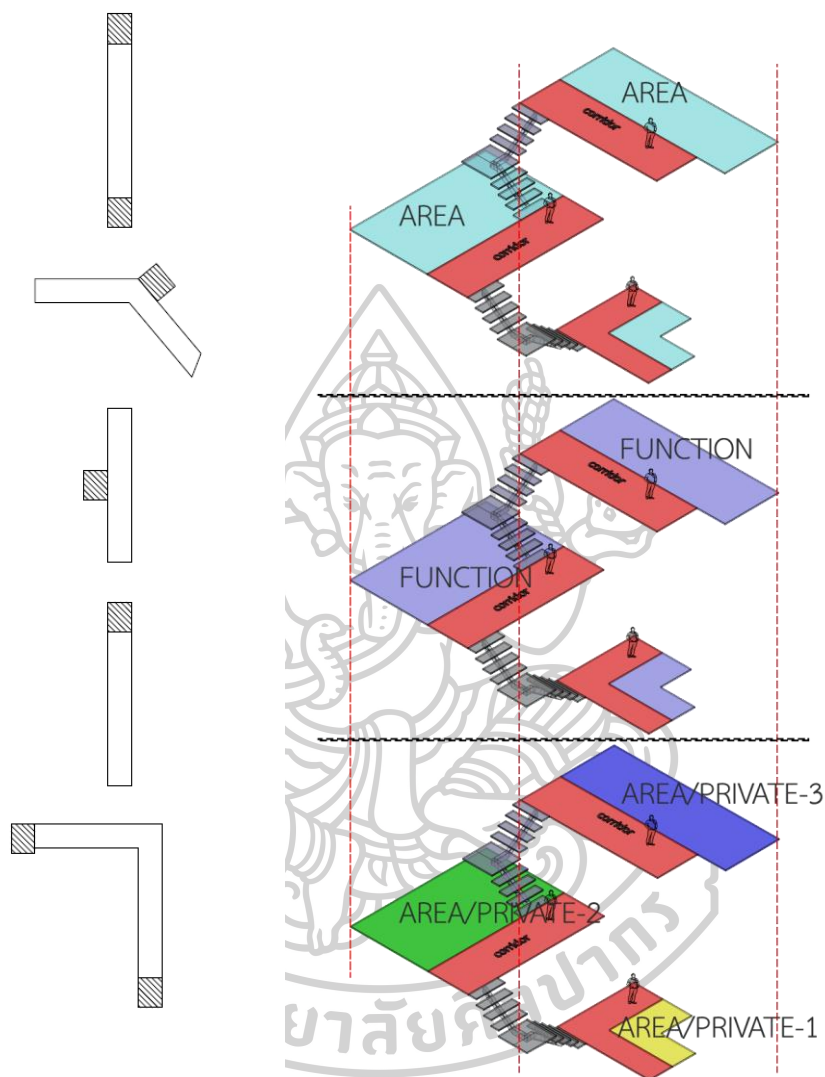
ที่มา: ดัดแปลงจาก This is Versailles, **Petit trianon**, Accessed December 6, 2017, Available from <http://thisisversaillesmadame.blogspot.com/2013/03/petit-trianon.html>

BEARWOOD HOUSE

ภาพที่ 68 แสดงการเชื่อมต่อของฟังก์ชันระหว่างบันไดแต่ละจุดภายใน Bearwood House
ที่มา: ดัดแปลงจาก The Conversation, **Bearwood House**, Accessed September 30, 2017,
Available from <http://theconversation.com/friday-essay-why-a-building-and-its-rooms-should-have-a-human-character-54952>

บทวิเคราะห์เส้นทางเดิน (แนวราบ) และบันได (แนวตั้ง)

ภาพที่ 69 (ภาพซ้าย) แสดงรูปแบบที่เกิดขึ้นของเส้นทางเดินแนวราบ
ภาพที่ 70 (ภาพขวา) ระบบการเชื่อมต่อพื้นที่ระหว่างบันไดในแนวตั้ง

1. เส้นทางเดินทำหน้าที่เชื่อมต่อ กับพื้นที่แล้วยังเชื่อมต่อกับบัน ไดซึ่งเป็นระบบการเชื่อมต่อในแนวตั้งเพื่อเข้าถึงพื้นที่จากชั้นหนึ่งไปยังอีกชั้นหนึ่ง
2. โดยเส้นทางแต่ละเส้นทางย่อมมีลำดับการเข้าถึงหรือความสัมพันธ์ของพื้นที่ตัวอย่างเช่น เส้นทาง A จะเป็นเส้นทางของพื้นที่หลักและเส้นทาง B เป็นเส้นทางของพื้นที่รอง ดังนั้นการที่

ทางเดินเชื่อมต่อกับระบบการเชื่อมต่อแนวตั้งมีผลทำให้การเชื่อมต่อไปยังพื้นที่หลักหรือพื้นที่รอง เป็นไปตามลำดับความสำคัญของพื้นที่ 2 พื้นที่ที่เชื่อมกันในทางตั้ง

3. ในบางกรณีเส้นทางเดินแนวราบ มิได้เชื่อมต่อกับระบบต่าง ๆ เพื่อไปยังพื้นที่ลักษณะ เดียวกันแต่ทำหน้าที่เชื่อมต่อเพื่อไปยังพื้นที่ที่มีความสำคัญมากกว่า

4. การจัดการเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรม ทำงานโดยการเจาะผ่านเข้าไปในพื้นที่ เพิ่ม ความสะดวกสบายของการหมุนเวียน โดยปกติแล้วจะจัดการของเส้นทางเดินแนวราบเป็นรูปแบบ ของทางเดินยาว เชื่อมกับบันไดที่ถูกวางหลบอยู่บริเวณริมฝั่งใดฝั่งหนึ่ง

4.1.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้งาน และพื้นที่ใช้สอย

ประกอบไปด้วยการศึกษาผู้ใช้งานแต่ละประเภทที่ใช้งาน ภายในเส้นทางเดินในฟังก์ชันต่าง ๆ และ ความสำคัญในการเข้าถึงพื้นที่ระหว่างผู้ใช้งานและกลุ่มของพื้นที่ใช้สอย

โดยฟังก์ชันการใช้งานหลักของทั้ง 3 ยุคสมัย แบ่งได้ดังนี้

ยุคที่ 1

พระราชวังแวร์ซาย

1. อพาร์ทเมนต์ราชวงศ์ ประกอบไปด้วย ห้องโถง ห้องรับรอง ห้องรับรอง 2 ห้องรับประทานอาหาร ห้องสมุด ห้องนอน

2. อพาร์ทเมนต์กษัตริย์ ประกอบไปด้วย ห้องโถง ห้องยาม ห้องบอลรูม ห้องเล่นเกมห้องร้อง เพลง

ห้องประชุม ห้องงานเลี้ยง ห้องรับประทานอาหาร ห้องบัลลังก์ ห้องพัสดุ ห้องรับรอง ห้องนอน

3. อพาร์ทเมนต์ราชินี ประกอบไปด้วย ห้องโถง โบสถ์ ห้องยาม ห้องเฉลียง ห้องรับรอง ห้องตู้ เก้าอี้ Gallery ห้องตู้เสื้อผ้า ห้องส่วนตัว ห้องนอน

ฟังก์ชันสำคัญ ประกอบไปด้วย ห้องโถง ห้องยาม ห้องรับรอง ห้องบอลรูม ห้องโถงกระจก ห้อง รับประทานอาหาร ห้องงานเลี้ยง ห้องสมุด ห้องดนตรี ห้องประชุม ห้องนอน

Castle Howard

1. ส่วนพื้นที่หลัก ประกอบไปด้วย ห้องโถง ห้องรับรอง ห้องนั่งเล่น ห้องประชุม ห้องรับประทานอาหาร ห้องยาม ห้องเพลง ห้องพรม ห้องบิลเลียด ห้องสมุด แกลเลอรี ห้องส่วนตัว ห้องนอน
 2. ส่วนพื้นที่รอง ประกอบไปด้วย ห้องโถง ห้องนอน1 ห้องนอน2 ห้องนอน3 ห้องนอน4
 3. ส่วนบริการ ประกอบไปด้วย ห้องครัว ห้องสมุดเก่า ห้องนอน1 ห้องนอน2
- ฟังก์ชันสำคัญ** ประกอบไปด้วย ห้องโถง ห้องรับรอง ห้องยาม ห้องประชุม ห้องนั่งเล่น ห้องพรม ห้องดนตรี ห้องรับประทานอาหาร ห้องครัว ห้องคนใช้ ห้องสมุด ห้องนอน

ยุคที่ 2

Petit Trianon

1. ชั้น 1 ประกอบไปด้วย ห้องยาม ห้องโถง ห้องอุ่นอาหาร ห้องเครื่องเงิน ห้องรับประทานอาหาร แกลเลอรี
 2. ชั้น 2 ประกอบไปด้วย ห้องรับแขก ห้องอาหาร ห้องโถงเล็ก ห้องโถงใหญ่ ห้องส่วนตัว ห้องราชินี ห้องแต่งตัว
 3. ชั้นลอย ประกอบไปด้วย ห้องสมุด ห้องรับแขก ห้องนอนคนใช้ ห้องน้ำ
 4. ชั้น 3 ประกอบไปด้วย ห้องโถง ห้องโถงเล็ก ห้องนอน ห้องโถงเล็กของมาตาม ห้องโถงสีน้ำเงินห้องนอน1 ห้องน้ำ ห้องนอน2
- ฟังก์ชันสำคัญ** ประกอบไปด้วย ห้องยาม ห้องโถง ห้องโถงเล็ก ห้องรับรอง ห้องรับประทานอาหารห้องสมุด ห้องนอน

Carlton House

1. ชั้น 1 ประกอบไปด้วย ห้องโถง ห้องรับรอง1 ห้องรับรอง2 ห้องนั่งเล่น ห้องครัว ห้องรับประทานอาหารห้องเก็บจาน ห้องรับแขก ห้องบัลลังก์ ห้องกำมะหยี่ ห้องนอน
 2. ชั้น Ground ประกอบไปด้วย ห้องรับแขก ห้องรับประทานอาหาร ห้องสมุด ห้องประชุม
- ฟังก์ชันสำคัญ** ประกอบไปด้วย ห้องโถง ห้องรับรอง ห้องรับแขก ห้องนั่งเล่น ห้องรับประทานอาหารห้องครัว ห้องกำมะหยี่ ห้องประชุม ห้องสมุด ห้องนอน

Parnham House

1. ประกอบไปด้วย ห้องโถง ห้องเสื้อคลุม ห้องนั่งเล่น ห้องรับประทานอาหาร ห้องสมุด ห้องครัว

ห้องเก็บงาน ห้องล้างจาน ห้องคนใช้ ห้องส่วนตัว ห้องนอน

ขฟังก์ชันสำคัญ ประกอบไปด้วย ห้องโถง ห้องนั่งเล่น ห้องรับประทานอาหาร ห้องสมุด ห้องครัว ห้องส่วนตัว ห้องนอน

ยุคที่ 3

Peckforton

1. ประกอบไปด้วย ห้องโถง ห้องทำความสะอาด ห้องครัว ห้องเก็บงาน ห้องคนใช้ ห้องเก็บของ Gallery ห้องรับประทานอาหาร ห้องนั่งเล่น ห้องบิลเลียด ห้องสมุด ห้องส่วนตัว ห้องนอน ฟังก์ชันสำคัญ ประกอบไปด้วย ห้องโถง ห้องเก็บของ Gallery ห้องนั่งเล่น ห้องรับประทานอาหารห้องสมุด ห้องส่วนตัว ห้องนอน

Beer Wood House

1. ชั้น 1 ประกอบไปด้วย ห้องครัว ห้องล้างจาน ห้องโถงครัว ห้องผู้หญิง ห้องเก็บของ ห้องเตรียมอาหาร ห้องเก็บปืน ห้องทำความสะอาด ห้องคนใช้ ห้องรับประทานอาหาร ห้องบิลเลียดห้องนั่งเล่น ห้องผู้ชาย ห้องสมุด ห้องเสื้อคลุม ห้องรับรอง

2. ชั้น 2 ประกอบไปด้วย ห้องแม่บ้าน 1 ห้องแม่บ้าน 2 ห้องครัว ห้องโถง ห้องผู้หญิง ห้องพยาบาลห้องเลี้ยงเด็ก 1 ห้องเลี้ยงเด็ก 2 ห้องทำงาน ห้องครอบครัว ห้องเรียน ห้องรับรอง ห้องนั่งเล่นห้องนอน 1 ห้องโถงเล็ก ห้องนอน 2 ห้องนอน 3 ห้องแต่งตัว ห้องนอน 4

3. ชั้นที่ 3 ประกอบไปด้วย ห้องคนใช้ ห้องแม่บ้าน ห้องเด็ก ห้องผู้หญิง ห้องนอน 1 ห้องรับรอง ห้องโถง ห้องนอน 2 ห้องนอน 3 ห้องแต่ง ตัวห้องนอน 4

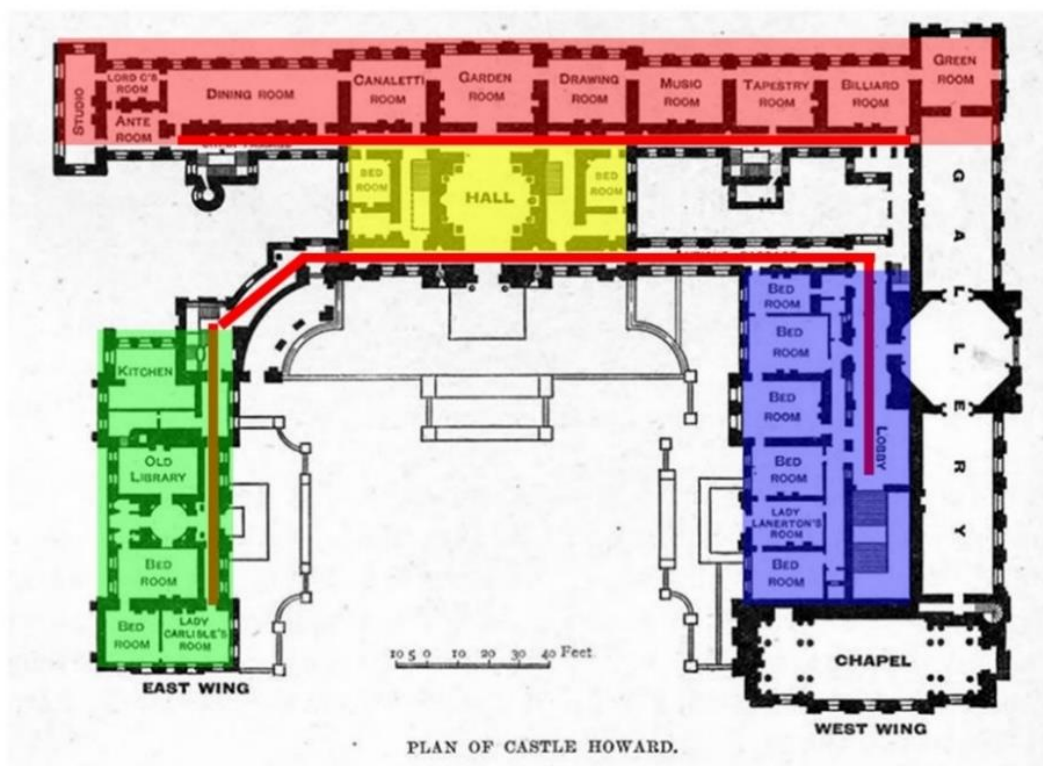
ฟังก์ชันสำคัญ ประกอบไปด้วย ห้องโถง ห้องรับรอง1 ห้องรับรอง2 ห้องครัว ห้องเก็บของ ห้องพยาบาล ห้องสมุด ห้องนั่งเล่น ห้องแต่งตัว ห้องนอน

4.1.3.1 ยุคที่ 1 ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ 1 สถาปัตยกรรม ได้แก่

CASTLE HOWARD

การศึกษา ฝั่ง-แสดงความเป็นส่วนตัว สาธารณะของกลุ่มของพื้นที่ใช้สอยแต่ละส่วนในสถาปัตยกรรม

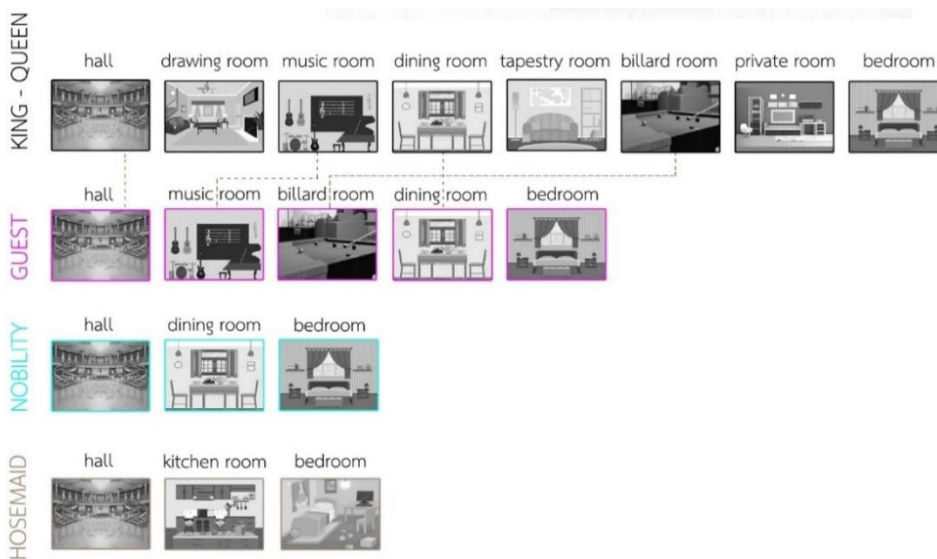
- พื้นที่สีแดง แสดงถึงส่วนที่มีความเป็นส่วนตัวสูง
- พื้นที่สีน้ำเงิน แสดงถึงส่วนที่มีความเป็นส่วนตัวปานกลาง
- พื้นที่สีเขียว แสดงถึงส่วนที่มีความเป็นส่วนตัวน้อย
- พื้นที่สีเหลือง แสดงถึงส่วนที่เป็นที่สาธารณะ

ภาพที่ 71 ฝั่งแสดงระดับความเป็นส่วนตัวของกลุ่มพื้นที่ภายในปราสาทฮาวเวิร์ด (Castle Howard)
ที่มา: ดัดแปลงจาก home improvement, **Castle Howard**, Accessed September 11, 2017, Available from <http://home-improvements.me/castle-room-plan.html/castle-howard-north-yorkshire-england-john-vanbrugh-and-later-best-room-plan>

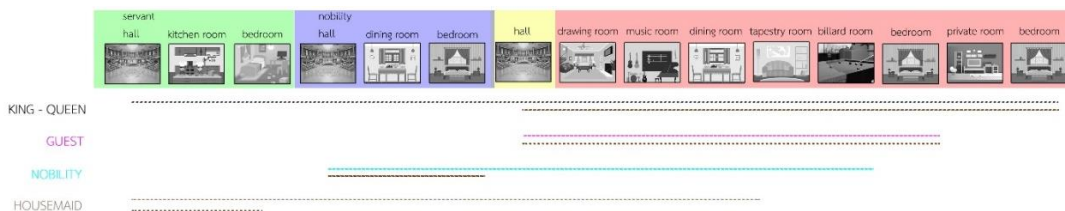
การศึกษา ใดอะแกรม-แสดงฟังก์ชันสัมพันธ์กับการใช้งานที่สามารถเข้าถึงได้ของผู้ใช้งานแต่ละประเภท

- สีดำ แสดงถึงฟังก์ชันที่เจ้าของสามารถเข้าถึงได้
- สีชมพู แสดงถึงฟังก์ชันที่แขกสามารถเข้าถึงได้
- สีฟ้า แสดงถึงฟังก์ชันที่ขุนนางสามารถเข้าถึงได้
- สีน้ำตาล แสดงถึงฟังก์ชันที่คนใช้สามารถเข้าถึงได้

ภาพที่ 72 แสดงฟังก์ชันที่สัมพันธ์กับการใช้งานของผู้ใช้งานแต่ละประเภทภายในปราสาทฮาวเวิร์ด (Castle Howard)

การศึกษา ใดอะแกรม-แสดงฟังก์ชันสัมพันธ์กับการใช้งานระหว่างฟังก์ชันผู้ใช้งานและเส้นทางเดิน

ภาพที่ 73 แสดงความสัมพันธ์ของฟังก์ชันกับการใช้งานระหว่างฟังก์ชัน ผู้ใช้งาน และเส้นทางเดินภายในปราสาทฮาวเวิร์ด (Castle Howard)

จากแผนผังอาคารที่แสดงถึงลำดับความเป็นส่วนตัวของพื้นที่และแผนภาพที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้งานกับฟังก์ชัน จะสามารถนำทั้งสองส่วนมาวิเคราะห์โดยการนำฟังก์ชันมาเรียงลำดับจากส่วนที่มีความสำคัญน้อยที่สุดไปยังส่วนที่มีความสำคัญมากที่สุด โดยมีห้องโถง (สีเหลือง) เป็นจุดศูนย์กลางเชื่อมส่วนต่าง ๆ

เส้นสีน้ำตาลแสดงถึงการใช้งานฟังก์ชันของผู้ใช้งานที่ใช้เป็นประจำ

เส้นสีแต่ละสีของผู้ใช้งานที่แตกต่างกันใช้แสดงถึงเส้นทางที่สามารถเข้าถึงได้

พบว่าระหว่างการใช้งานในแต่ละส่วนของผู้ใช้งาน มีช่องว่างเกิดขึ้น 3 ช่องว่างดังนี้

1. ช่องว่างระหว่างส่วน Servant กับ Nobility
2. ช่องว่างระหว่างส่วน Nobility กับ KingQueen-Guest
3. ช่องว่างระหว่างส่วนของ Servant-Nobility กับ King Queen-Guest

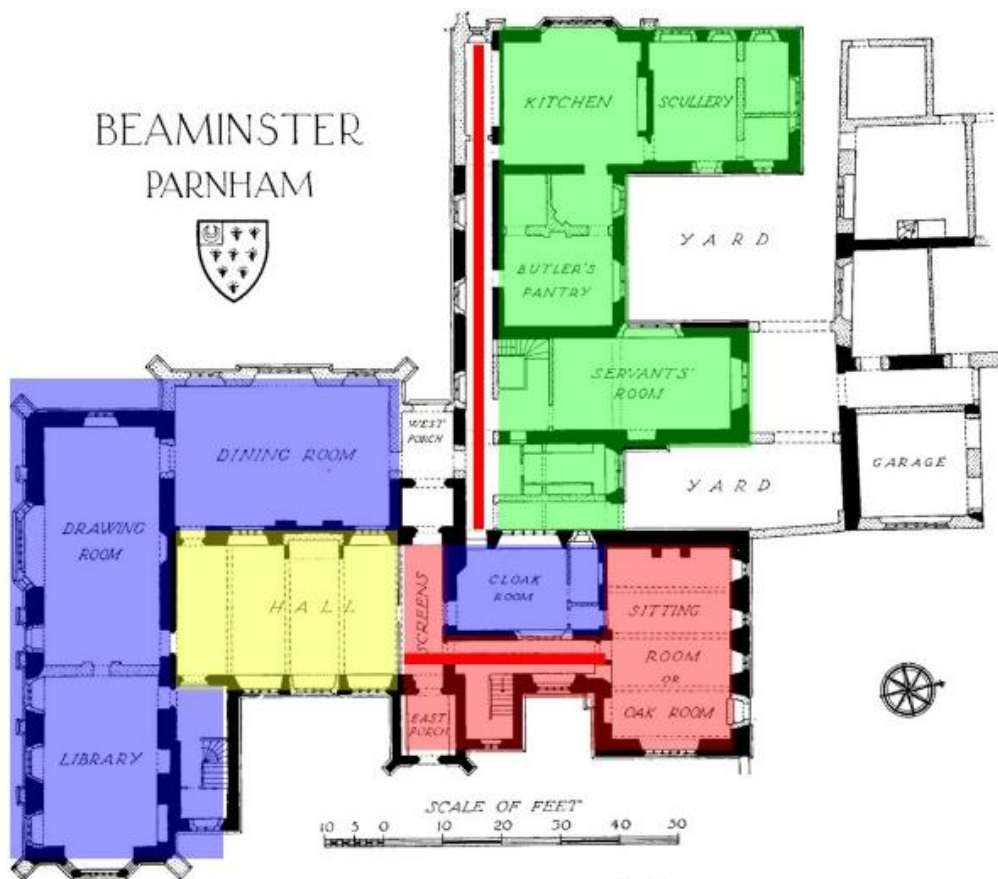
จะเห็นว่าแต่ละพื้นที่แยกออกจากกันและมีเส้นทางเป็นของตัวเอง โดยเส้นทางแต่ละชุดทำหน้าที่เชื่อมต่อไปยังแต่ละพื้นที่ ที่มีการใช้งานและลำดับความสำคัญที่แตกต่างกัน

4.1.3.2 ยุคที่ 2 ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ 1 สถาปัตยกรรม ได้แก่

PARNNHAM HOUSE

การศึกษา ผัง-แสดงความเป็นส่วนตัว สาธารณะของกลุ่มของพื้นที่ใช้สอยแต่ละส่วนในสถาปัตยกรรม

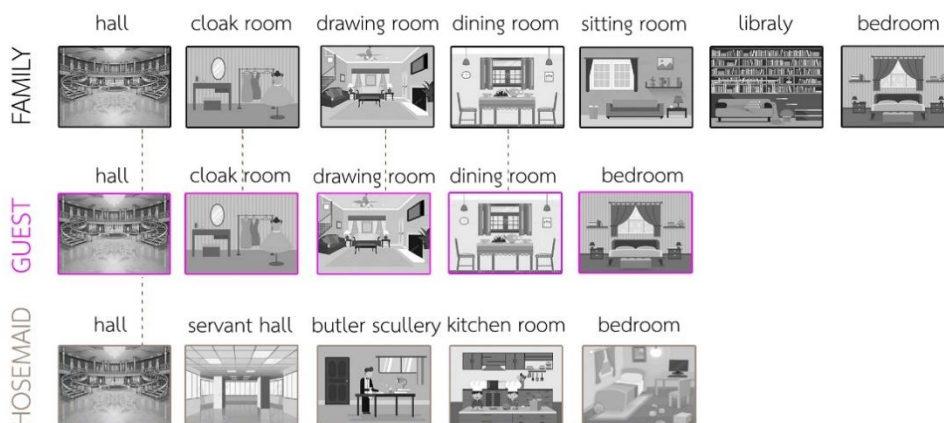
	พื้นที่สีแดง แสดงถึงส่วนที่มีความเป็นส่วนตัวสูง
	พื้นที่สีน้ำเงิน แสดงถึงส่วนที่มีความเป็นส่วนตัวปานกลาง
	พื้นที่สีเขียว แสดงถึงส่วนที่มีความเป็นส่วนตัวน้อย
	พื้นที่สีเหลือง แสดงถึงส่วนที่เป็นที่สาธารณะ

ภาพที่ 74 ผังแสดงระดับความเป็นส่วนตัวของกลุ่มพื้นที่ในคฤหาสน์ปาร์นแฮม (Parnham House) ที่มา: คัดแปลงจาก British History Online (BHO), **Beaminster Parnham**, Accessed September 20, 2017, Available from <http://www.british-history.ac.uk/rchme/dorset/vol1/pp17-27>

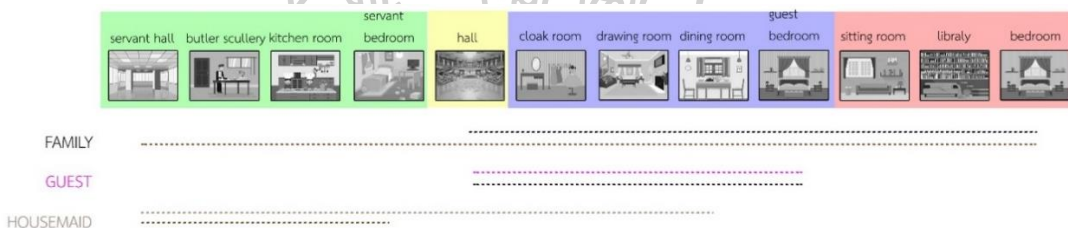
การศึกษา ไดอะแกรม-แสดงฟังก์ชันสัมพันธ์กับการใช้งานที่สามารถเข้าถึงได้ของผู้ใช้งานแต่ละประเภท

- สีดำ แสดงถึงฟังก์ชันที่เจ้าของสามารถเข้าถึงได้
- สีชมพู แสดงถึงฟังก์ชันที่แขกสามารถเข้าถึงได้
- สีน้ำตาล แสดงถึงฟังก์ชันที่คนใช้สามารถเข้าถึงได้

ภาพที่ 75 แสดงฟังก์ชันที่สัมพันธ์กับการใช้งานของผู้ใช้งานแต่ละประเภทภายในคฤหาสน์ปานแฮม (Parnham House)

การศึกษาไดอะแกรม-แสดงฟังก์ชันสัมพันธ์กับการใช้งานระหว่างฟังก์ชันผู้ใช้งานและเส้นทางเดิน

ภาพที่ 76 แสดงความสัมพันธ์ของฟังก์ชันกับการใช้งานระหว่างฟังก์ชัน ผู้ใช้งาน และเส้นทางเดินภายในคฤหาสน์ปานแฮม (Parnham House)

จากแผนผังอาคารที่แสดงถึงลำดับความเป็นส่วนตัวของพื้นที่และแผนภาพที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้งานกับฟังก์ชัน จะสามารถนำทั้งสองส่วนมาวิเคราะห์ได้โดยการนำฟังก์ชันมาเรียงลำดับจากส่วนที่มีความสำคัญน้อยที่สุดไปยังส่วนที่มีความสำคัญมากที่สุด โดยมีห้องโถง (สโตน) เป็นจุดศูนย์กลางเชื่อมส่วนต่าง ๆ

เส้นสีน้ำตาลแสดงถึงการใช้งานฟังก์ชันของผู้ใช้งานที่ใช้เป็นประจำ

เส้นสีแต่ละสีของผู้ใช้งานที่แตกต่างกันใช้แสดงถึงเส้นทางที่สามารถเข้าถึงได้

พบว่าระหว่างการใช้งานในแต่ละส่วนของผู้ใช้งาน มีช่องว่างเกิดขึ้น 2 ช่องว่างดังนี้

1. ช่องว่างระหว่างส่วนคนใช้ (housemaid) กับครอบครัว (family)
2. ช่องว่างจากส่วนของครอบครัว (family) และแขก (guest)

ซึ่งจะเห็นถึงช่องว่างของคนใช้ที่แยกออกจากส่วนของครอบครัวและแขกอย่างเห็นให้ชัด แสดงให้เห็นว่าหน้าที่-กิจกรรมของคนใช้ที่จะอยู่เฉพาะพื้นที่ของตน อาจมีบางกิจกรรมที่สามารถเข้าถึงพื้นที่อื่น ๆ ภายในบ้านได้ ส่วนเส้นทางการเข้าถึงของแขกและครอบครัวมีลักษณะเดียวกัน มีเพียงฟังก์ชันส่วนตัวที่แขกไม่สามารถเข้าถึงได้

4.1.3.3 ยุคที่ 3 ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ 1 สถาปัตยกรรม ได้แก่

BEARWOODHOUSE (ชั้น 1)

การศึกษา ฟัง-แสดงความเป็นส่วนตัว สาธารณะของกลุ่มของพื้นที่ใช้สอยแต่ละส่วนในสถาปัตยกรรม

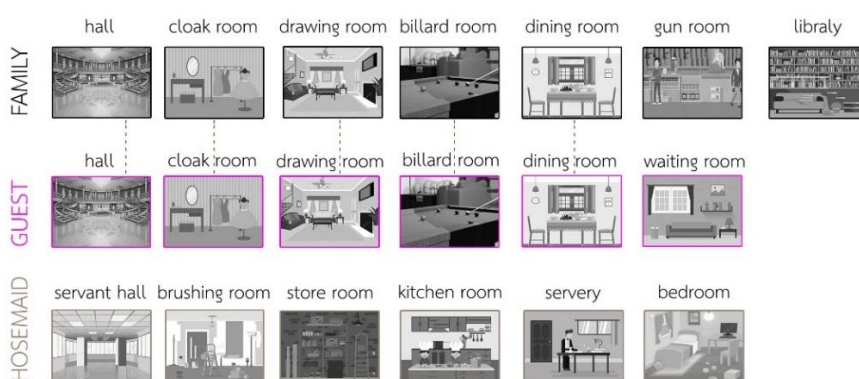
- พื้นที่สีแดง แสดงถึงส่วนที่มีความเป็นส่วนตัวสูง
- พื้นที่สีน้ำเงิน แสดงถึงส่วนที่มีความเป็นส่วนตัวปานกลาง
- พื้นที่สีเขียว แสดงถึงส่วนที่มีความเป็นส่วนตัวน้อย
- พื้นที่สีเหลือง แสดงถึงส่วนที่เป็นที่สาธารณะ

ภาพที่ 77 ฟังแสดงระดับความเป็นส่วนตัวของกลุ่มพื้นที่ภายใน Bearwood House ชั้นหนึ่ง
 ที่มา: ดัดแปลงจาก The Conversation, **Bearwood House**, Accessed September 30, 2017,
 Available from <http://theconversation.com/friday-essay-why-a-building-and-its-rooms-should-have-a-human-character-54952>

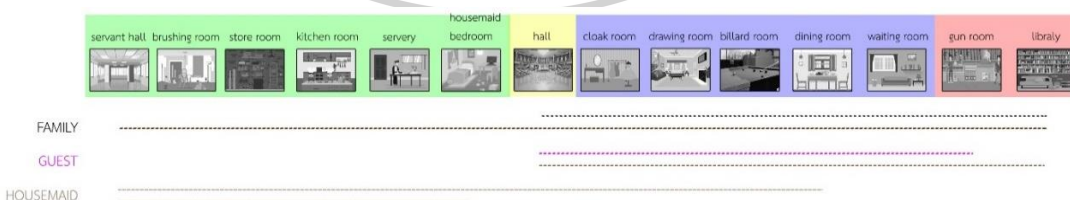
การศึกษา ไดอะแกรม-แสดงฟังก์ชันสัมพันธ์กับการใช้งานที่สามารถเข้าถึงได้ของผู้ใช้งานแต่ละประเภท

- สีดำ แสดงถึงฟังก์ชันที่เจ้าของสามารถเข้าถึงได้
- สีชมพู แสดงถึงฟังก์ชันที่แขกสามารถเข้าถึงได้
- สีฟ้า แสดงถึงฟังก์ชันที่ขุนนางสามารถเข้าถึงได้
- สีน้ำตาล แสดงถึงฟังก์ชันที่คนใช้สามารถเข้าถึงได้

ภาพที่ 78 แสดงฟังก์ชันที่สัมพันธ์กับการใช้งานของผู้ใช้งานแต่ละประเภทภายใน Bearwood House ชั้นหนึ่ง

การศึกษา ไดอะแกรม-แสดงฟังก์ชันสัมพันธ์กับการใช้งานระหว่างฟังก์ชันผู้ใช้งานและเส้นทางเดิน

ภาพที่ 79 แสดงความสัมพันธ์ของฟังก์ชันกับการใช้งานระหว่างฟังก์ชัน ผู้ใช้งาน และเส้นทางเดินภายใน Bearwood House ชั้นหนึ่ง

จากแผนผังอาคารที่แสดงถึงลำดับความเป็นส่วนตัวของพื้นที่และแผนภาพที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้งานกับฟังก์ชัน จะสามารถนำทั้งสองส่วนมาวิเคราะห์โดยการนำฟังก์ชันมาเรียงลำดับจากส่วนที่มีความสำคัญน้อยที่สุดไปยังส่วนที่มีความสำคัญมากที่สุด โดยมีห้องโถง (hall) เป็นจุดศูนย์กลางเชื่อมส่วนต่าง ๆ

เส้นสีน้ำตาลแสดงถึงการใช้งานฟังก์ชันของผู้ใช้งานที่ใช้เป็นประจำ

เส้นสีแต่ละสีของผู้ใช้งานที่แตกต่างกันใช้แสดงถึงเส้นทางที่สามารถเข้าถึงได้

จะพบว่าระหว่างการใช้งานในแต่ละส่วนของผู้ใช้งาน มีช่องว่างเกิดขึ้น 2 ช่องว่างดังนี้

1. ช่องว่างระหว่างส่วนคนใช้กับครอบครัวหรือแขก
2. ช่องว่างจากส่วนของครอบครัวและแขก

ซึ่งจะเห็นถึงช่องว่างของคนใช้ที่แยกออกจากส่วนของครอบครัวและแขกอย่างเห็นให้ชัด โดยส่วนของคนใช้จะอยู่ในขอบเขตอีกฝั่งหนึ่งของบ้าน อาจมีบางกรณีที่คนใช้อาจเข้ามาทำหน้าที่บริเวณพื้นที่อื่น ๆ ส่วนแขกจะมีเส้นทางการสัญจรเข้าสู่ฟังก์ชันต่าง ๆ เหมือนกับคนในครอบครัว มีเพียงบางห้องที่ต้องได้รับอนุญาตก่อน

BEARWOODHOUSE (ชั้น 2)

การศึกษา ผัง-แสดงความเป็นส่วนตัว สาธารณะของกลุ่มของพื้นที่ใช้สอยแต่ละส่วนในสถาปัตยกรรม

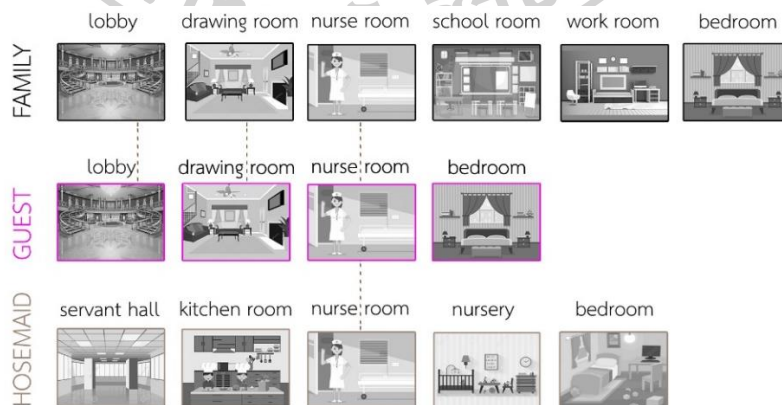
	พื้นที่สีแดง แสดงถึงส่วนที่มีความเป็นส่วนตัวสูง
	พื้นที่สีน้ำเงิน แสดงถึงส่วนที่มีความเป็นส่วนตัวปานกลาง
	พื้นที่สีเขียว แสดงถึงส่วนที่มีความเป็นส่วนตัวน้อย
	พื้นที่สีเหลือง แสดงถึงส่วนที่เป็นที่สาธารณะ

ภาพที่ 80 ผังแสดงระดับความเป็นส่วนตัวของกลุ่มพื้นที่ภายใน Bearwood House ชั้นสอง
ที่มา: ดัดแปลงจาก The Conversation, Bearwood House, Accessed September 30, 2017, Available from <http://theconversation.com/friday-essay-why-a-building-and-its-rooms-should-have-a-human-character-54952>

การศึกษา โดอะแกรม-แสดงฟังก์ชันสัมพันธ์กับการใช้งานที่สามารถเข้าถึงได้ของผู้ใช้งานแต่ละประเภท

- _____ สีดำ แสดงถึงฟังก์ชันที่เจ้าของสามารถเข้าถึงได้
- _____ สีชมพู แสดงถึงฟังก์ชันที่แขกสามารถเข้าถึงได้
- _____ สีฟ้า แสดงถึงฟังก์ชันที่ขุนนางสามารถเข้าถึงได้
- _____ สีน้ำตาล แสดงถึงฟังก์ชันที่คนใช้สามารถเข้าถึงได้

ภาพที่ 81 แสดงฟังก์ชันที่สัมพันธ์กับการใช้งานของผู้ใช้งานแต่ละประเภทภายใน Bearwood House ชั้นสอง

การศึกษาไดอะแกรม-แสดงฟังก์ชันสัมพันธ์กับการใช้งานระหว่างฟังก์ชัน ผู้ใช้งานและเส้นทางเดิน

FAMILY

GUEST

HOUSEMAID

ภาพที่ 82 แสดงความสัมพันธ์ของฟังก์ชันกับการใช้งานระหว่างฟังก์ชัน ผู้ใช้งาน และเส้นทางเดิน ภายใน Bearwood House ชั้นสอง

จากแผนผังอาคารที่แสดงถึงลำดับความเป็นส่วนตัวของพื้นที่และแผนภาพที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้งานกับฟังก์ชัน จะสามารถนำทั้งสองส่วนมาวิเคราะห์โดยการนำฟังก์ชันมาเรียงลำดับจากส่วนที่มีความสำคัญน้อยที่สุดไปยังส่วนที่มีความสำคัญมากที่สุด โดยมีห้องโถง (สโตน) เป็นจุดศูนย์กลางเชื่อมส่วนต่าง ๆ

เส้นสีน้ำตาลแสดงถึงการใช้งานฟังก์ชันของผู้ใช้งานที่ใช้เป็นประจำ

เส้นสีแต่ละสีของผู้ใช้งานที่แตกต่างกันใช้แสดงถึงเส้นทางที่สามารถเข้าถึงได้

จะพบว่าระหว่างการใช้งานในแต่ละส่วนของผู้ใช้งาน มีช่องว่างเกิดขึ้น 2 ช่องว่างดังนี้

1. ช่องว่างระหว่างส่วนคนใช้กับครอบครัวหรือแขก
2. ช่องว่างจากส่วนของครอบครัวและแขก

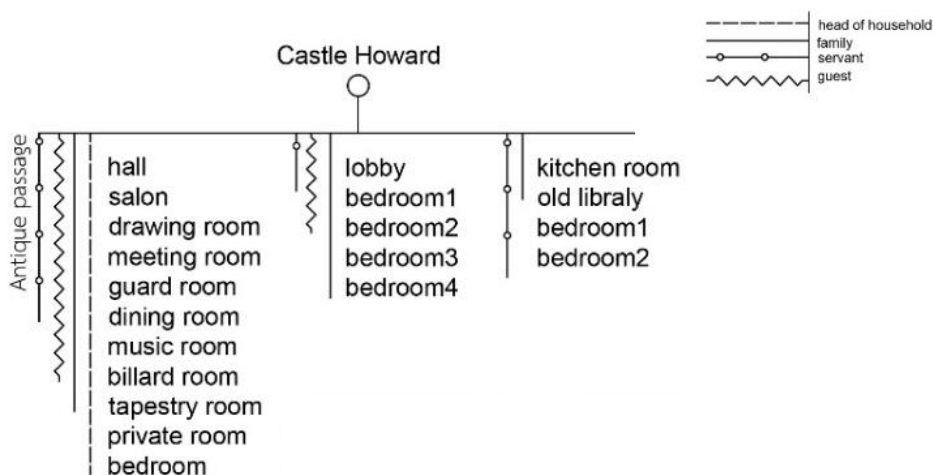
ซึ่งจะเห็นถึงช่องว่างของคนใช้ที่แยกออกจากส่วนของครอบครัวและแขกอย่างเห็นได้ชัด โดยส่วนของคนรับใช้จะอยู่ในขอบเขตอีกฝั่งหนึ่งของบ้าน อาจมีบางกรณีที่คนใช้อาจเข้ามาทำหน้าที่บริเวณพื้นที่อื่น ๆ ส่วนแขกจะมีเส้นทางการสัญจรเข้าสู่ฟังก์ชันต่าง ๆ ในเส้นทางเดียวกับครอบครัว โดยเข้าถึงในส่วนบริการได้บางฟังก์ชัน และสามารถเข้าถึงในส่วนพื้นที่ส่วนตัวได้แค่ห้องนั่งเล่นและห้องนอน

4.1.3.5 ไตอะแกรมแสดงการเชื่อมต่อของเส้นทางเดินที่เชื่อมกับกลุ่มฟังก์ชัน

ภายใต้การใช้งานของกลุ่มผู้ใช้งาน

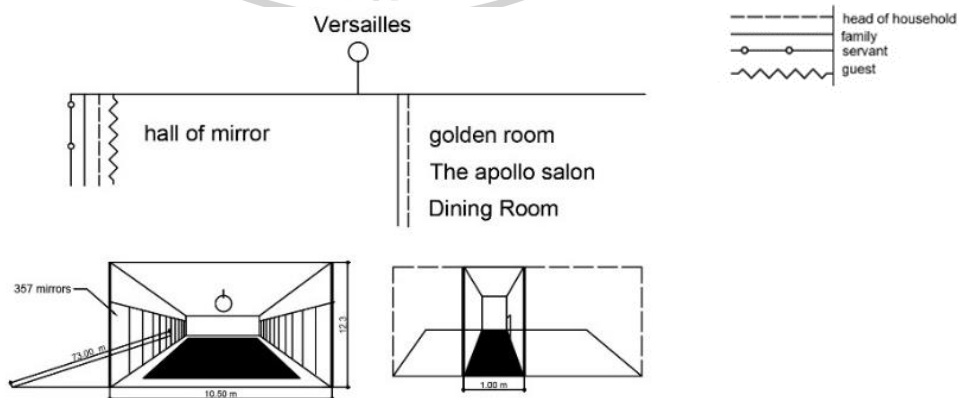
ยุคที่ 1 ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ 2 สถาปัตยกรรม ได้แก่

CASTLE HOWARD

ภาพที่ 83 ไตอะแกรมแสดงการเชื่อมต่อของเส้นทางเดินที่เชื่อมกับกลุ่มฟังก์ชัน ภายใต้การใช้งานของกลุ่มผู้ใช้งานภายในปราสาทฮาวเวิร์ด (Castle Howard)

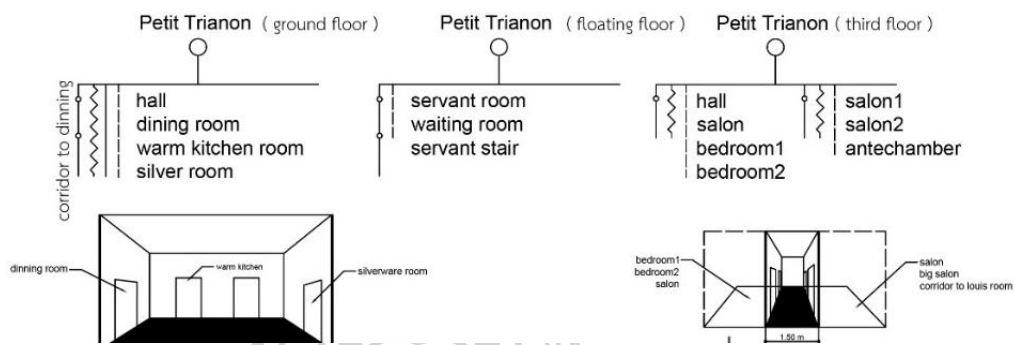
PALACE OF VERSAILLES

ภาพที่ 84 ไตอะแกรมแสดงการเชื่อมต่อของเส้นทางเดินที่เชื่อมกับกลุ่มฟังก์ชัน ภายใต้การใช้งานของกลุ่มผู้ใช้งานภายในพระราชวังแวร์ซาย (Palace of Versailles)

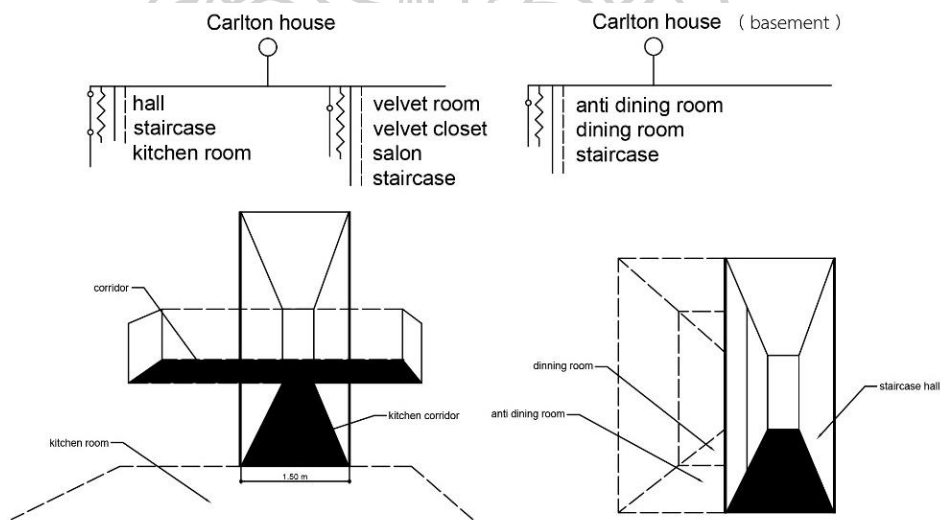
ยุคที่ 2 ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ 3 สถาปัตยกรรม ได้แก่

PETIT TRIANON

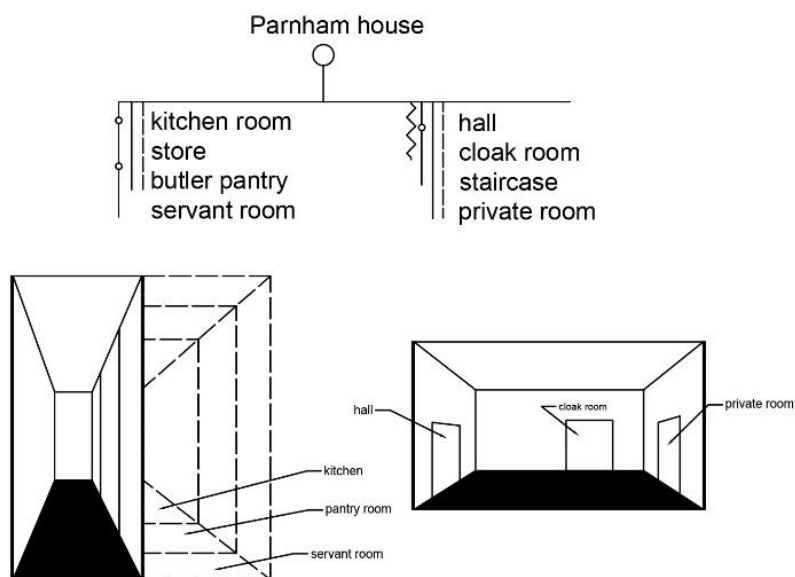
ภาพที่ 85 ไดอะแกรมแสดงการเชื่อมต่อของเส้นทางเดินที่เชื่อมกับกลุ่มฟังก์ชัน ภายใต้การใช้งานของกลุ่มผู้ใช้งานภายในคฤหาสน์ปีติตอโนน (Petit Trianon)

CARLTON HOUSE

ภาพที่ 86 ไดอะแกรมแสดงการเชื่อมต่อของเส้นทางเดินที่เชื่อมกับกลุ่มฟังก์ชัน ภายใต้การใช้งานของกลุ่มผู้ใช้งานภายในคาร์ลตันเฮาส์ (Carlton House)

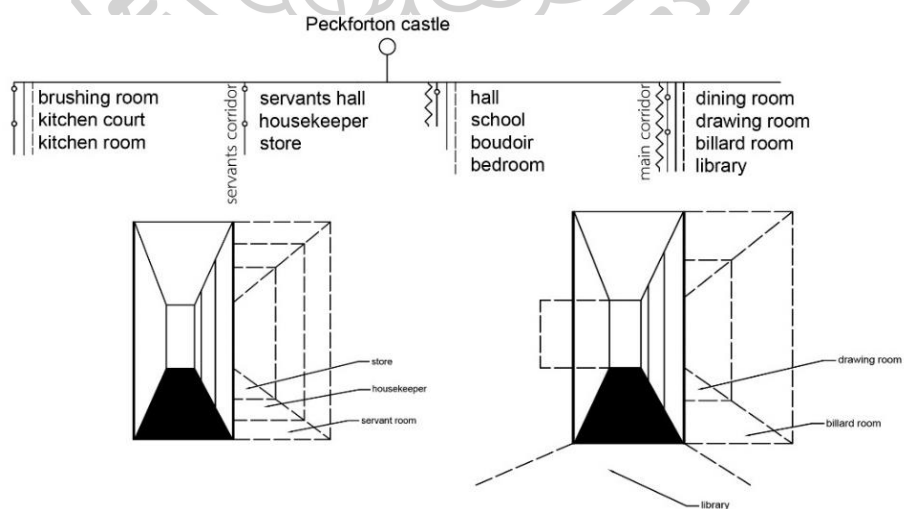
PARNHAM HOUSE

ภาพที่ 87 ไดอะแกรมแสดงการเชื่อมต่อของเส้นทางเดินที่เชื่อมกับกลุ่มฟังก์ชัน ภายใต้การใช้งานของกลุ่มผู้ใช้งานภายในคฤหาสน์ปาร์แฮม (Parnham House)

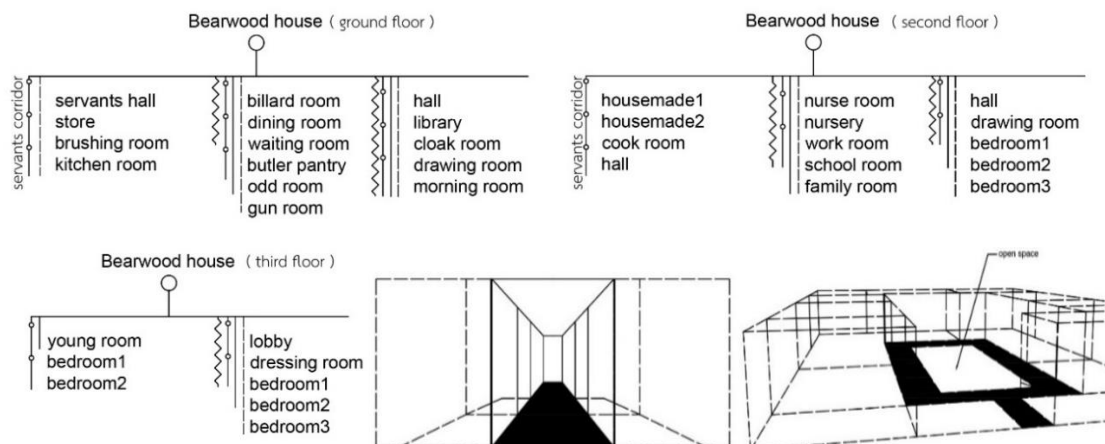
ยุคที่ 3 ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ 2 สถาปัตยกรรม ได้แก่

PECKFORTON CASTLE

ภาพที่ 88 ไดอะแกรมแสดงการเชื่อมต่อของเส้นทางเดินที่เชื่อมกับกลุ่มฟังก์ชัน ภายใต้การใช้งานของกลุ่มผู้ใช้งานภายในปราสาทเปคฟอร์ดตัน (Peckforton Castle)

BEARWOOD HOUSE

ภาพที่ 89 โคอะแกรมแสดงการเชื่อมต่อของเส้นทางเดินที่เชื่อมกับกลุ่มฟังก์ชัน ภายใต้การใช้งานของกลุ่มผู้ใช้งานภายใน Bearwood House

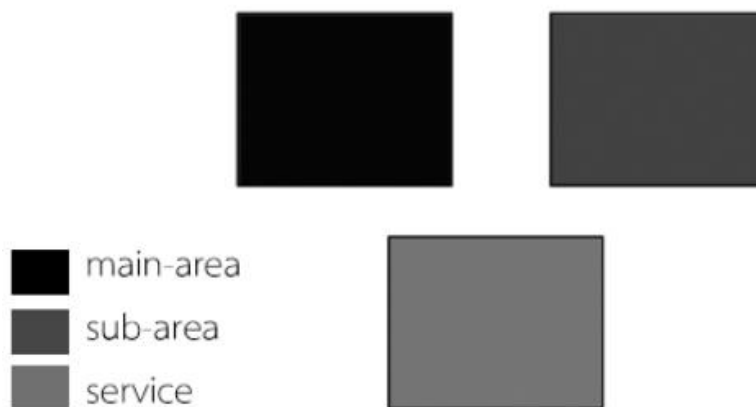
4.1.4 การวิเคราะห์การเชื่อมต่อของเส้นทางเดินระหว่างพื้นที่และกิจกรรมการใช้งาน

การวิเคราะห์พฤติกรรมและกิจกรรมการใช้งานที่ก่อให้เกิดเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรมประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ภาพรวมการแบ่งส่วนพื้นที่ (zoning) การวิเคราะห์ส่วนพื้นที่หลัก ส่วนพื้นที่รอง และส่วนบริการที่มีผลต่อการพัฒนา และการออกแบบเส้นทางจราจรภายในสถาปัตยกรรม

ยุคที่ 1 ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ 2 สถาปัตยกรรม

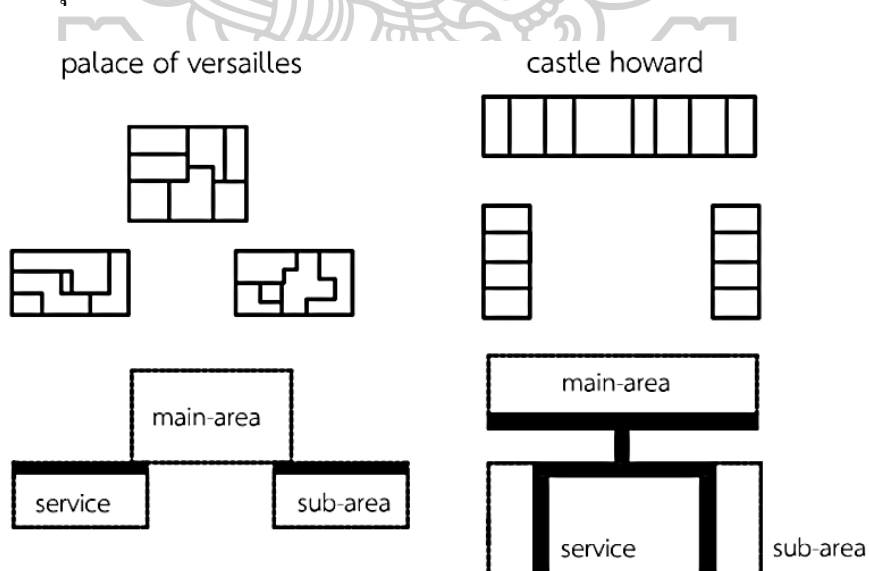
ทั้ง Versailles และ Castle Howard ทั้งสองมีผู้อยู่อาศัยเป็นจำนวนมากเนื่องจากเป็นยุคของอำนาจและการปกครองที่มั่นคง จะสร้างพระราชวังเพื่อเสริมอำนาจและความยิ่งใหญ่ ตัวอย่างเช่นในสมัยของหลุยส์ที่ 14 เรียกขุนนางแนวหน้า กว่า 800 คนเข้ามาอยู่ในพระราชวังแวร์ซาย ดังนั้นจึงทำให้กิจกรรมและการใช้งานต่าง ๆ มีมากขึ้น

การศึกษา ไดอะแกรมวิเคราะห์การแบ่งส่วนพื้นที่ในระดับภาพรวมของสถาปัตยกรรม เป็นการแสดงถึงการเรียงตัวของกลุ่มพื้นที่ใช้สอยของสถาปัตยกรรมยุคที่ 1

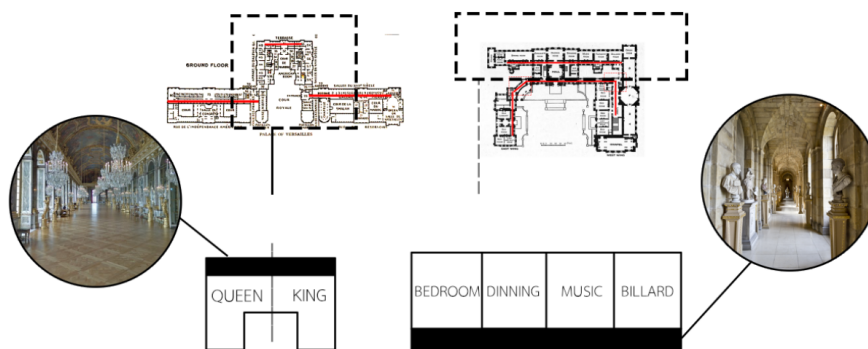
ภาพที่ 90 แสดงการวิเคราะห์การแบ่งส่วนพื้นที่ในระดับภาพรวมของสถาปัตยกรรมยุคที่ 1

การศึกษา ไดอะแกรมแสดงเส้นทางเดินที่เชื่อมต่อกับพื้นที่การใช้งานส่วนต่าง ๆ ของสถาปัตยกรรมยุคที่ 1

ภาพที่ 91 แสดงการวิเคราะห์พื้นที่เส้นทางเดินและกลุ่มของพื้นที่ใช้สอย

การศึกษา ใดอะแกรม-แสดงเส้นทางเดินที่เชื่อมต่อกับพื้นที่การใช้งานในส่วนพื้นที่หลักกับพื้นที่อื่น ๆ ภายในสถาปัตยกรรมยุคที่ 1

ภาพที่ 92 แสดงการเชื่อมต่อของกลุ่มพื้นที่ใช้สอยและเส้นทางเดินภายในสถาปัตยกรรมยุคที่ 1

ยุคดังกล่าวมีสถาปัตยกรรมอาณาจักรแบบแยกส่วน ปรากฏเส้นทางเดินขนาดใหญ่ขนานไปตามความยาวของอาคาร ทำหน้าที่เชื่อมต่อส่วนพื้นที่หลัก ตัวอย่างเช่น เส้นทางเดินขนาดใหญ่ในพระราชวังแวร์ซายเชื่อมต่อกับส่วนพื้นที่ของกลุ่มผู้ใช้งานทั้ง 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนพระมหากษัตริย์และ ส่วนพระราชินี นอกจากนี้ทางเดินขนาดใหญ่ยังทำหน้าที่รองรับการจัดกิจกรรมหลากหลายภายในพระราชวังอีกด้วย ในขณะที่เส้นทางเดินในปราสาทฮาวเวิร์ดนอกจากเชื่อมต่อแต่ละส่วนของพื้นที่หลักแล้ว ยังทำงานเชื่อมต่อไปในระดับพื้นที่ใช้สอยบริเวณห้องต่าง ๆ ของส่วนเจ้าของ เช่น เส้นทางเดินเชื่อมต่อไปยังห้องนอน ห้องดนตรี ห้องรับประทานอาหาร เป็นต้น

ยุคที่ 2 ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ 3 สถาปัตยกรรม

เมื่อสถาปัตยกรรมพัฒนาและรุ่งเรืองในพระราชวัง เหล่าบรรดาขุนนางผู้มั่งมีและกลุ่มหลงต้องการมีสถาปัตยกรรมและศิลปะเหล่านั้นบ้าง จึงได้ไปสร้างเป็นคฤหาสน์ส่วนตัวตามที่ดินของตนและได้นำธรรมเนียม ศิลปะและพิธีการเข้าสู่การสร้างคฤหาสน์ของตน ในยุคนี้สถาปัตยกรรมจะไม่กว้างขวางใหญ่โตถึงขนาดพระราชวังดังนั้นการออกแบบรูปโฉมภายนอกจึงมีความสำคัญลดลงจะเน้นไปที่การตกแต่งภายในและการจัดการของห้องต่าง ๆ เป็นรูปแบบที่ใกล้ชิด (intimate) และยึดหยุ่นได้

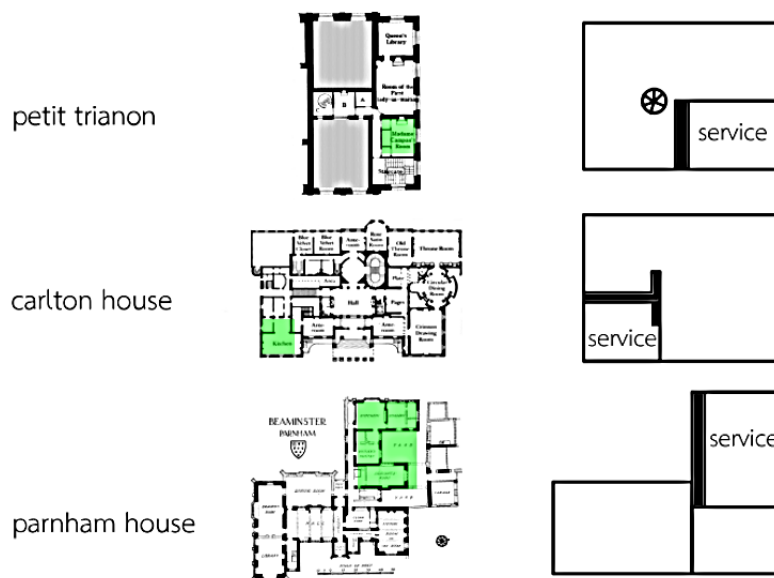
การศึกษา ไดอะแกรมวิเคราะห์การแบ่งส่วนพื้นที่ในระดับภาพรวมของสถาปัตยกรรมเป็นการแสดงถึงการเรียงตัวของกลุ่มพื้นที่ใช้สอยของสถาปัตยกรรมยุคที่ 2

ภาพที่ 93 แสดงการวิเคราะห์การแบ่งส่วนพื้นที่ในระดับภาพรวมของสถาปัตยกรรมยุคที่ 2

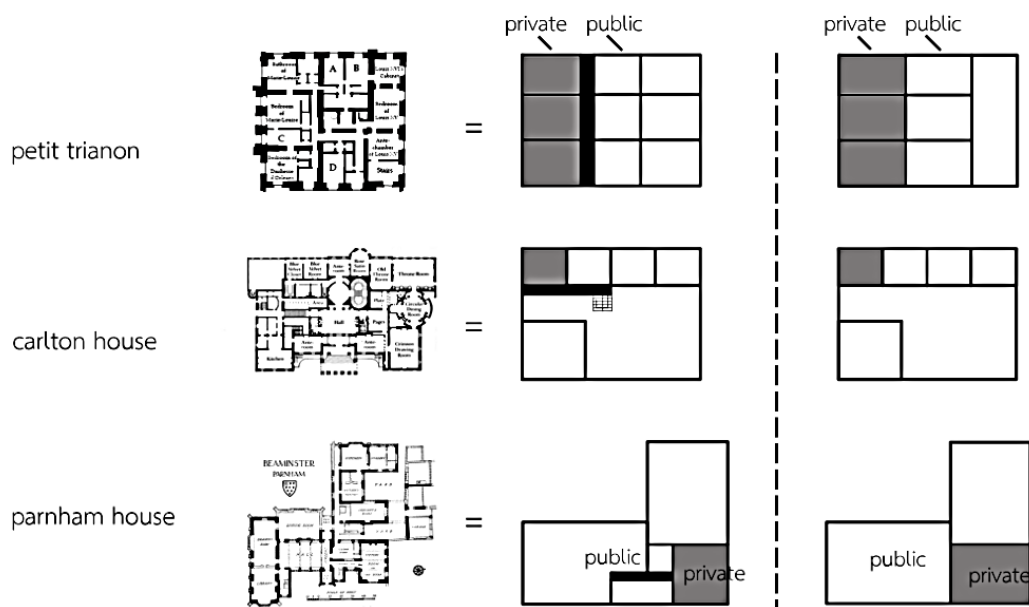

การศึกษา ไดอะแกรม-แสดงเส้นทางเดินที่เกิดขึ้นบนพื้นที่ส่วนบริการของสถาปัตยกรรมยุคที่ 2

ภาพที่ 94 แสดงเส้นทางเดินที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อจัดการพื้นที่ภายในสถาปัตยกรรมยุคที่ 2

การศึกษา ใคอะแกรม-แสดงการเชื่อมต่อของสองพื้นที่ และการวางตำแหน่งเส้นทางเดินของสถาปัตยกรรมยุคที่ 2

ภาพที่ 95 การเชื่อมต่อของเส้นทางเดินระหว่างสองพื้นที่ที่แตกต่างกันในสถาปัตยกรรมยุคที่ 2

ยุคสมัยดังกล่าวมีการค้นพบเส้นทางเดินขนาดสั้น ๆ ที่ทำงานอยู่ในสถาปัตยกรรม โดยแบ่งออก เป็น 2 รูปแบบ มีหน้าที่การทำงานแตกต่างกันที่ผลักันให้เกิดเส้นทางเดินขึ้น โดยเส้นทางเดินรูปแบบแรกเป็นเส้นทางเดินบริเวณส่วนบริการ (service) ซึ่งเป็นเป็นบริเวณห้องครัวและพื้นที่คนรับใช้ บริเวณส่วนนี้จะมีเส้นทางเดินเข้ามาเชื่อมต่อหรือแบ่งกันพื้นที่ส่วนบริการกับส่วนของตัวบ้านให้แยกออกจากกัน อาจเนื่องด้วยบริบททางสังคมในยุคดังกล่าวที่มีการแบ่งกลุ่มคนชนชั้น มีความขัดแย้งกันระหว่างเจ้าของบ้านกับคนใช้ ทำให้พื้นที่เหล่านั้นต้องถูกแบ่งกันฐานะทางสังคมด้วยเส้นทางเดิน ส่วนอีกเส้นทางเดินสั้น ๆ ที่ปรากฏในสถาปัตยกรรมยุคที่ 2 คือเส้นทางเดินที่ทำหน้าที่ แบ่งกันหรือเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวสูงกับพื้นที่สาธารณะ โดยเส้นทางเดินอาจเข้ามาทำหน้าที่จัดการพื้นที่เหล่านั้นให้เป็นระบบระเบียบตอบสนองต่อการใช้งานและเพิ่มความเร็วในการเข้าถึง

ยุคที่ 3 ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ 2 สถาปัตยกรรม

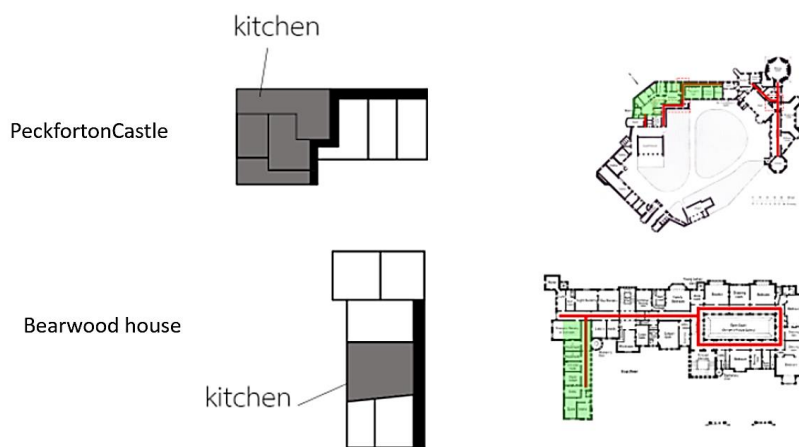
ยุคนี้เป็นยุคของพ่อค้าคนกลางที่ร่ำรวยเรียกได้ว่าเป็นชนชั้นสูงในยุคนั้น สิ่งต่าง ๆ ที่พัฒนา ส่งผลถึงสถาปัตยกรรมและชีวิตความเป็นอยู่ พ่อค้าที่ร่ำรวยต้องการมีศิลปะและสถาปัตยกรรมที่งดงาม การออกแบบในช่วงเวลานี้จึงมีทั้งเส้นสาย (line) สัดส่วน (proportion) และ พื้นที่ (space) ต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น เหมาะสมต่อความต้องการของการอยู่อาศัยที่เกิดขึ้นเพื่อสนองอารมณ์เช่นอดีตอีกต่อไป

การศึกษา ไดอะแกรมวิเคราะห์การแบ่งส่วนพื้นที่ในระดับภาพรวมของสถาปัตยกรรมเป็นการแสดงถึงการเรียงตัวของกลุ่มพื้นที่ใช้สอยของสถาปัตยกรรมยุคที่ 3

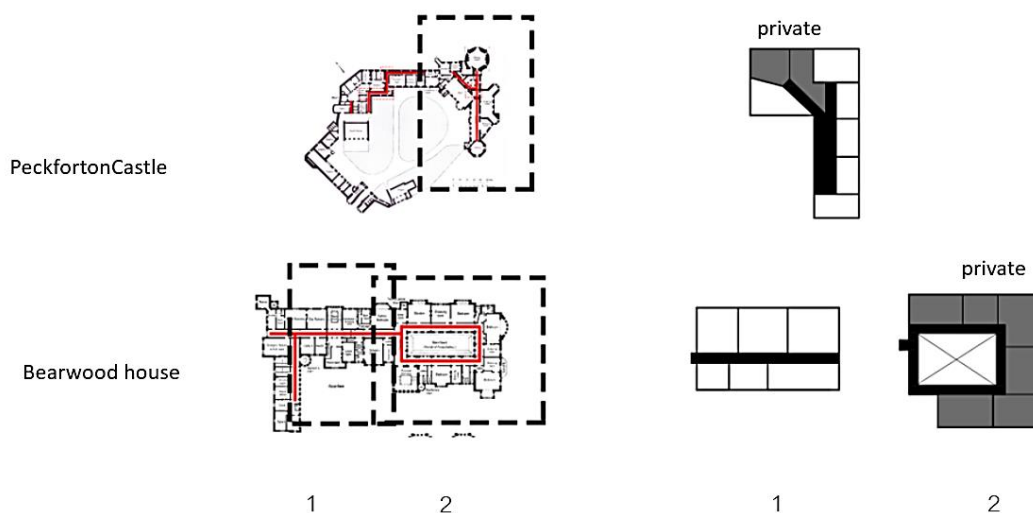
ภาพที่ 96 การวิเคราะห์การแบ่งส่วนพื้นที่ในระดับภาพรวมของสถาปัตยกรรมสถาปัตยกรรมยุคที่ 3

การศึกษา ไดอะแกรม-แสดงเส้นทางเดินที่เกิดขึ้นบนพื้นที่ส่วนบริการของสถาปัตยกรรมยุคที่ 3

ภาพที่ 97 แสดงเส้นทางเดินที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อจัดการพื้นที่ภายในสถาปัตยกรรมยุคที่ 3

การศึกษา ใคอะแกรม-แสดงการเชื่อมต่อของสองพื้นที่ และการวางตำแหน่งเส้นทางเดินของสถาปัตยกรรมยุคที่ 3

ภาพที่ 98 การเชื่อมต่อของเส้นทางเดินระหว่างสองพื้นที่ที่แตกต่างกันในสถาปัตยกรรมยุคที่ 3

ยุคดังกล่าวมีการปรากฏเส้นทางเดินหลักหลายระดับเพิ่มขึ้น เข้ามาทำงานในกลุ่มโปรแกรมเดียวกันและหลากหลายกลุ่ม โปรแกรม อาทิเช่น เส้นทางเดินทำหน้าที่เชื่อมต่อในระดับฟังก์ชันของส่วนพื้นที่บริการ เริ่มต้นพบเส้นทางเดินตั้งแต่ ห้องเก็บ ห้องครัว ห้องล้างจาน จนไปถึงส่วนพื้นที่ของคนใช้ นอกจากนี้บางเส้นทางเดินในยุคสมัยนี้ยังเชื่อมต่อเป็นแนวขาดตั้งแต่พื้นที่สาธารณสู่พื้นที่ส่วนตัว อีกทั้งยังมีเส้นทางเดินย่อย เพิ่มระดับการเข้าถึง เข้าไปยังเข้าไปทำงานในพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวสูงในอีกระดับ

บทวิเคราะห์การเชื่อมต่อของเส้นทางเดินระหว่างพื้นที่และกิจกรรมการใช้งาน

การจัดการพื้นที่ในแต่ละยุคสมัยมีความแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะบริบททางสังคมที่อยู่อาศัยภายในสถาปัตยกรรมมีส่วนผลักดันการแยกตัวของพื้นที่ (Zoning) ตัวอย่างเช่น ในยุคแรกมีผู้ใช้งานจำนวนมากการอยู่อาศัยรวมกันหลายชนชั้น ทำให้เกิดการแยกส่วนการอยู่อาศัยในเชิงพื้นที่ การจัดสรรกลุ่มของพื้นที่ใช้สอยภายใต้สถาปัตยกรรมขนาดใหญ่ ส่วนยุคที่ 2 และ 3 นั้นมีกลุ่มผู้ใช้งานภายในสถาปัตยกรรมน้อยกว่ายุคที่ 1 มาก โดยจะมีลักษณะการอยู่กันเป็นครอบครัว ทำให้มี

วิธีการจัดการกลุ่มของพื้นที่ใช้สอย ความเป็นส่วนตัว และการเข้าถึงในอีกรูปแบบหนึ่ง อันอยู่ภายในอาคารเดียวกัน

ส่วนในแง่ของการเกิดเส้นทางเดินสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนคือการวางฟังก์ชันหรือกลุ่มของพื้นที่ใช้สอยให้สัมพันธ์กับบริบททางสังคมในเรื่องของกลุ่มผู้ใช้งาน ซึ่งในส่วนของคนใช้หรือส่วนบริการ จะถูกทางเดินแบ่งกันอย่างเห็นได้ชัด เพื่อเชื่อมต่อกับพื้นที่บริเวณอื่น ๆ นอกจากนั้นอีกสิ่งหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเกิดเส้นทางเดินที่เชื่อมต่อกันที่ขึ้นก็คือความต้องการทางความเป็นส่วนตัวและความต้องการทางสาธารณะ ทำให้การแบ่ง 2 พื้นที่ดังกล่าวถูกเชื่อมต่อกันโดยมีตัวกลางคือเส้นทางเดิน

4.2 การวิเคราะห์ส่วนเนื้อหา ที่ได้จากการศึกษาด้านบริบททางสังคมและการวิเคราะห์ทางสถาปัตยกรรม

เป็นการวิเคราะห์และตีความตามหลักฐานข้อมูล ด้วยการพิจารณาจากข้อมูลในหลักฐานที่ได้รวบรวมไว้จากการศึกษา ค้นคว้า และวิจัย (บทที่ 2) ประกอบกับส่วนของการวิเคราะห์จากผังทั้งหมด ถ่ายทอดออกมาเป็นรูปแบบเนื้อหาที่เชื่อมโยงกัน โดยเรียงลำดับเป็นยุคสมัย ตั้งแต่ยุคสมัยการปกครองที่มั่นคงและทรงอำนาจหรือสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ยุคเริ่มแรกของการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 1 และยุคพัฒนาสูงสุดหรือการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 2 เพื่อให้เข้าใจถึงพัฒนาการต่าง ๆ ความสัมพันธ์ ระหว่างเส้นทางเดิน สถาปัตยกรรม และบริบททางสังคม

4.2.1 ยุคที่ 1 ยุคการปกครองที่มั่นคงและทรงอำนาจ มีตัวแทนสำคัญคือ กษัตริย์ ซึ่งถือเป็นตัวแทนของผู้ใช้งานในยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางฐานานุศักดิ์ในงานสถาปัตยกรรม โดยมีการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ถือเป็นช่วงเวลาต่อเนื่องจากอดีตที่มีทางเดินเป็นเพียงเส้นทางภายนอกสถาปัตยกรรม โดยยุคนี้ได้นำเส้นทางเดินมาเป็นเครื่องมือในสถาปัตยกรรม เพื่อเพิ่มความสะดวกสบายของผู้ใช้งาน โดยการพัฒนาเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลานี้มีเหตุมาจากบริบททางสังคมที่อยู่อาศัยเป็นครอบครัวใหญ่ จึงส่งผลให้การอยู่ร่วมกันไม่สะดวกสบายนัก อาทิเช่น ในเรื่องของจำนวนคนมหาศาล ความหลากหลายของชนชั้น ทำให้ต้องมีการจัดการสถาปัตยกรรมอย่างเหมาะสม โดยแบ่งพื้นที่ตามการใช้งานเป็นส่วนของผู้ใช้งานหลัก ส่วนผู้อยู่อาศัยและส่วนบริการ โดยทั้งหมดนี้ส่งผลให้เกิดเส้นทางเดินและเข้ามาเป็นจุดเปลี่ยนที่มีประโยชน์นานาประการ โดยยุคนี้มีระบบการเข้าถึง สถาปัตยกรรมแบบห้องต่อห้อง และมีทางเดิน 2 ประเภทคือ

- **ทางเดินเชื่อมพื้นที่หลัก** ทางเดินขนานตามอาคารอาจเป็นเหตุมาจากความต้องการในการพัฒนาของระบบสังคมที่อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่ เกิดการแยกตัวของโครงสร้างสถาปัตยกรรมในทางพื้นที่ (Zoning) อยู่อาศัย แต่ก็มีความต้องการการเชื่อมต่อเป็นระบบเส้นทางหมุนเวียนในอาณาจักรตน หรืออีกแง่มุมหนึ่งคือการเพิ่มพื้นที่ด้านหน้าของฟังก์ชันเป็นแนวยาวเพื่อให้การใช้งานเป็นไปได้มากกว่า 1 หน้าที่
- **ทางเดินสั้น ๆ เชื่อมห้องต่อห้องภายใน** จากอดีตปรากฏเส้นทางสัญจรลับเพื่อหลบหนีซ่อนตัว จากภัยคุกคามในแง่ของผู้อยู่อาศัย แต่ในยุคสมัยนี้เริ่มจากใน Versailles (1681) ในอพาร์ทเมนต์ของหลุยส์ที่ 14 มีการเข้าถึงแบบห้องต่อห้องเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายโยงแมงมุม และด้วยพระราชกรณียกิจอันมากมาย จึงทำให้ออกแบบทางเดินเล็ก ๆ อยู่ระหว่างกำแพงห้อง เพื่อให้ภักษัตริย์เดินทางไปมาห้องต่าง ๆ ได้ โดยไม่ต้องผ่านผู้คน

4.2.2 ยุคที่ 2 ยุคแรกเริ่มปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 1 มีตัวแทนสำคัญคือ ชุนนาง ซึ่งถือเป็นตัวแทนของผู้ใช้งานในยุคสมัยที่ซึ่งเป็นรอยต่อระหว่างยุคภูมิปัญญา (ยุคที่ 1) กับยุคแห่งความคิดและระบบโครงสร้างศักดินา ช่วงเวลาดังกล่าวถือเป็นจุดเปลี่ยนแปลงการอยู่อาศัยที่สำคัญ จากเดิมคือยุคภักษัตริย์ที่รุ่งเรือง อยู่อาศัยภายในสถาปัตยกรรมยิ่งใหญ่ มีผู้ใช้งาน แต่สุดท้ายก็เริ่มเสื่อมอำนาจลง เหล่าชุนนางหรือผู้ใช้งานหลักในยุคสมัยนี้ได้เปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ด้วยการแยกย้ายมาสร้างสถาปัตยกรรมที่อยู่อาศัยของตน มีการถ่ายทอดสถาปัตยกรรมจากยุคที่ผ่านมารุ่นสู่รุ่นหรือจากราชวงศ์สู่ชนชั้นชุนนาง ก็ยังเป็นธรรมเนียมที่คงปฏิบัติ แต่สิ่งที่แตกต่างคือบริบททางสังคม วิถีชีวิต ตลอดจนกลุ่มคนอยู่อาศัยในสถาปัตยกรรมที่ลดลง ความเป็นพิธีที่ไม่เยอะเช่นก่อน โดยยุคนี้มีการจัดการพื้นที่ทางสถาปัตยกรรมแบบรวมส่วน (อยู่ในสถาปัตยกรรมเดียว) เน้นการออกแบบพื้นที่ภายในมากกว่าภายนอก ยังคงมีระบบการเข้าถึงแบบห้องต่อห้อง รวมทั้งมีทางเดินแทรกอยู่แต่ละจุด แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ตามการใช้งานของผู้ใช้งาน ได้แก่

- **ไม่ผ่านห้องใด ๆ ขณะทำกิจกรรมอยู่** ผู้ใช้งานต้องการจัดการการเข้าถึงให้ไม่รบกวนฟังก์ชันอื่น โดยออกแบบให้เกิดเป็นเส้นทางที่เข้ามาช่วยในการจัดพื้นที่การใช้งาน ช่วยเพิ่มความสามารถและระบุนความเจาะจงในการเข้าถึง เช่น ทางเดินที่เข้าถึงพื้นที่หนึ่งโดยไม่ต้องผ่านอีกพื้นที่ขณะมีผู้ใช้งานอยู่ เปรียบเสมือนเส้นทางเหล่านั้นเป็นค่ากลางระหว่างพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะ

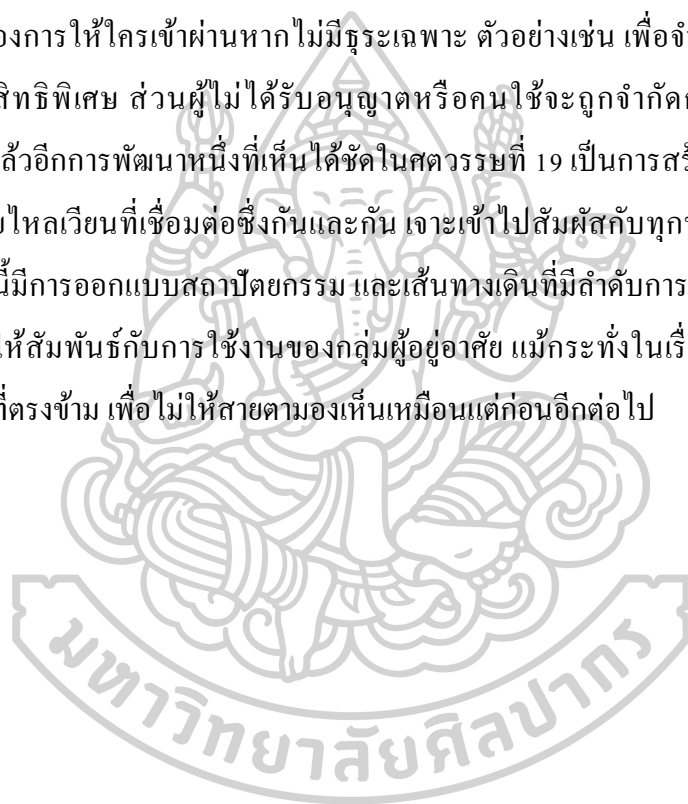
- **ไม่ยอมเห็นหน้าคนใช้** ในช่วงเวลานี้ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้านายกับคนใช้เลวร้ายยิ่งนัก ผู้ใช้งานต้องการแบ่งแยกพื้นที่ส่วนเจ้าของและส่วนของคนใช้อย่างชัดเจน เพื่อปิดเป้าผู้รับใช้ออกไปให้ไกลจากสายตา จึงคิดริเริ่มให้เส้นทางเข้ามาช่วยแบ่งกัน(เชื่อมต่อ) พื้นที่ของผู้ใช้งานตามลำดับความสำคัญของผู้อยู่อาศัย

4.2.3 ยุคที่ 3 ยุคพัฒนาอย่างสุดขีด ประกอบกับช่วงยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมช่วงที่ 2 เป็นยุคที่มีตัวแทนสำคัญคือพ่อค้า(ร่ำรวย) ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และเข้ามามีบทบาทสำคัญในยุคนี้ โดยมีหลายปัจจัยที่เป็นความต่อเนื่องกับยุคที่ผ่านมา จากยุคเกษตรกรรมเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ระบบทุนนิยมอย่างแท้จริง สิ่งให้เห็นให้ชัด คือ การเปลี่ยนแปลงทางบริบททางสังคม ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางประชากรในสังคม การเกิดขึ้นชั้นใหม่ ส่งผลสู่การเปลี่ยนแปลงพัฒนาทางความคิดและระบบการจัดการสถาปัตยกรรม ตัวอย่างเช่น ความเข้มงวดของประเพณีที่ลดน้อยลง ค่านิยมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนไป ทำให้ผู้อยู่อาศัย มีความต้องการในพื้นที่การใช้งานที่เป็น ระบบ ระเบียบ มากยิ่งขึ้น

ช่วงเวลาดังกล่าว ระบบการจัดการแบบรวมส่วน มีการจัดการพื้นที่เป็นสัดส่วนชัดเจน ความซับซ้อนที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งมีแนวทางจารีตและวิถีประเพณีที่เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น พยายามคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบกลุ่มของพื้นที่ใช้สอยให้สัมพันธ์กับลำดับชั้นของผู้อยู่อาศัย ผลักดันให้เกิดเส้นทางเดินเข้ามาส่วนในการจัดการพื้นที่ โดยแบ่งเป็น 2 ประเภทดังนี้

- **ผู้ใช้งานต้องการแบ่งสัดส่วนพื้นที่อย่างเป็นระบบ** ช่วงเวลานี้นอกจากจะเน้นการออกแบบกลุ่มของพื้นที่ใช้สอยให้สัมพันธ์กับ Proportion form แล้ว ยังต้องการความเกี่ยวข้องของสิ่งเหล่านี้ให้สัมพันธ์กับฟังก์ชันและความต้องการทางการอยู่อาศัยของผู้ใช้งาน ทำให้เกิดเป็นเส้นทางเข้ามาเชื่อมต่อแต่ละส่วนของกลุ่มของพื้นที่ใช้สอยการใช้งานภายในสถาปัตยกรรม เป็นเส้นทางแนวราบที่ร้อยเรียงกันกับพื้นที่อย่างเป็นระบบ โดยมีวัตถุประสงค์เป็นนัยสำคัญในเรื่องของความเสมอภาคทางชนชั้น โดยใช้เส้นทางเดินเป็นตัวกลาง
- **ผู้ใช้งานต้องการความเป็นส่วนตัวเพิ่มขึ้น** เมื่อมีมากกลุ่มของพื้นที่ใช้สอย หลากหลายฟังก์ชัน ทำให้การอยู่อาศัยของผู้ใช้งานภายในสถาปัตยกรรมมีเพิ่มขึ้น(ทั้งเจ้านายครอบครัว หรือแม้แต่คนใช้) ก็ล้วนแล้วแต่ต้องการพื้นที่ส่วนตัว พื้นที่ทำงานมากขึ้น จึงมีกระบวนการออกแบบเส้นทางเดินย่อย เข้ามาเชื่อมต่อกับอีกพื้นที่หนึ่งหรือหลายพื้นที่ ที่มีความเป็นส่วนตัวมากกว่าทำให้มีระดับการเข้าถึงเพิ่มขึ้น

หากกล่าวโดยสรุปแล้วการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ตลอดจนพัฒนาการจากกองกำลังทหารสู่ราชตระกูล หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ จากเส้นทางภายนอกสู่เส้นทางภายในสถาปัตยกรรม โดยช่วงแรกนั้นอาจพบเห็นเส้นทางเดินภายในสถาปัตยกรรมส่วนใหญ่ จากบุคคลที่มีอำนาจสูง เช่น กษัตริย์ คณะกรรมการ ซึ่งเส้นทางเหล่านั้นเป็นทางเดินหลักที่เชื่อมต่อกันระหว่างอาคาร แต่ต่อมาสถาปัตยกรรมและบริบททางสังคมในหลายเรื่องได้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา จึงส่งผลให้หน้าที่ของเส้นทางเหล่านั้นถูกพัฒนาขึ้นจากการเป็นเส้นทาง เพื่อเพิ่มความสะดวกสบายและการเข้าถึงอย่างรวดเร็ว ความยาวทั้งหมดของทางเดินยังทำหน้าที่ป้องกันไม่ให้บุคคลผ่านไปมาในห้องสำคัญที่ไม่ต้องการให้ใครเข้าผ่านหากไม่มีธุระเฉพาะ ตัวอย่างเช่น เพื่อจำกัดลำดับการเข้าถึงให้ครอบครัวมีสิทธิพิเศษ ส่วนผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาตหรือคนใช้จะถูกจำกัดการเข้าถึงอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้แล้วอีกการพัฒนาหนึ่งที่ได้เห็นได้ชัดในศตวรรษที่ 19 เป็นการสร้างเส้นทางเชื่อมต่อแบบเครือข่ายไหลเวียนที่เชื่อมต่อซึ่งกันและกัน เราเข้าไปสัมผัสกับทุกพื้นที่สำคัญภายในบ้าน โดยช่วงเวลานี้มีการออกแบบสถาปัตยกรรม และเส้นทางเดินที่มีลำดับการเข้าถึง เป็นไปตามพื้นที่เป็นส่วนตัว ให้สัมพันธ์กับการใช้งานของกลุ่มผู้อยู่อาศัย แม้กระทั่งในเรื่องย่อย ๆ เช่น การเรียงประตูบนพื้นที่ตรงข้าม เพื่อไม่ให้สายตามองเห็นเหมือนแต่ก่อนอีกต่อไป

บทที่ 5

บทสรุป

จากการศึกษา ค้นคว้า จนมาสู่การวิเคราะห์ พบว่าบริบททางสังคมในด้านของกลุ่มผู้อยู่อาศัยหรือกลุ่มผู้ใช้งาน มีส่วนในการแปรผันและพัฒนาการของเส้นทางเดิน เนื่องจากมนุษย์ในสังคมที่อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มแล้วแต่มีจิตใจ ความรู้สึก รวมทั้งมีส่วนในการกำหนดปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางกรรมพันธุ์ในตัวเองและสภาพแวดล้อม ภายใต้ช่วงเวลาสำคัญของประวัติศาสตร์ อันมีเหตุการณ์สำคัญเข้ามาเป็นเส้นแกน ทำให้ความต้องการของตัวแทนสำคัญ (กลุ่มผู้ใช้งาน) มีอิทธิพลต่อการกำเนิดและพัฒนาการของเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรม จนกระทั่งถึงทุกวันนี้เส้นทางเดินถือเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของสถาปัตยกรรม ได้แทรกซึมเข้าไปมีบทบาท แนวคิด และการจัดการสถาปัตยกรรมในหลากหลายรูปแบบอย่างนับไม่ถ้วน

5.1 สังเคราะห์และสรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า บริบททางสังคมในด้านของกลุ่มผู้อยู่อาศัยหรือกลุ่มผู้ใช้งาน มีส่วนในการแปรผันและพัฒนาการของเส้นทางเดิน เนื่องจากมนุษย์ที่อยู่อาศัยรวมกันเป็นกลุ่มภายในสถาปัตยกรรมภายใต้บริบททางสังคม ล้วนแล้วแต่มีการแบ่งแยกของชนชั้นวรรณะ ผู้มีฐานะทางสังคมสูงย่อมสามารถออกคำสั่ง สร้างบทลงโทษ จนไปถึงการสร้างชีวิตความเป็นอยู่เพื่อหลีกเลี่ยงบุคคลที่มีชนชั้นต่ำกว่า หากความแตกต่าง ความสะดวกสบายในพื้นที่ส่วนของตน สิ่งเหล่านี้ถือเป็นความต้องการของตัวแทนสำคัญ (กลุ่มผู้ใช้งาน) ที่มีอิทธิพลต่อการกำเนิดและพัฒนาการของเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรม อาทิเช่น ในยุคที่ 1 พระราชวังแวร์ซายส์ (1682) เป็นช่วงที่กษัตริย์เข้ามามีบทบาทสำคัญ อำนาจ ธรรมเนียมประเพณีและความยิ่งใหญ่ ทำให้สถาปัตยกรรมที่มีผู้ใช้งานจำนวนมากนั้น ส่งผลต่อระบบพื้นที่ (space) และรูปแบบเส้นทางเดินทั้งภายใน-ภายนอก โดยสัมพันธ์กับสถาปัตยกรรมมหัพสาร (over scale) และผู้ใช้งานจำนวนมาก หรืออีกตัวอย่างในยุคที่ 2 คลุคาสัน คาล์ตันเฮาส์ (1785) อยู่ในบริบททางสังคมอีกช่วงเวลาที่แตกต่างกันไปอย่างมาก ทั้งระบบความคิด ความเป็นพิธี จนไปถึงการอยู่อาศัยในสถาปัตยกรรมเดียวกัน (แบบรวมส่วน) ทำให้รูปแบบเส้นทางเดินเป็นไปอย่างมีแบบแผน สอดคล้องกับพื้นที่และกิจกรรมของผู้ใช้งาน

จากไคอะแกรมแสดงการเปรียบเทียบผลการวิจัยในสถาปัตยกรรมแต่ละยุคสมัย ที่ได้จากการวิเคราะห์ทั้งหมด 7 สถาปัตยกรรม ได้เห็นภาพการเปลี่ยนแปลงของเส้นทางเดินและกลุ่มผู้อยู่อาศัย ดังต่อไปนี้

1. ในด้านของพื้นที่ทางสถาปัตยกรรมและเส้นทางเดิน ยุคแรกเป็นยุคที่มีจำนวนผู้อยู่อาศัยมหาศาล มีรูปแบบพื้นที่ทางสถาปัตยกรรมแบ่งแยกส่วนในรูปแบบของอาณาจักร ทำให้ต้องมีเส้นทางเดินเข้ามาเป็นตัวเชื่อมต่อระหว่างสถาปัตยกรรมแต่ละส่วนเหล่านั้น แต่ในยุคที่ 2 เป็นสถาปัตยกรรมแบบรวมส่วน พบเส้นทางเดินสั้น ๆ เพื่อเข้ามาเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ที่แตกต่างกันเท่านั้น เมื่อมาถึงยุคที่ 3 เส้นทางเดินถูกพัฒนาเป็นเส้นทางเดินยาวที่เข้ามาทำการเชื่อมต่อพื้นที่หลากหลายลำดับ นอกจากนั้นยังเข้ามาช่วยจัดการกลุ่มคนที่อยู่ภายในสถาปัตยกรรมได้เป็นอย่างดี

2. ในด้านของโปรแกรมและโซนนิ่ง ยุคที่ 1 จะเป็นการแบ่งส่วนสถาปัตยกรรมประเภทอาณาจักร ประกอบไปด้วยพื้นที่ส่วนบริการ พื้นที่ส่วนรอง และพื้นที่ส่วนหลัก อยู่แยกอาคารกัน ยุคที่ 2 มีโปรแกรมและโซนนิ่งเข้ามาอยู่รวมกันในสถาปัตยกรรมเดียว ยังไม่แบ่งพื้นที่แต่ละโซนได้อย่างชัดเจนนัก ยุคที่ 3 มีการจัดการ โปรแกรม แบ่งตามกลุ่มคนชนชั้นหรือแบ่งตามกลุ่มพื้นที่ส่วนตัวและสาธารณะ เริ่มมีระบบการจัดการที่ชัดเจนขึ้น

3. การเรียงตัวของฟังก์ชัน ยุคแรกถึงแม้จะมีการจัดการ โปรแกรมที่แบ่งส่วนแยกสถาปัตยกรรมออกไป แต่ภายในนั้นยังมีฟังก์ชันการใช้งานที่ไม่ได้เรียงกันอย่างเป็นลำดับ การเรียงตัวของห้องกระจกระบายไว้ระบบ ช่วงยุคที่ 2 เริ่มมีการเรียงตัวของฟังก์ชันเป็นระบบมากขึ้นแต่เป็นเพียงแค่พื้นที่หลักเท่านั้น ส่วนพื้นที่ส่วนรองและพื้นที่ส่วนบริการก็ยังไม่มีการจัดระเบียบ ยุคที่ 3 เป็นยุคที่เริ่มมีการจัดระบบระเบียบการเรียงตัวของฟังก์ชันตามกลุ่ม โปรแกรมและโซนนิ่ง เห็นลำดับการวางตำแหน่งของกลุ่มฟังก์ชันตามกลุ่มผู้ใช้งาน มีระบบระเบียบมากขึ้น

4. การเชื่อมต่อระหว่างกลุ่มคนภายในสถาปัตยกรรม ยุคแรกจะแบ่งสัดส่วนชัดเจน เนื่องจากกลุ่มผู้ใช้งานแต่ละกลุ่ม ก็จะอยู่ในสถาปัตยกรรมที่แยกส่วนของตนเอง พอมาในยุคที่ 2 กลุ่มผู้อยู่อาศัยที่รวมกันภายในสถาปัตยกรรม มีการเข้าถึงและการเชื่อมต่อที่ใกล้กันมากขึ้น มีการจัดระบบระเบียบในบางพื้นที่ ทำให้บางครั้งอาจจะมีปัญหาการอยู่อาศัยที่เกิดจากฐานะทางสังคมอยู่บ้าง ส่วนยุคที่ 3 การเชื่อมต่อระหว่างกลุ่มคนเป็นระบบระเบียบ เนื่องจากสถาปัตยกรรมถูกจัดการ โปรแกรมและฟังก์ชันมาเป็นอย่างดี ส่งผลให้กลุ่มคนที่แตกต่างฐานะทางสังคม มีขอบเขตจำกัดในพื้นที่ของตน

5. ระดับการเข้าถึงของเส้นทางเดิน ยุคแรกมีเส้นทางเดินปรากฏระดับการเข้าถึงเพียงแค่ 2 ระดับคือ ระดับการเข้าถึงน้อยไปยังการเข้าถึงมาก หรือการเข้าถึงปานกลางไปสู่การเข้าถึงได้ยาก ส่วนยุคที่ 2 มีระดับการเข้าถึงของเส้นทางเดินเพียงแค่ 2 ระดับเช่นกัน ก็คือระดับการเข้าถึงง่ายมีความเป็นส่วนตัวต่ำ สู่ การเข้าถึงปานกลาง หรือเส้นทางเดินการเข้าถึงปานกลาง สู่ พื้นที่เข้าถึงได้ยาก และสุดท้ายยุคที่ 3 มีระดับของเส้นทางเดินถึง 3 ระดับ ซึ่งไล่เรียงจากเส้นทางเดินที่เข้าถึงง่ายไปยังเส้นทางเดินที่เข้าถึงปานกลาง จนกระทั่งถึงเส้นทางเดินที่เข้าถึงได้ยาก

6. การเชื่อมต่อเส้นทางเดินและฟังก์ชัน ที่สัมพันธ์กับกลุ่มผู้ใช้งาน ยุคแรกนั้นเป็นเส้นทางเดินขนาดใหญ่ที่เชื่อมต่อพื้นที่ หรือแบ่งกันพื้นที่ขนาดใหญ่ บางสถาปัตยกรรมก็พบเส้นทางเดินทำหน้าที่เชื่อมต่อกับห้องพักหรือห้องต่าง ๆ ของเจ้าของ ส่วนยุคที่ 2 เส้นทางเดินทำหน้าที่เชื่อมต่อหรือแบ่งกันส่วนพื้นที่บริการ (ส่วนของคนใช้) ออกจากพื้นที่ส่วนอื่นของสถาปัตยกรรม นอกจากนั้นยังมีเส้นทางเดินสั้น ๆ ที่เข้ามาช่วยจัดระบบระเบียบพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ส่วนตัวภายในคฤหาสน์ ส่วนยุคที่ 3 เส้นทางเดินที่เกิดขึ้นเป็นเส้นทางเดินยาวเชื่อมต่อหลากหลายพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นโปรแกรมที่แตกต่างกัน หรือว่าจากพื้นที่สาธารณะไปยังพื้นที่ส่วนตัว มีลำดับของเส้นทางเดินมากขึ้น นำไปสู่การเข้าถึงพื้นที่เพิ่มขึ้นอีกระดับ

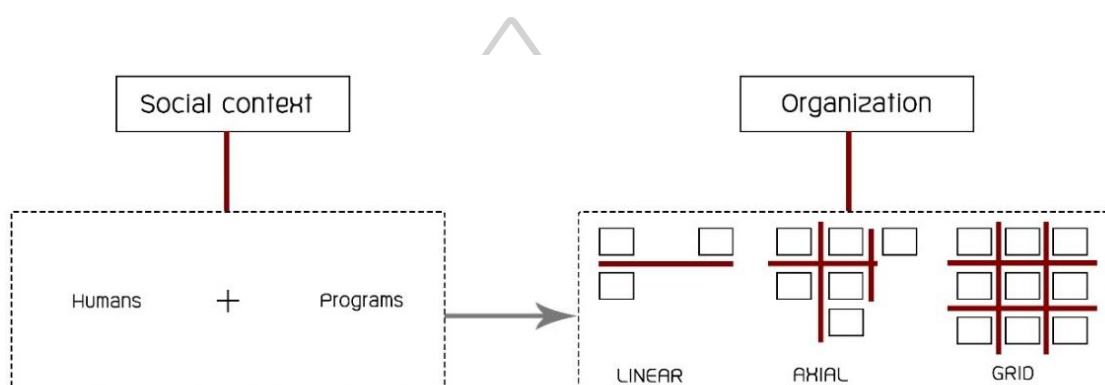
7 รูปแบบการเข้าถึงของเส้นทางเดิน ยุคแรกเส้นทางเดินมีรูปแบบเป็นเส้นทางขนาดใหญ่เชื่อมต่อแค่พื้นที่ไม่กี่พื้นที่หรือไม่กี่ห้องเท่านั้น ในยุคที่ 2 เส้นทางเดินที่เกิดขึ้น มีเพิ่มมากขึ้นทำหน้าที่เชื่อมต่อหลายพื้นที่ภายในสถาปัตยกรรม และยุคสุดท้ายเส้นทางเดินที่เกิดขึ้น เป็นเส้นทางเดินยาวไหลเวียนเข้าสู่ระบบพื้นที่ หรือห้องต่าง ๆ ภายในสถาปัตยกรรมมากขึ้น

การดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ นำมาสู่ผลสรุปของเส้นทางเดิน ทำให้เห็นศักยภาพของเส้นทางเดินซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสถาปัตยกรรม ได้แสดงหน้าที่บางอย่างที่ช่วยจัดการพื้นที่ของสถาปัตยกรรม ให้มีความเป็นระบบระเบียบและตอบสนองการอยู่อาศัยมากขึ้น ซึ่งเส้นทางเดินเหล่านั้นมีหน้าที่และวิธีการจัดการสถาปัตยกรรมที่ต่างต่างกันดังต่อไปนี้

5.1.1 เส้นทางเดินทำหน้าที่จัดการ (Organization)

การจัดการพื้นที่โครงสร้างหลัก ภายใต้บริบท อย่างเป็นระบบ โดยอาศัยกระบวนการและความสัมพันธ์ในการเชื่อมโยงโปรแกรม ฟังก์ชันและพฤติกรรมการใช้งาน หรือการอยู่อาศัยของมนุษย์ในบริบทโดยรอบที่ต่างกันไปในแต่ละช่วงเวลา โดยเส้นทางเดินที่เข้ามามีส่วนในการจัดการ (Organization) พื้นที่นั้น มีกระบวนการแนวความคิดและบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

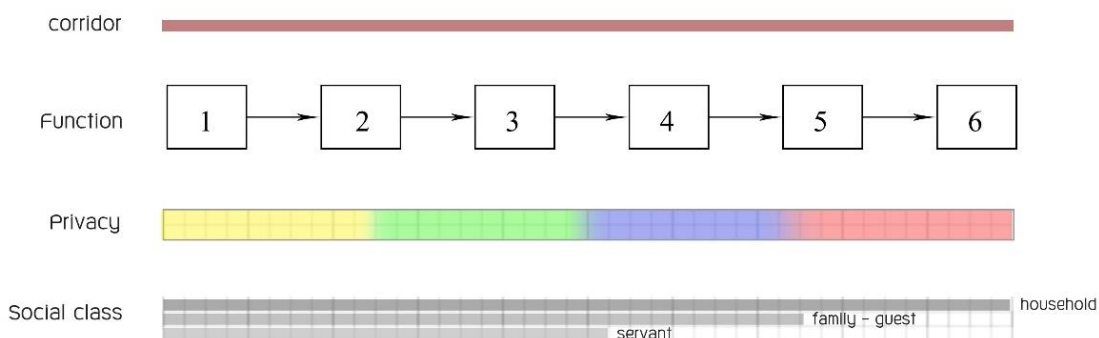
ถึงแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงทางบริบท วัตถุประสงค์ในการออกแบบ และช่วงเวลาที่แตกต่างกัน แต่ก็ยังจำเป็นต้องมีวิธีการนี้เพื่อจัดระเบียบสถาปัตยกรรมที่แตกต่างกันออกไป เช่น ช่วงยุคสมัยการปกครองที่มั่นคงและทรงอำนาจมีการแยกตัวของ โครงสร้างสถาปัตยกรรมในทางการแบ่งส่วนพื้นที่ (zoning) หรืออีกหนึ่งตัวอย่างในยุคสมัยการปฏิวัติอุตสาหกรรมที่มีสถาปัตยกรรมแบบรวมส่วน ก็ล้วนแล้วแต่ใช้เส้นทางเดินเข้ามาช่วย Organization และ ช่วยในการเข้าถึงสถาปัตยกรรมอย่างสะดวกมากขึ้น

ภาพที่ 100 ไคอะแกรมแสดงบทบาทของเส้นทางเดินที่ช่วยในการ Organization
ที่มา : การศึกษาโดยผู้วิจัย

5.1.2 เส้นทางเดินทำหน้าที่จัดลำดับพื้นที่และความเป็นส่วนตัว

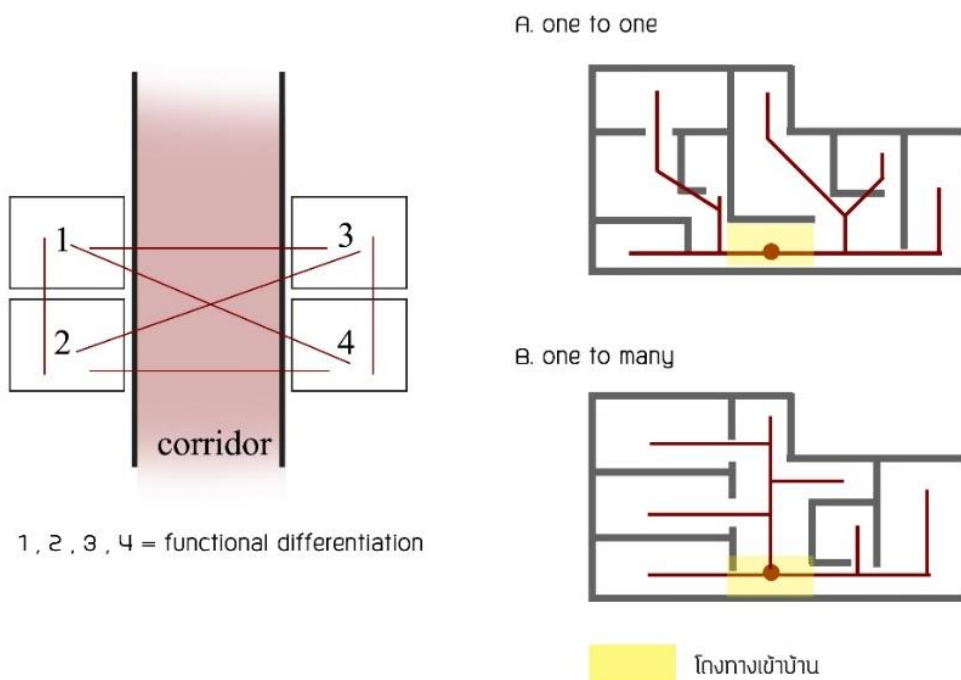
นอกจากการที่เส้นทางเดินช่วยจัดการ Organization พื้นที่แล้ว เส้นทางเดินยังมีส่วนในการจัดการกลุ่มของพื้นที่ใช้สอย (program) และฟังก์ชันอย่างเป็นระบบระเบียบ โดยธรรมชาติแล้วนั้น การร้อยเรียงฟังก์ชันภายใน โปรแกรมมักจะทำการเรียงโดย พื้นที่สาธารณะ คู่ พื้นที่ส่วนตัว ซึ่งฟังก์ชันเหล่านั้นจะสัมพันธ์กับจำนวนการใช้งานและลำดับขั้นของผู้อยู่อาศัย โดยมีเส้นทางเดินเข้ามาแทรกเพื่อจัดระบบการเข้าถึงที่ดี ชัดเจนมากขึ้น และการที่เส้นทางเดินมีส่วนช่วยในการเรียง sequence แล้ว ยังมีประโยชน์ในการช่วยจัดพื้นที่การใช้งานของฟังก์ชันภายใน โปรแกรม ช่วยเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงและระบุความเจาะจงในการเข้าถึงของผู้ใช้งาน (User) อย่างเป็นลำดับ

ภาพที่ 101 ไคอะแกรมแสดงบทบาทของเส้นทางเดินที่ช่วยในการจัดลำดับพื้นที่
ที่มา : การศึกษาโดยผู้วิจัย

5.1.3 เส้นทางเดินทำหน้าที่เชื่อมต่อและแบ่งกันพื้นที่

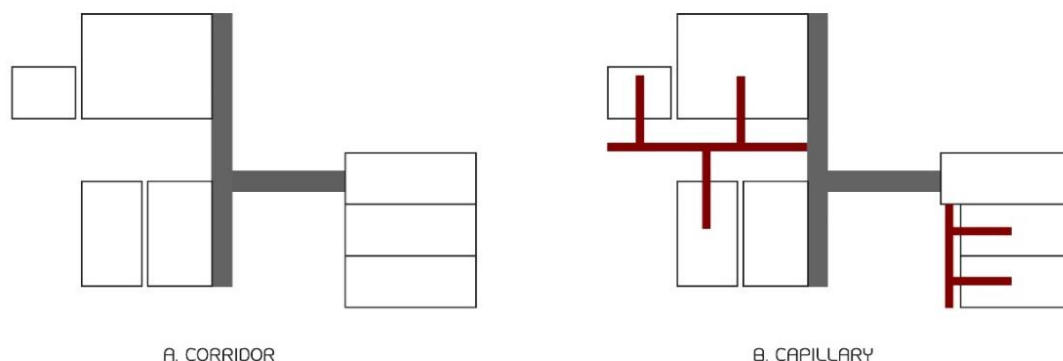
ทางเดินใช้ในการเข้าถึง แบ่งกัน และเชื่อมต่อพื้นที่ ตั้งแต่ในอดีตกาลยังเป็นเส้นทางนอกสถาปัตยกรรม จนเมื่อเข้ามาในสถาปัตยกรรมแล้วก็ยังคงทำหน้าที่ของการเชื่อมต่อและแบ่งกันพื้นที่เช่นเดียวกัน และดูเหมือนว่าเส้นทางเดินนั้นเป็นผลมาจากการพัฒนาในเรื่องของระบบสังคมของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นการอยู่ร่วมกันของผู้อยู่อาศัยขนาดเล็กจนไปถึงขนาดใหญ่ ล้วนแล้วแต่มีโครงสร้างทางการใช้งานที่ทำให้เกิดการแยกตัวของฟังก์ชันหรือกลุ่มของพื้นที่ใช้สอย เพื่อตอบสนองต่อความต้องการในเรื่องของสถานภาพทางชนชั้นหรือฐานะทางสังคม ดังตัวอย่างที่ปรากฏในยุคสมบูรณาญาสิทธิราชย์ คือการมีกลุ่มคนชนชั้นใช้งานสถาปัตยกรรมมาก ทำให้เกิดการแบ่งส่วนของพื้นที่สถาปัตยกรรมตามการใช้งานของฐานะทางสังคมที่แยกส่วนกัน โดยมีเส้นทางเดินเป็นเครื่องมือในการเชื่อมพื้นที่เหล่านั้น

ภาพที่ 102 ไดอะแกรมแสดงบทบาทของเส้นทางเดินที่ช่วยในการจัดลำดับพื้นที่
ที่มา : การศึกษาโดยผู้วิจัย

5.1.4 เส้นทางเดินทำหน้าที่เส้นเลือดฝอยหรือเส้นทางเดินย่อย

เส้นทางเดินนั้นเข้ามามีบทบาทสำคัญในทุก ๆ การจัดการระบบระเบียบของสถาปัตยกรรม ตัวอย่างเช่น การจัดการพื้นที่หลักแต่ละส่วนให้มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นลำดับ เส้นทางเดินยังมีหน้าที่อีกอย่าง ที่เข้าไปช่วยจัดการการเข้าถึงในส่วนย่อยของพื้นที่หลัก หรือเปรียบเสมือนเส้นเลือดฝอยที่เข้าไปเชื่อมต่อส่วนย่อยต่าง ๆ เป็นโครงข่ายระบบหมุนเวียนที่สมบูรณ์ โดยลักษณะของเส้นเลือดฝอยเหล่านั้น โดยมากจะเชื่อมต่อพื้นที่ประเภทเดียวกัน โดยเฉพาะส่วนที่เข้าถึงได้ยาก หรือเป็นฟังก์ชันที่มีความเป็นส่วนตัวสูงสุดภายในพื้นที่บริเวณนั้น เพื่อให้การเข้าถึงเป็นไปได้สะดวกมากขึ้น

ภาพที่ 103 ไดอะแกรมแสดงบทบาทหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นของเส้นทางเดินย่อย
ที่มา : การศึกษาโดยผู้วิจัย

5.2 อภิปรายผล

การค้นคว้าค้นหาความหมาย หน้าที่ แนวคิด และลักษณะทางกายภาพ รวมทั้งประเด็นที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเปลี่ยนแปลงรูปแบบเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรมตะวันตกช่วงยุคสมัยศตวรรษที่ 17-19 ได้เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ว่า บริบททางสังคมในเรื่องผู้ใช้งาน มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรม แม้ว่าประเด็นเรื่องผู้ใช้งานจะไม่ใช่ผลโดยตรงของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด แต่ก็มีส่วนเกี่ยวข้องหลัก โดยมีตัวแทนผู้ใช้งานสำคัญของยุคเป็นแรงขับเคลื่อนต่อ ยอดทางความคิด และพัฒนาในแง่มุมของเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรม ตอบสนองต่อยุคสมัย ผู้ใช้งาน และสถาปัตยกรรมได้เป็นอย่างดี ซึ่งผลสรุปทั้งหมดข้างต้น มีส่วนสำคัญด้วยประโยชน์นานาประการคล้ายคลึงกับผลสรุปงานวิจัยเรื่อง Spatializing the Corridor ของ (Mengru Li : 2014) ที่กล่าวไว้ว่า เส้นทางเดินเป็นเสมือนเครื่องมือในการเชื่อมต่อจัดระเบียบพื้นที่ ถือเป็นส่วนประกอบหลักที่ไม่ควรมองข้าม และก่อกำเนิดเพราะหน้าที่ทางกายภาพ

แต่สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ มีความเห็นเพิ่มเติมถึงสาเหตุในการก่อกำเนิดอีกประการ ซึ่งไม่ใช่ผลของกายภาพเพียงอย่างเดียว คือเรื่องกลุ่มคนชนชั้นที่อาศัยในสถาปัตยกรรม ซึ่งมีความเห็นตรงตามทฤษฎีของ Robin Evans ที่กล่าวไว้ว่าเป็นเหตุเป็นผลว่า กลุ่มคนชนชั้นที่อาศัยในสถาปัตยกรรมเดียวกัน ล้วนมีพฤติกรรมทางการอยู่อาศัย และความต้องการในเชิงพื้นที่ที่แตกต่างกัน ตั้งแต่ในยุคสมัยแรกที่มีสถาปัตยกรรมขนาดใหญ่ จนกระทั่งยุคที่ 2 และยุคที่ 3 ที่มี

สถาปัตยกรรมขนาดเล็กลง มีบริบททางสังคมที่แตกต่าง แต่ก็ล้วนแล้วแต่เห็นภาพและระบบการจัดการบนพื้นฐานของกลุ่มคน-ชนชั้น ทำให้การอยู่ร่วมกันนั้นอาจต้องมีพื้นที่ส่วนกลางหรือทางเดินเพื่อการใช้งานอย่างเป็นระบบระเบียบตรงตามความต้องการมากขึ้น

อย่างไรก็ดีเส้นทางเดิน สถาปัตยกรรม และกลุ่มผู้ใช้งาน ที่ได้รวบรวมในการวิจัยครั้งนี้พอที่จะรังสรรค์และสื่อให้เห็นภาพความชัดเจน เหตุและผล ของการกำเนิดและพัฒนาองค์ประกอบหนึ่งในสถาปัตยกรรมได้มากขึ้น

5.3 ความเปลี่ยนแปลงของเส้นทางเดินในบริบทศตวรรษที่ 20

การดำเนินงานวิจัยเกี่ยวกับเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรมตะวันตกในศตวรรษที่ 17-19 ได้ทราบประวัติความเป็นมา กระบวนการ จนไปถึงแนวคิดในการสร้างเส้นทางเดินเพื่อเชื่อมต่อพื้นที่ภายในสถาปัตยกรรม องค์ความรู้และการทำงานของเส้นทางเดินเหล่านั้น ก็ได้เป็นส่วนหนึ่งในการออกแบบอาคารต่าง ๆ จนถึงปัจจุบัน แต่ภายใต้ช่วงเวลาของสถาปัตยกรรมในบริบทยุคใหม่ศตวรรษที่ 20 มีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง มีอิทธิพลต่อการออกแบบรูปแบบใหม่ ให้เห็นผลของการเปลี่ยนแปลงของเส้นทางเดินเพิ่มมากขึ้น

เป็นเวลากว่าหนึ่งศตวรรษ ตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 18 ถึงปลายศตวรรษที่ 19 มีการฟื้นฟูรูปแบบทางสถาปัตยกรรมอย่างต่อเนื่อง จากผลระยะยาวทำให้พิสูจน์ได้ว่ามันไม่พอสอดจำนวนมนุษย์ที่เพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล ความเป็นประชาธิปไตย ความต้องการใหม่ ๆ และหน้าที่ใช้สอยของสังคมที่เปลี่ยนไป จนไปถึงเทคนิควิทยาการก่อสร้างที่ก้าวหน้า วัสดุชนิดใหม่ที่ได้รับการคิดค้น มีกระบวนการเริ่มต้นในพาณิชย์สถาปัตยกรรม (commercial Architecture) หรือ Building Type ประเภทใหม่ ๆ เช่น ห้างสรรพสินค้า อาคารธุรกิจ อพาร์ทเมนท์ ดีกระฟ้า เป็นต้น ทั้งหมดที่กล่าวมานี้จึงส่งผลกระทบต่อพัฒนาระบบทางความคิด ทั้งด้านความสัมพันธ์ของที่ว่าง (space) การลดทอนองค์ประกอบ (element) ความสัมพันธ์ของพื้นที่ปิดล้อม (enclosure) ความสัมพันธ์ของระนาบ (plane) และไม่เพียงแต่คิดในสองมิติเท่านั้นแต่เป็นการคิดระนาบ 2 มิติ และ 3 มิติเข้าด้วยกัน โดยสัมพันธ์กับหน้าที่และประโยชน์ใช้สอยของประเภทอาคารที่แตกต่างกัน

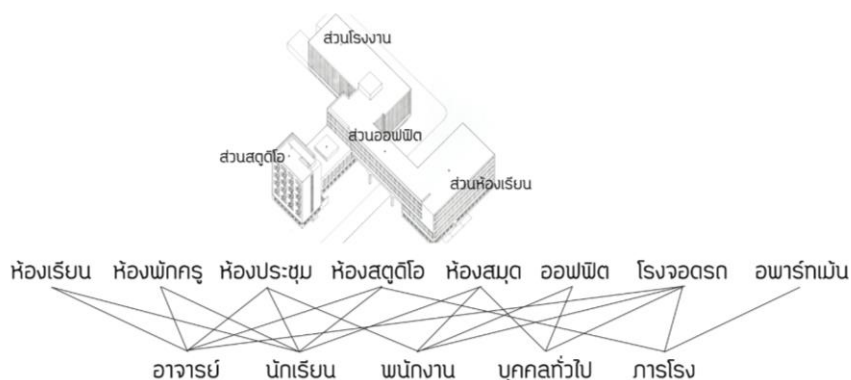
5.3.1 การพัฒนา-เปลี่ยนแปลงเส้นทางเดินในสถาปัตยกรรม บริบทศตวรรษที่ 20

The Bauhaus 1919-1931 ในบริบท Dessau, เยอรมนี การออกแบบอุตสาหกรรมของบราวเฮ้าส์ มีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่อวิวัฒนาการของสถาปัตยกรรม ถือเป็นตัวแทนในศตวรรษที่ 20 ที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของ Building Type อุตสาหกรรม และเทคโนโลยี

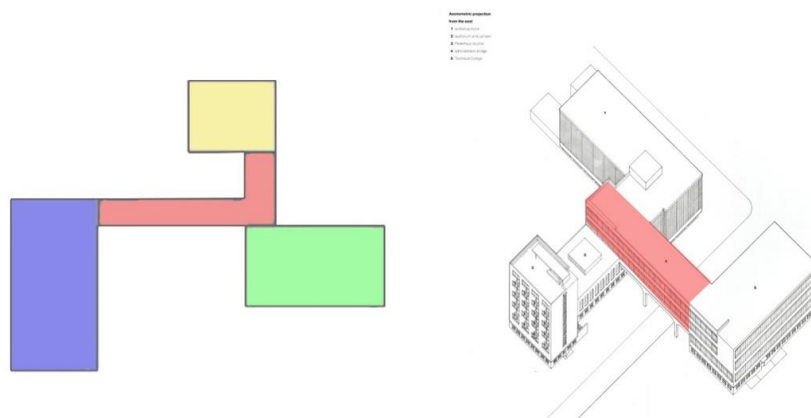

ภาพที่ 104 บราวเฮ้าส์ สถาปัตยกรรมวิวัฒนาการในช่วงต้นของศตวรรษที่ 20
ที่มา: archdaily, bauhaus, Accessed June 10, 2018, Available from
<https://www.archdaily.com/tag/bauhaus>

กลุ่มผู้ใช้งาน :

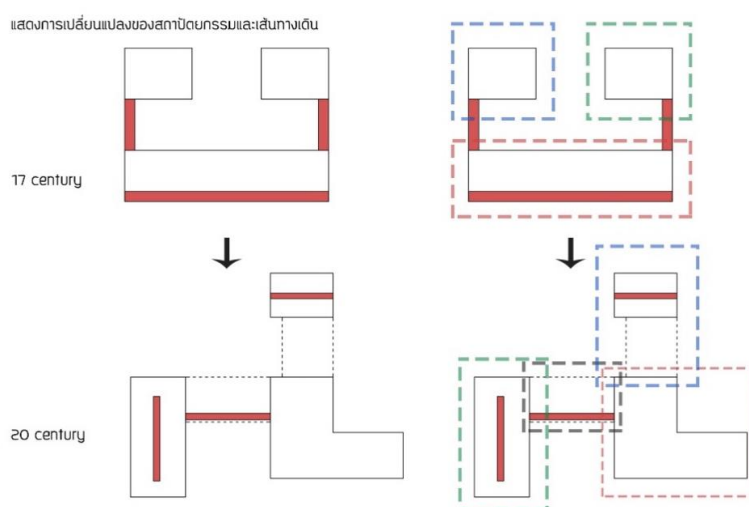

ภาพที่ 105 ไดอะแกรมแสดงบทบาทหน้าที่สัมพันธ์กับพื้นที่ใช้สอยแต่ละส่วน
ที่มา : การศึกษาโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 106 ลักษณะของเส้นทางการเชื่อมต่อของอาคารบราวเฮาส์
ที่มา : การศึกษาโดยผู้วิจัย

หน้าที่ใช้สอย : ในบริบทและทัศนียภาพประกอบไปด้วย 3 ส่วนคือ ห้องเรียน ส่วน โรงงาน และส่วนสตูดิโอ โดย 2 ส่วนแรกเชื่อมต่อกันด้วยสำนักงานฝ่ายธุรการ และห้องทำงาน มีการจัดวางอาคารแบบสอดประสาน (interlocking) ที่มีหน้าที่การใช้งานและกลุ่มผู้ใช้งานที่แตกต่างกัน มีเส้นทางเดินหลัก (main corridor) ที่ไม่เพียงแต่เป็นเส้นทางเดิน แต่ทำงานหลายหน้าที่โดยประสานอยู่กับอาคาร ทำหน้าที่เชื่อมต่อแต่ละปีก (wing)

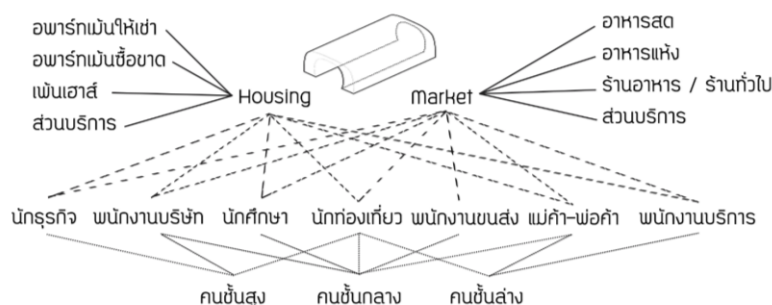
ภาพที่ 107 การวางตำแหน่งอาคารและเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างศตวรรษที่ 17 และ 20
ที่มา : การศึกษาโดยผู้วิจัย

Market Hall Rotterdam 2004-2014 โดย MVRDV ในสมัยใหม่ศตวรรษที่ 21 (ยุคปัจจุบัน) สถานที่ Rotterdam ประเทศเนเธอร์แลนด์ เดิมเป็นพื้นที่เจียบสงบ จึงมีต้องการที่จะพัฒนาให้เมืองมีชีวิตชีวา เป็นอาคารแรกของแนวคิดใหม่ที่รวมระหว่าง Market และ Housing เข้าด้วยกัน มีทั้งพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะ ถือเป็นปรากฏการณ์ที่แปลกใหม่ทั้งรูปร่าง แนวคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการทำงานที่แตกต่างกันแต่มาอยู่รวมกันเป็นหนึ่ง โดยทั้งหมดนี้พยายามจะทำงานร่วมกันของหน้าที่ต่าง ๆ ใช้เทคโนโลยีใหม่ในการก่อสร้าง ตกแต่ง จนปัจจุบันสถานที่แห่งนี้ถือเป็นตัวขับเคลื่อนและเป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญต่อพื้นที่โดยรอบ และต่อเศรษฐกิจเมือง

ภาพที่ 108 Market Hall Rotterdam โดย MVRDV ศตวรรษที่ 21
ที่มา: archdaily, markthal, Accessed June 11, 2018, Available from
<https://www.archdaily.com/553933/markthal-rotterdam-mvrdv>

กลุ่มผู้ใช้งาน :

ภาพที่ 109 ไดอะแกรมแสดงบทบาทหน้าที่สัมพันธ์กับพื้นที่ใช้สอยแต่ละส่วน
ที่มา : การศึกษาโดยผู้วิจัย

หน้าที่ใช้สอย : เนื่องจากเป็นทั้งอาคารสาธารณะและมีอาคารส่วนตัวรวมกัน จึงต้องมีจัดการระบบการเข้าถึงที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการเข้าถึงในส่วนห้องโถงขนาดใหญ่ที่เป็นส่วนของตลาดจนไปถึงทางเข้าพื้นที่อพาร์ทเมนท์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอพาร์ทเมนท์ทั้งหมดมีทั้งแบบให้เช่าแบบขาย และเพนท์เฮาส์ แบ่งการเข้าถึงทั้งหมด 6 ช่องทาง ตามแต่ละจุดด้านนอกอาคารเพื่อไม่ให้เกิดการเข้าถึงถูกขัดขวางโดยกิจกรรมการแจกจ่ายบริเวณตลาดที่เกิดขึ้นช่วงเช้า และเข้าถึงห้องแต่ละห้องด้วยระบบแนวตั้ง (Vertical) ผ่านลิฟท์และบันได ในส่วนตลาดจะมีเส้นทางเดินซึ่งเป็นโถงกลางขนาดใหญ่ทะลุแนวอาคาร(ไม่มีด้านหน้าและด้านหลัง) จัดสรรพื้นที่เพื่อแบ่งเป็นล็อก ร้านขายของ ร้านอาหาร ซึ่งอยู่บริเวณชั้นหนึ่งและชั้นใต้ดิน

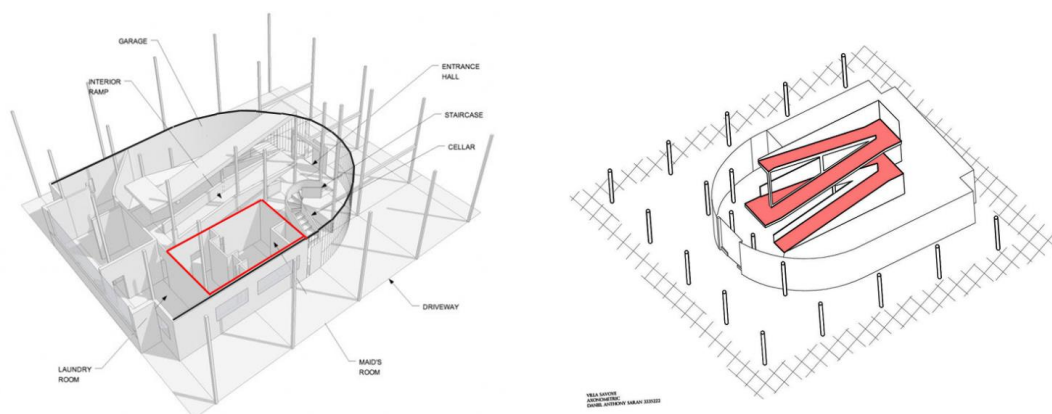
Villa Savoye ในศตวรรษที่ 20 หมู่บ้านเล็ก ๆ นอกกรุงปารีส ตั้งอยู่ที่เมือง Poissy ประเทศฝรั่งเศส มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มีแนวคิดในการออกแบบตามบริบททางสังคม (เครื่องจักรกล, อุตสาหกรรม) ในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 บ้านหลังนี้เปรียบเสมือนเครื่องจักรในการอยู่อาศัยแตกต่างจากศตวรรษก่อนอย่างมาก โดยใช้องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ Le Corbusier 5 อย่าง (Five Points) ยกพื้นลอยตัว, free plan, free facade, หลังคา flat และ ribbon window

กลุ่มผู้ใช้งาน : ครอบครัวตระกูล Savoye ประกอบด้วย เจ้าของ ครอบครัวแขก คนใช้

ภาพที่ 110 วิลลาซาวอย สถาปัตยกรรมวิวัฒนาการในช่วงเวลาศตวรรษที่ 20

ที่มา: flickr, Fasil Gebbi, Accessed June 11, 2018, Available from <https://www.metalocus.es/en/news/villa-savoye-le-corbusiers-machine-inhabit>

ภาพที่ 111 ลักษณะของเส้นทางการเชื่อมต่อของอาคารบราวเฮ้าส์
ที่มา : การศึกษาโดยผู้วิจัย

หน้าที่ใช้สอย : สิ่งแรกที่ต้องพูดถึงคือความเป็น free plan ที่มีประสิทธิภาพในเชิงประโยชน์ใช้สอยอย่างมาก ทั้งการจัดการพื้นที่ และจัดการฐานะทางสังคมภายในบ้านอีกรูปแบบหนึ่ง (คนรับใช้ถูกแบ่งกันจากพื้นที่วงกลม) นอกจากนี้ยังมีเส้นทางลาด (Ramp) เปรียบเสมือนเส้นทางเดิมที่เชื่อมต่อจากระดับล่างถึงคานฟ้า เป็นการเชื่อมต่อแบบ 3 มิติ ที่กระตุ้นให้รับสัมผัสการเคลื่อนไหว การรับรู้ของพื้นที่ภายใน-ภายนอก อย่างซ้ำ ๆ ซึ่งความรู้สึกจะแตกต่างจากบันไดโดยสิ้นเชิง

Hubbe house 1934 โดย Mies van der robe ตั้งอยู่ในบริบทที่สถาปัตย์ได้คิดริมน้ำ ทิศเหนือล้อมรอบด้วยถนนใหญ่ ใกล้เคียงอาคารในระแวก มีแนวคิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญก็คือ เป็นการตกผลึกระหว่าง Birck house (1923) และ Barcelona pavilion (1929) แต่ไม่ได้ถูกสร้างขึ้น มีการลดทอนองค์ประกอบ จัดเรียงพื้นที่แบบสอดประสาน (interlocking) สร้างระบบไหลเวียนด้วยพื้นที่ 3 ส่วน เล็ก กลาง ใหญ่ ซึ่งถึงแม้บ้านหลังเป็นไม้ได้ถูกสร้างขึ้นจริงด้วยเหตุผลทางธุรกิจบางประการ แต่ผลผลิตที่ออกมาได้สื่อแสดงออกถึงความคิด กระบวนการออกแบบในยุคสมัยใหม่อย่างแท้จริง

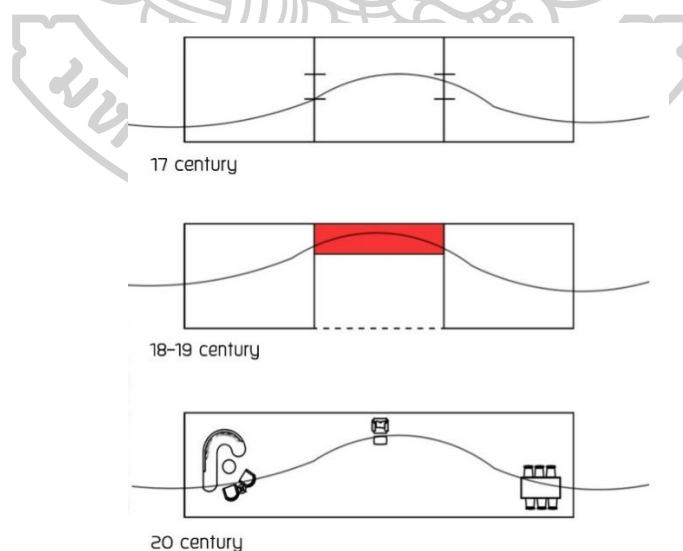
กลุ่มผู้ใช้งาน : ประกอบด้วย เจ้าของ ครอบครัว แจก คนใช้

ภาพที่ 112 ฮับบี้เฮาส์ สถาปัตยกรรมวิวัฒนาการในช่วงเวลาศตวรรษที่ 20

ที่มา: Curbed, Virtual Tour Hubbe house, Accessed June 16, 2018, Available from <https://www.curbed.com/2016/5/18/11700532/virtual-tour-mies-van-der-rohes-unbuilt-1930s-island-home>

หน้าที่ใช้สอย : บ้านหลังนี้เริ่มปรากฏรูปแบบสถาปัตยกรรมเปิดโล่ง (Open Wall) เชื่อมต่อกับบริบทมากขึ้น จัดการพื้นที่ด้วยระบบตัว T ประกอบด้วยช่องว่าง 3 ส่วน เรียงตามลำดับความเป็นส่วนตัว จัดเรียงพื้นที่แบบสอดประสาน (interlocking) สร้างระบบพื้นที่แบบไหลเวียน เพิ่มความต่อเนื่องของพื้นที่ ลดทอนองค์ประกอบน้อยลงแต่กลับมีความซับซ้อนของโปรแกรมในพื้นที่ และมีเส้นทางการเคลื่อนที่รูปแบบใหม่ที่แสดงออกผ่านเฟอร์นิเจอร์แต่ละจุด

ภาพที่ 113 แสดงการเคลื่อนที่ (movement) ที่แตกต่างกันในแต่ละยุคสมัย

ที่มา : การศึกษาโดยผู้วิจัย

จากการศึกษาเส้นทางเดินในศตวรรษที่ 17-19 สู่การพัฒนาเส้นทางเดินในศตวรรษที่ 20 ทำให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงสำคัญที่เกิดขึ้นจากหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่ การก่อสร้าง ระบบแนวคิดในการออกแบบ อาคารพาณิชย์สถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ รวมถึงกลุ่มผู้อาศัยที่มีความต้องการในหน้าที่ใช้สอยที่แตกต่างกัน อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า “เส้นทางเดินที่เรียงร้อยต่อกันเป็นระบบหมุนเวียน” มันเปลี่ยนไปตามบริบททางสังคม ความซับซ้อนของเมือง และจำนวนผู้คนภายในสถาปัตยกรรม

5.4 ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยชิ้นนี้ทำการศึกษาวิเคราะห์เพียงแค่ช่วงเวลาศตวรรษที่ 17-19 โดยแบ่งเป็น 3 ช่วงเวลาหลัก (อ้างอิงจากประวัติศาสตร์) ซึ่งความจริงแล้วหากต้องการผลสรุปที่สมบูรณ์แบบมากกว่านี้ สามารถแบ่งย่อยช่วงเวลาสำคัญและเลือกสถาปัตยกรรมนำมาวิเคราะห์เพิ่มขึ้น ตัวอย่างเช่น แบ่งการวิเคราะห์เป็น 6 ช่วงเวลา ประกอบไปด้วยสถาปัตยกรรมศึกษาจำนวน 14 อาคาร เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเติมเต็มรายละเอียดของข้อมูลได้อย่างต่อเนื่อง เห็นภาพการพัฒนาเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปตามลำดับเวลา หรือเหตุการณ์ในอดีตได้อย่างชัดเจน

อีกประการหนึ่งที่ต้องการจะเสนอแนะคือการวิจัยเส้นทางเดินในบริบทศตวรรษที่ 20 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคสมัยใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจการปกครอง เทคโนโลยีที่ก้าวล้ำ ตลอดจนสังคมเมืองขนาดใหญ่ที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทั้งหมดนี้หากทำการวิเคราะห์ลงไปรายละเอียด จะเห็นตัวแปรที่หลากหลายน่าคิดมาก ไม่ว่าจะเป็นประเภทอาคารสถาปัตยกรรม ความหลากหลายของกลุ่มผู้ใช้งาน ซึ่งจะให้เห็นประโยชน์ใช้สอยหรือรูปแบบเส้นทางเดินในอีกลักษณะ หรือบางกรณีอาจจะพบตัวแปรสำคัญอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาเปลี่ยนแปลงเส้นทางเดินในปัจจุบันก็เป็นได้

ประการสุดท้ายคือเรื่องประโยชน์ของผลการวิจัยชิ้นนี้ ประกอบไปด้วยข้อมูลและบทสรุปอันเป็นเนื้อหาสาระมากมาย เป็นการเพิ่มพูนความรู้แก่วิชาสถาปัตยกรรม ภายใต้การพัฒนาเปลี่ยนแปลงของเส้นทางเดินในศตวรรษที่ 17-19 นอกจากนี้บทสรุปของงานวิจัยที่ได้รับรวบรวมประมวลวิเคราะห์ทั้งหมด จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษาสถาปัตยกรรมทางเดิน หรือแม้กระทั่งการนำความรู้เหล่านี้เป็นแนวคิดเพิ่มเติมในการออกแบบอาคารสถาปัตยกรรมในอนาคต

รายการอ้างอิง

- Bond, T. (1998). The Development of Christian Society in Early England. Retrieved from <http://www.britannia.com/church/chlinks.html>
- Delana. (2008). Historical Secret Rooms & Mysterious Hidden Passages. Retrieved from <https://weburbanist.com/2008/10/13/10-historic-secret-rooms-and-hidden-passages>
- Durdey, R. (2008). "John Tollemache and his Castle". *Cheshire History* (Vol. 47).
- Evans, R. (1997). *Translation from drawing to building and other essays*. London: Architectural Association, 1997.
- Jackson-Stops, G. (1990). *The Country House in Perspective*: Pavilion Books Ltd.
- Jarzombek, M. (2010). Corridor space. *CriticalInquiry*, 36, 728-770.
- Jarzombek, M., & Prakash, V. (2010). *A Global History of Architecture* (2 Ed.): Francis D. K. Ching.
- Li, M. (2014). *Spatializing the Corridor*. (Master-degree), Syracuse School of Architecture.
- Mark, G. (1978). *Life in the English Country House: A Social and Architectural History*: Yale University Press.
- Michael, F., & Marian, M. (2008). *A World History of Architecture* (2 ed.): McGraw-Hill Education.
- Mortimer, I. (2008). *The Perfect King*: Vintage Books.
- Palmer, R. R. (1970). *Age of the Democratic Revolution: The Struggle* (Vol. 2): Princeton University Press.
- Steadman, P. (2014). *Types and Built Forms*: Matador.
- Truby, S. (2008). *Exit-Architecture Design Between War and Peace: With a Foreword by Heiner Mühlmann and a Project by Exit Ltd*: Springer Vienna.
- Turner, J. C. (1982). "Towards a cognitive redefinition of the social group". UK: Cambridge University.
- Walpole, H. (2012). *The Letters of Horace Walpole*: Library of Alexandria, 2012.
- จารุพรรณ ทรัพย์ปรุ่ง. ประวัติศาสตร์ศิลปะและสถาปัตยกรรม. Retrieved from http://teacher.ssru.ac.th/jaruphan_su/pluginfile.php/161/block_html/content/1101.pdf
- วิจิตร เจริญภักตร์. (2544). ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมตะวันตก : คริสเตียนตอนต้นถึงสมัยใหม่ (2 ed.). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อชยา โกมลกาญจน. (2553). อารยธรรมตะวันตก (4 ed.). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคาแหง.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ชัชวีสส์ ทินกร
วัน เดือน ปี เกิด	23 พฤษภาคม 2537
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2553 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย พ.ศ. 2559 มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พ.ศ. 2561 มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	34 เจริญนคร ซอยเจริญนคร 59 แขวงสำเหร่ เขตธนบุรี กทม.10600
ผลงานตีพิมพ์	พ.ศ. 2561 โครงการประชุมวิชาการระดับชาตินานาชาติครั้งที่ 8 "ประเทศไทย 4.0 นวัตกรรมสร้างสรรค์ ผู้การพัฒนาที่ยั่งยืน" มหาวิทยาลัยศิลปากร

